Aprovat inicialment per la Junta de Govern Local en sessió de
7 de juliol de 2021
el vicesecretari - secretari tècnic de la JGL

NOU PLA DIRECTOR D'EDUCACIÓ AMBIENTAL HORITZÓ 2030

Ajuntament de L'Hospitalet

L'H Escoles sostenibles | 15 ANYS d'educació ambiental a L'H

Diputació Barcelona

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.

Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

PLA DIRECTOR D'EDUCACIÓ AMBIENTAL DE L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

Juny de 2021

Direcció i finançament

Oficina Tècnica d'Educació i Promoció Ambiental. Gerència de Serveis de Medi Ambient
Àrea d'Acció Climàtica - Diputació de Barcelona

Encàrrec:
Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat

Direcció
Blanca Atienza i Toni Martínez
Àrea d'Espai Públic, Habitatge, Urbanisme i Sostenibilitat

Coordinació
Enric Coll i Gonçal Luna
Oficina Tècnica d'Educació i Promoció Ambiental.

Realització
Xavier Sabaté i Laura Ruiz

Espai TReS ·Territori i Responsabilitat Social

C/ Mallorca 100 Baixos 08029 Barcelona

Tel. 93 315 77 44

www.espaitres.net

Agraïm les aportacions i participació de totes les persones que han intervingut en el procés d'elaboració del Pla Director, tant en les entrevistes com en els tallers i qüestionaris realitzats.

ÍNDEX

RESUM EXECUTIU 4

1. SITUACIÓ ACTUAL I CONTEXT 5

1.1. LA NECESSITAT D'UN NOU PLA DIRECTOR D'EDUCACIÓ AMBIENTAL 5
1.2. HISTÒRIA RECENT DE L'EDUCACIÓ AMBIENTAL A L'HOSPITALET DE LLOBREGAT (1999-2020) 6
1.3. ALINEACIÓ DEL PLA DIRECTOR AMB ELS ODS I L'AGENDA 2030 12

2. MARC CONCEPTUAL DE L'EDUCACIÓ AMBIENTAL 15

2.1. L'HOSPITALET COM A AULA 15
2.2. L'HOSPITALET COM A ECOSISTEMA 16
2.3. ELS PROBLEMES AMBIENTALS DE L'HOSPITALET 16
2.4. LA GESTIÓ AMBIENTAL DE L'ENTORN URBÀ DE L'HOSPITALET 17
2.5. LA TRANSFORMACIÓ DE L'HOSPITALET 17
2.6. CAP A UNA EDUCACIÓ AMBIENTAL URBANA RENOVADA 19

3. DESENVOLUPAMENT METODOLÒGIC 20

3.1. ENTREVISTES A REFERENTS MUNICIPALS 21
3.2. QÜESTIONARIS DE PARTICIPACIÓ EN LÍNIA 22
3.3. TALLERS DE PARTICIPACIÓ 23

4. ANÀLISI PRÈVIA I CONTEXT 24

4.1. ANÀLISI PRÈVIA I DOCUMENTACIÓ 24
4.2. MAPA D'ACTORS 25
4.3. MAPA DELS EQUIPAMENTS D'EDUCACIÓ AMBIENTAL DE L'HOSPITALET 2020-2021 27
4.4. BENCHMARKING 28

5. DIAGNOSI 32

5.1. FORTALESES 35
5.2. DEBILITATS 38
5.3. OPORTUNITATS 40
5.4. AMENACES 42

6. MARC ESTRATÈGIC 44

6.1. MISSIÓ 45
6.2. VISIÓ 45
6.3. OBJECTIUS ESTRATÈGICS 46
6.4. VALORS I PRINCIPIS DEL PLA DIRECTOR 47
6.5. DESTINATARIS DEL PLA DIRECTOR 48
6.6. ABAST TERRITORIAL DEL PLA DIRECTOR 48

7. PROPOSTES DE PROJECTES TRACTOR I ACCIONS COMPLEMENTÀRIES 49

7.1. EDUCACIÓ AMBIENTAL EN CENTRES EDUCATIUS 51
7.2. ORGANITZACIÓ INTERNA MUNICIPAL 60
7.3. ENTITATS, ACCIÓ CIUTADANA I VOLUNTARIAT 69
7.4. RECURSOS D'EDUCACIÓ AMBIENTAL I DIVULGACIÓ 75
7.5. TREBALL EN XARXA 85
7.6. GOVERNANÇA PER LA SOSTENIBILITAT 90

8. CALENDARI I PRESSUPOST APROXIMAT (PROJECTES TRACTOR) 97

9. CONTRAST DELS PROJECTES TRACTOR AMB LES PERSPECTIVES DE L'EA URBANA 99

10. PROGRAMA DE SEGUIMENT 101

RELACIÓ D'ANNEXOS 107

RESUM EXECUTIU

L'educació ambiental és una eina clau per afavorir un millor coneixement i comprensió de l'entorn i, per tant, a una presa d'actituds responsables vers el medi ambient i la dimensió humana, tendents a fomentar la sostenibilitat i pal·liar els efectes de l'emergència climàtica. Per això, l'Ajuntament de l'Hospitalet s'ha dotat d'aquest Pla Director d'Educació Ambiental, per marcar les línies a seguir i les accions a desenvolupar a la ciutat per fer front a l'emergència climàtica, en línia amb els objectius de desenvolupament sostenible de l'Agenda 2030 de Nacions Unides.

La finalitat del Pla és **consolidar el concepte de sostenibilitat entre els agents econòmics i socials i el conjunt de la ciutadania de L'Hospitalet** —amb especial atenció a la comunitat educativa, el personal municipal i el món associatiu—, **per tal d'aconseguir una transformació col·lectiva que permeti assolir els objectius de l'Agenda 2030**.

El Pla fixa **sis grans objectius**:

1. Consolidar i fer créixer la xarxa d'escoles sostenibles
2. Consolidar des de l'Ajuntament bones pràctiques de sostenibilitat
3. Apoderar la ciutadania i les entitats perquè s'impliquin en els reptes ambientals de la ciutat
4. Potenciar i divulgar els recursos en educació ambiental que hi ha a la ciutat
5. Potenciar els espais de trobada per treballar en xarxa l'educació ambiental
6. Impulsar la governança ambiental a L'Hospitalet

El pla preveu impulsar **20 projectes tractor de l'educació ambiental a L'Hospitalet**, els més immediats dels quals són la renovació del Programa L'H Escoles Sostenibles, l'impuls d'un grup de treball transversal d'educació ambiental dins l'Ajuntament, un nou programa de voluntariat ambiental, un nou portal web d'educació ambiental, la creació d'una xarxa de compromís ambiental i l'impuls d'un observatori de dades ambientals del municipi.

Totes aquestes accions es duran a terme per mitjà d'un treball en xarxa, amb la coordinació de les administracions implicades, la cooperació amb els agents educatius i el desenvolupament d'una xarxa de recursos materials. Alhora, es fomentaran les bones pràctiques i la participació ciutadana en processos de governança.

El procés participatiu per elaborar el nou Pla director d'educació ambiental **ha comptat amb les aportacions de més de 300 persones**, a través d'entrevistes, diversos tallers virtuals i qüestionaris adreçats als perfils de població i entitats del municipi més relacionats amb l'educació ambiental.

Amb el nou Pla director d'educació ambiental de L'Hospitalet-Horitzó 2030, l'Ajuntament fa un pas més en l'impuls de polítiques d'educació, sensibilització i informació ambiental ja presents en altres iniciatives municipals, com el Pla d'adaptació al canvi climàtic, el Pacte d'alcaldes i alcaldesses per l'energia i el clima, el Pacte de ciutat i el Pla d'actuació municipal 2020-2023.

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.
Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

1. Situació actual i context

1.1. La necessitat d'un nou Pla Director d'educació ambiental

L'Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat (269.382 habitants l'any 2020, densitat de població 21.724 habitants/km^2) va aprovar l'any 2005 el seu Pla Director d'Educació Ambiental, amb un horitzó que finalitzava l'any 2011.

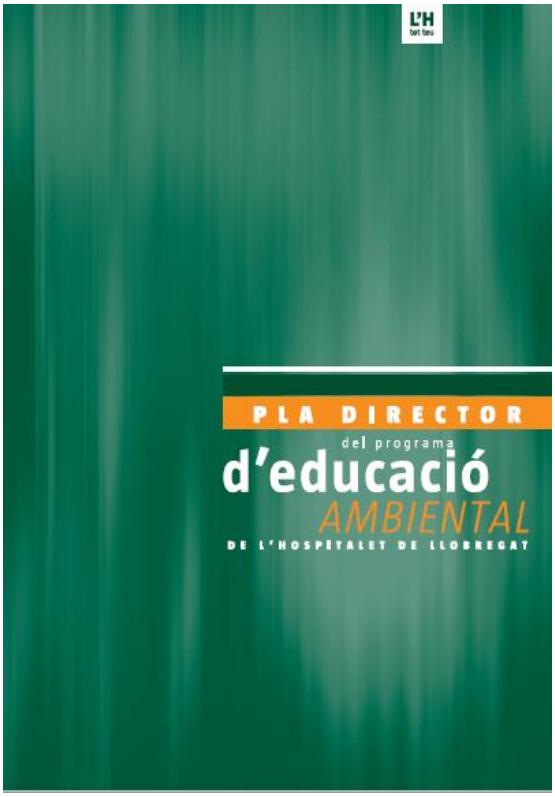

El Pla Director d'Educació Ambiental de L'Hospitalet de Llobregat es va aprovar per unanimitat al Ple municipal de l'Ajuntament de Llobregat, l'any 2005

Durant aquest temps, L'Hospitalet de Llobregat ha consolidat la incorporació de l'educació ambiental als centres educatius (Agenda 21 escolar), ha impulsat iniciatives com els padrins del riu, ha acollit programes d'educació ambiental com les jugateques ambientals de l'Àrea Metropolitana de Barcelona als parcs de les Planes, de Bellvitge i de Can Buxeres, entre altres iniciatives d'educació ambiental. És un document que ha marcat les línies mestres de l'educació ambiental al municipi, però convé replantejar una nova estratègia, actualitzada i adaptada a reptes globals com l'emergència climàtica i als esforços conjunts per avançar vers la sostenibilitat, com els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) marcats per les Nacions Unides.

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.

Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

L'any 2019, l'Àrea d'Espai Públic, Habitatge, Urbanisme i Sostenibilitat (EPHUS) de l'Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat va constituir la taula sectorial d'emergència climàtica i va iniciar l'alineament de l'Ajuntament als ODS de l'Agenda 2030, a la vegada que donava resposta al nou escenari creat a partir de l'emergència sanitària de la COVID-19.

L'Ajuntament també va detectar la necessitat d'obrir l'educació ambiental a nous públics, i d'aplicar noves eines i maneres d'arribar a la població per tal de fer una transició cap a la sostenibilitat. Per això, aquest nou Pla Director contempla noves formes de participació des de la seva pròpia elaboració, fent arribar informació a persones sensibilitzades i també a persones que inicialment no estan alineades amb els missatges de sostenibilitat.

L'elaboració del nou pla director també és una oportunitat per alinear totes les àrees de l'Ajuntament amb la sostenibilitat i l'educació ambiental, i no només l'Àrea d'EPHUS.

Per poder revisar i actualitzar el Pla Director, l'Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat ha demanat suport tècnic a la Diputació de Barcelona a través del seu Catàleg de Serveis, i s'ha acompanyat d'un procés participatiu adreçat a les persones i col·lectius més implicades en l'Educació Ambiental de L'Hospitalet de Llobregat.

1.2. Història recent de l'Educació Ambiental a L'Hospitalet de Llobregat (1999-2020)

L'Agenda 21 local de L'Hospitalet va iniciar el procés participatiu l'any 1999 amb trobades de més d'un centenar de persones provinents de diferents àmbits: polític, sindical, associatiu i d'altres a títol particular. Es va mantenir el seguiment de la consecució de les accions proposades a través d'un òrgan estable de participació ciutadana anomenat Consell de la Sostenibilitat. D'aquest Consell penjaven diferents grups de treball especialitzats en eixos: mobilitat, energies renovables i residus, educació ambiental i també bicicleta.

Un dels grups de treball, el d'educació ambiental, provenia d'un antic grup vinculat a l'Àrea d'Educació anomenat GTMAiS (Grup de Treball en Medi Ambient i Sostenibilitat), amb representació de mestres i pares i mares i ambientòlegs. El Consell de la Sostenibilitat i els grups de treball treballaven paral·lelament. Va ser una feina d'uns 5 anys fins arribar a les concrecions finals que van portar a la redacció del Pla director d'Educació Ambiental.

A partir de l'entrada en vigor de la llei de grans ciutats l'any 2011, es van crear òrgans de participació com el Consell de Ciutat i els de districte, i el Consell de la Sostenibilitat va prendre la forma d'un grup de treball d'educació ambiental, que s'ha mantingut en el temps. A més, des de 2019 s'ha impulsat una Taula sectorial que penja del Consell de Ciutat que treballa l'emergència climàtica i recull les propostes de la ciutadania que s'hi vulgui implicar.

Les escoles sostenibles de L'Hospitalet

Aquest programa va començar l'any 2005 amb el nom d'Agenda 21 Escolar, a partir del Pla Director d'Educació Ambiental, i actualment estan adherides al programa d'escoles sostenibles 40 dels 92 centres educatius de L'Hospitalet (tots els nivells educatius). Els centres es comprometen a treballar la sostenibilitat amb la comunitat educativa i a canvi reben formació específica, informació sobre recursos, assessorament personalitzat i subvencions per a dur a terme projectes de baix cost relacionats amb el medi ambient.

A final de cada curs els centres han de presentar una petita memòria i es demana fermament que assisteixin al grup de treball d'educació ambiental com a mínim els professors referents de les escoles sostenibles. Les trobades del grup de treball s'assimilen a una formació que equival a un seminari del CRP i així els interessats reben un certificat reconegut pel Departament d'Educació de la Generalitat. Aquesta formació s'emmarca en el Pla Formatiu de Zona com a "Seminari d'escoles sostenibles de L'H" i l'objectiu principal del mateix és la formació per una banda, i l'intercanvi d'experiències i bones pràctiques per l'altra.

Les Escoles Sostenibles de LH disposen d'un blog propi (www.lhescolessostenibles.blogspot.com), on s'hi pengen novetats, formacions i recull d'esdeveniments d'interès per als centres educatius que participen en el programa.

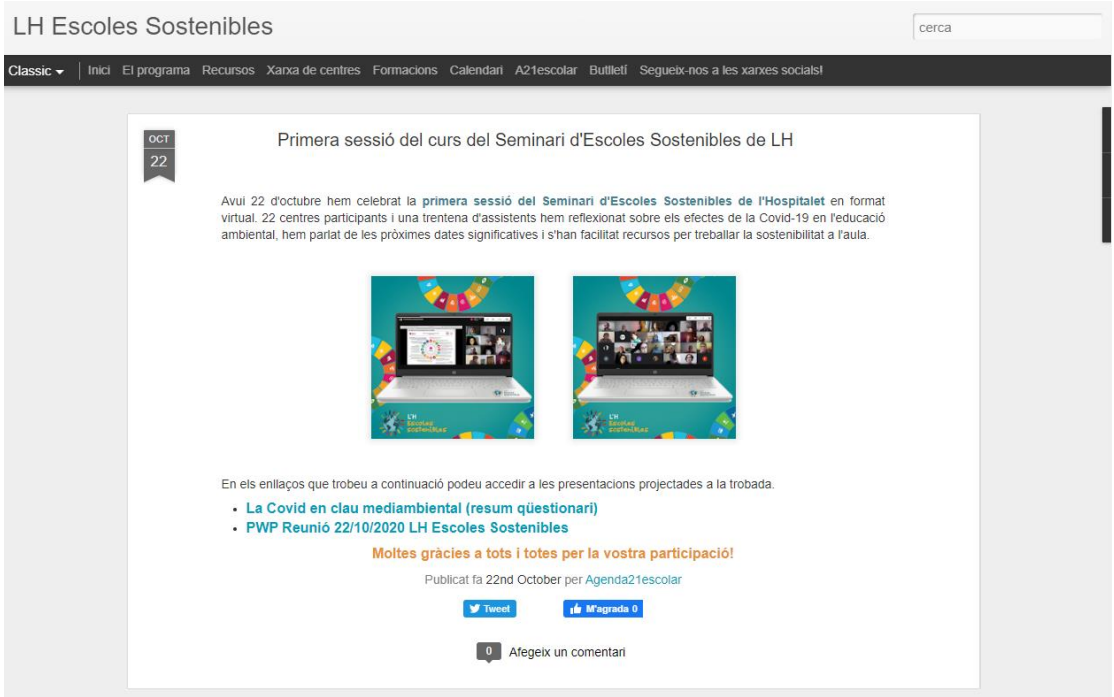

També s'elabora un butlletí electrònic que es va iniciar en etapa de confinament i es continua fent, amb freqüència mensual. Ara les Escoles Sostenibles tenen instagram (LHescolessostenibles) dirigit a estudiants i twitter (@lhesostenibles) pel professorat.

El projecte "Padrins del riu"

Del grup de treball d'educació ambiental es va impulsar una iniciativa que ajudés a promocionar el riu Llobregat entre l'alumnat i altres entitats de la ciutat. Va sorgir amb motiu de la inauguració del camí d'accés al riu i es va anomenar "Padrins del riu".

Aquest projecte va dirigit a tots els públics. S'organitzen dues celebracions entorn al dia mundial de l'aigua (22 març), divendres amb escoles i diumenge amb la ciutadania en general, i es visita el riu per conèixer el patrimoni natural i fer tallers d'educació ambiental a la riba.

L'assistència sol ser alta, de 500-700 infants i joves a l'esplanada del riu. El riu i el camí d'accés són cada dia son més coneguts, especialment ara amb el confinament. És un espai al que li cal un reforç d'adequació en quant a senyalització, neteja puntual i dinamització.

A les sessions del Grup de treball d'Educació Ambiental es van presentar les activitats que alguns centres escolars portaven a terme a la llera del riu. Es va proposar que es creés la figura de Padrins(es) del Riu, no solament per centres educatius sinó també per entitats ciutadanes i persones individuals. Totes aquelles persones i entitats que s'han anat apropant al riu al llarg del temps, hi han descobert un munt de possibilitats d'esbarjo, de lleure, d'educació, de coneixement, tant de l'entorn natural com de la història a la qual ha contribuït i també de col·laboració amb d'altres entitats i persones, que també participen d'aquest interès comú.

Ja fa uns anys que les escoles que porten a terme activitats d'educació ambiental, han agafat el riu com a font de recursos per treballar les relacions amb l'entorn. Hi ha entitats que faciliten visites escolars al delta i a la llera del riu, englobades en el currículum dels diversos cursos.

Per tal de difondre al màxim les activitats que s'anaven fent als centres educatius, al Grup de treball d'Educació Ambiental de la ciutat es va proposar que els centres apadrinessin el riu. Aquesta proposta va ser ampliada a totes aquelles entitats que s'hi volguessin adherir. Unes 90 entitats de la ciutat varen fer seva la proposta i es varen comprometre a ser Padrins o Padrines del riu en un acte el febrer del 2014 al Saló de Plens de l'Ajuntament.

L'Ajuntament es comprometia a facilitar la realització de les activitats que proposessin les entitats, i aquesta, al seu torn, es comprometien a:

- donar a conèixer la rellevància que ha tingut en el decurs de la història de la nostra ciutat el riu Llobregat i la seva incidència en la comarca, no només en el medi natural, sinó en una visió més àmplia que inclogui aspectes culturals, econòmics, socials, empresarials i ecològics.
- fomentar sortides i excursions a la llera del nostre riu, a peu o en bicicleta, per tal de fer visites de camp que permetin el coneixement de l'ecosistema, l'experimentació científica i diferents activitats al voltant del riu.

A part de les activitats individuals que han pogut anar fent cada una de les entitats, com passejades i caminades al llarg del riu, s'han realitzat activitats conjuntes com bicicletades, incloses 9 pedalades escolars, recorreguts divulgadors, tant de fauna i flora, com de l'espai, recorreguts històrics amb especial atenció a les localitzacions de les antigues masies. El Padrins del Riu realitzen trobades periòdiques que, abans de la pandèmia, eren de quatre o cinc a l'any. Aquestes activitats tenen com a lloc de realització el que s'ha batejat com l'Esplanada dels Padrins.

També es va crear un bloc: http://elllobregat.blogspot.com/ on es penjaven convocatòries i informacions, i que va ser posteriorment substituït per: https://elllobregat.wordpress.com/

A títol informatiu, formen part dels Padrins del riu, a part de centres escolars, entitats com Biosfera, Seo Birdlife, Depana, Centre d'Estudis de L'Hospitalet, Club muntanyenc, La Saboga, El Casalet, Centre de Normalització lingüística, Tallers Bellvitge, etc.

Educació ambiental associada a la gestió dels residus

L'Ajuntament impulsa de forma regular campanyes de sensibilització relacionades amb la gestió de residus. També es va produir un dossier pedagògic sobre els residus en paper en format carpesano que conté activitats adreçades a totes les etapes educatives. A l'any 2017 es va dur a terme una actualització i que es va publicar en format digital.

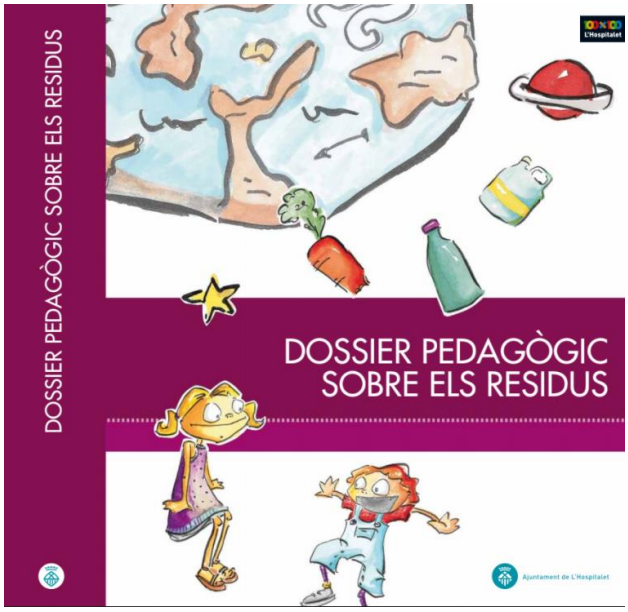

Les jugateques ambientals als parcs de la ciutat

L'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB) des de 2015 organitza les jugateques ambientals en diversos parcs de la ciutat: el parc de Les Planes, Bellvitge i més recentment, Can Buxeres. Les dinamitzen diferents esplais sota la coordinació de l'AMB, i són actives a les xarxes socials (twitter: @jugatecaAMB).

Jugateca de les Planes

Es fan activitats dissabte o bé diumenge al matí. És un bon recurs per a que els infants estimin l'espai, descobreixin la natura que tenen més propera i també ajuda a que disminueixi el vandalisme al parc. Tanmateix, s'ha detectat que les famílies assistents a les jugateques ambientals ja estan sensibilitzades i manca l'abast d'un públic més ampli. El repte actual també és aconseguir que hi vagi més gent.

El suport de les entitats supramunicipals

Diputació de Barcelona – Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat

Recursos educatius https://www.diba.cat/es/web/mediambient/recursos, calendari per l'aula, formació als tècnics municipals (cursets o grups de treball), suport en celebracions de caire mediambiental (setmana Energia, prevenció de residus, dia mundial de l'aigua, etc...)

AMB (Àrea metropolitana de Barcelona)

Programa Compartim un futur amb recursos educatius gratuïts https://blogs.amb.cat/educacioambiental/, projectes participatius als parcs tipus ApS i SC https://www.amb.cat/web/territori/espai-public/escoles-a-prop o la ciutat com a laboratori viu en projecte europeus (actualment un Interreg de mesura de qualitat de l'aire en moviment mitjançant nanosensors que inclou informació a la ciutadania amb pantalla tàctil)

Generalitat de Catalunya

Amb l'Agència de Residus de Catalunya, es realitzen actuacions de sensibilització coincidint amb la setmana de prevenció de residus o el dia de neteja popular del riu (*Let's Clean Up day*)

Amb la Generalitat de Catalunya, hi ha un vincle estable amb la Xarxa d'Escoles per a la Sostenibilitat de Catalunya (XESC), una xarxa de xarxes que permet intercanvi d'experiències, recursos, projectes,...entre tècnics municipals, així com formació, trobada d'escoles bressol, d'educació especial, de la resta d'etapes educatives en format fòrum o similar.

El fet de pertànyer al programa d'Escoles Sostenibles de L'Hospitalet comporta estar inclòs en una xarxa més àmplia, d'abast català: la Xarxa d'Escoles Sostenibles de Catalunya (XESC) impulsada per la Generalitat de Catalunya. És un valor afegit que dona una repercussió més àmplia de les experiències pròpies (publicitat al web de la XESC) i possibilitat fer trobades amb professorat i mestres d'altres municipis amb interessos comuns (i també alumnat en els fòrums).

xesc xarxa d'escoles per a la sostenibilitat de Catalunya

La XESC és una potent xarxa d'interrelació entre centres educatius que impulsen l'educació ambiental a Catalunya.

1.3. Alineació del Pla Director amb els ODS i l'Agenda 2030

L'elaboració d'aquest Pla Director aporta una mirada específica a l'hora de realitzar tot el procés participatiu d'elaboració Pla Estratègic: l'alineació del Pla Director amb els **Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)** definits per les Nacions Unides el setembre de 2015. D'aquesta manera es vol identificar i fer aflorar, conjuntament amb els diferents agents implicats, aquelles iniciatives que poden contribuir a avançar en l'assoliment de l'Agenda 2030.

L'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible

El 25 de setembre de 2015 va ser aprovada per l'Assemblea General de Nacions Unides l'**Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible**, amb els objectius d'erradicar la pobresa i la fam, lluitar contra la desigualtat i la injustícia, i posar fre al canvi climàtic, entre altres. Aquesta agenda marcarà l'acció global pel desenvolupament fins a l'any 2030 i configura un full de ruta d'actuació connectat entre si per a assolir un objectiu comú: el desenvolupament mundial sostenible.

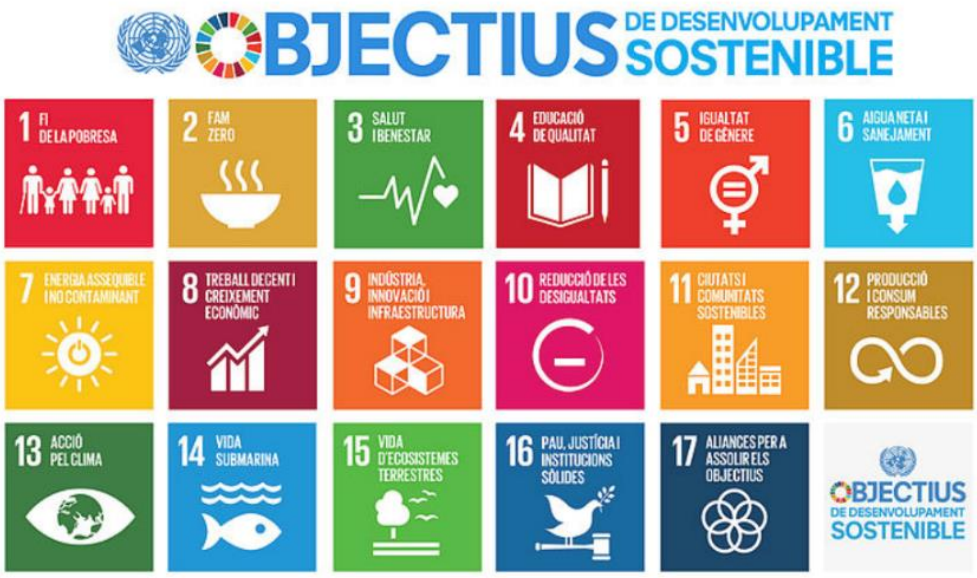

L'Agenda 2030 és una agenda integral i multidimensional —referida a les tres dimensions del desenvolupament sostenible (l'econòmica, la social i l'ambiental)— i d'aplicació universal, i es desplega mitjançant un sistema de **17 objectius de desenvolupament sostenible (ODS)**, a través dels quals es proposa abordar els grans reptes globals, des de la lluita contra la pobresa o el canvi climàtic fins a l'educació, la salut, la igualtat de gènere, la pau o les ciutats i pobles sostenibles. Cada ODS inclou diferents metes (en total 169) que contribueixen al compliment de l'objectiu.

L'Agenda 2030 estimula l'acció en 5 esferes de vital importància (conegudes com 'les 5 P'): persones (*People*), planeta (*Planet*), prosperitat (*Prosperity*), pau (*Peace*) i aliances (*Partnership*).

La localització dels ODS del Pla Director d'Educació Ambiental

En el context concret d'aquest *Pla Director d'Educació Ambiental*, localitzem els ODS que tenen relació amb el mateix.

Des de la perspectiva de **l'educació ambiental** el punt de partida és l'ODS 4 sobre garantir una educació de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida per a tothom; i en concret la fita que proposa garantir que tots els alumnes adquireixen els coneixements i les competències necessaris per promoure el desenvolupament sostenible mitjançant, entre altres, l'Educació per al Desenvolupament Sostenible i estils de vida sostenibles, entre d'altres.

Concretament, la **fita 4.7** establerta per les Nacions Unides, associada a aquest ODS, estableix que per a 2030, cal "garantir que tot l'alumnat adquireixi els coneixements teòrics i pràctics necessaris per a pro-moure el desenvolupament sostenible, a través, entre d'altres, de l'educació per al desenvolupament sostenible i l'adopció d'estils de vida sostenibles, els drets humans, la igualtat de gènere, la promoció d'una cultura de pau i no-violència, la ciutadania mundial i la valoració de la diversitat cultural i de la contribució de la cultura al desenvolupament sostenible."

També té relació l'ODS 16 sobre promoure societats pacífiques i inclusives per tal d'aconseguir un desenvolupament sostenible (...) i en concret la fita que proposa garantir l'accés públic a la informació, en relació implícita amb la comunicació ambiental.

L'ODS per excel·lència del món local, el número 11, per tal d'aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilients i sostenibles; i en detall dues fites que ens proposen reduir l'impacte ambiental negatiu de les ciutats, amb especial atenció a la gestió dels residus municipals, i augmentar substancialment el nombre de ciutats i assentaments humans que adopten i posen en marxa polítiques i plans integrats per promoure la inclusió, l'ús eficient dels recursos, entre d'altres.

L'ODS 12 ens demana garantir modalitats de consum i producció sostenibles. I implica clarament a dues fites que proposen en deu anys, reduir a la meitat el malbaratament d'aliments per càpita mundial en la venda al detall i el consum, així com les pèrdues d'aliments a les cadenes de producció i distribució, incloses les pèrdues post collita; així com disminuir de manera substancial la generació de residus mitjançant polítiques de prevenció, reducció, reciclatge i reutilització. Aquest ODS també fa referència assolir la gestió sostenible i l'ús eficient dels recursos naturals, promoure pràctiques de contractació pública que siguin sostenibles, i assegurar que les persones de tot el món

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.

Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

tinguin informació i conscienciació pertinents per al desenvolupament i els estils de vida sostenibles, en harmonia amb la natura.

En el context de l'acció climàtica, l'ODS 13 urgeix a adoptar mesures per a combatre el canvi climàtic i els efectes d'aquest, i en aquest cas concret en relació a enfortir la resiliència i la capacitat d'adaptació als riscos relacionats amb el clima i els desastres naturals, incorporar mesures relatives al canvi climàtic en les polítiques, i millorar l'educació, la conscienciació i la capacitat humana i institucional en relació amb la mitigació del canvi climàtic entre d'altres.

Finalment, el projecte té una relació directa amb diverses fites de l'ODS 17 relacionats amb les aliances i els partenariats per al Desenvolupament Sostenible, en tant és un projecte que permet millorar la coherència de polítiques per al desenvolupament sostenible; enforteix aliances entre múltiples actors que mobilitzin i promoguin l'intercanvi de coneixements, expertesa, tecnologies i recursos financers, amb la finalitat de donar suport a l'assoliment dels ODS; i promou la constitució d'aliances eficaces en els àmbits públic, publicoprivat i de la societat civil, aprofitant l'experiència i les estratègies d'obtenció de recursos dels partenariats.

2. Marc conceptual de l'educació ambiental

Aquest apartat està adaptat del capítol "Sobre educació ambiental urbana. Una visió des de Barcelona". Teresa Franquesa i Codinach. Ajuntament de Barcelona Del llibre Educació ambiental. D'on venim? Cap a on anem? . Diputació de Barcelona (2017)

L'educació ambiental ha d'ajudar les persones a *prendre consciència*, a aprendre *coneixements, destreses i valors* i a adquirir *experiència i determinació*, tot plegat a fi de *capacitar per actuar*, individualment i col·lectivament, en la resolució dels problemes ambientals presents i futurs.

La UNESCO, en el marc dels ODS i concretament de l'ODS 4: Educació de qualitat, defineix l'**educació per al desenvolupament sostenible** com aquella que té per objectiu ajudar a les persones a desenvolupar les actituds, competències, perspectives i coneixements per a prendre decisions ben fonamentades i actuar en pro del seu propi benestar i dels altres, ara i en el futur.

Es poden establir cinc maneres principals d'entendre i de fer educació ambiental urbana a casa nostra, a partir del model de referència que van crear Jaume Terrades i altres als anys 70 i posteriors sobre educació ambiental a la natura.

Tot i que aquests cinc enfocaments de fer educació ambiental urbana han anat sorgint successivament en el temps, no s'han substituït l'un a l'altre, sinó que conviuen en el moment actual i poden formar part tots cinc del Pla Director d'Educació Ambiental de L'Hospitalet 2030.

2.1. L'Hospitalet com a aula

Els programes que es poden agrupar en aquest enfocament són aquells que veuen l'entorn urbà com un **objecte de coneixement i que l'usen com a recurs, escenari i aula**. En sortides, visites i itineraris entesos com a classes a l'aire lliure, els destinataris descobreixen indrets, estudien l'entorn, visiten equipaments, observen la pròpia escola, casa seva, i l'entorn natural de la ciutat. Aquests programes posen la ciutat a disposició de l'educació, entenent que tot el que hi ha a aquest entorn –espais, centres escolars, equipaments, zones verdes, espais naturals, activitats i institucions, – i també el seu context– d'on venen els recursos i a on van a parar els residus - ha de servir com a font d'aprenentatge directa.

Tot i que alguns d'aquests programes s'adrecen als adults, en aquest corrent predominen els programes destinats als infants i adolescents, majoritàriament en grups escolars que estudien l'entorn en el marc d'assignatures de ciències naturals o socials, de manera que els educadors **usen elements de l'entorn urbà per facilitar els aprenentatges que cal fer a l'escola**.

La idea d'aprendre des de l'entorn més pròxim es plasma en aquest enfocament de l'educació ambiental urbana.

Per sintetitzar, els programes enquadrats en aquest corrent faciliten l'ús de la ciutat per a l'aprenentatge de primera mà i tenen com a objectiu millorar el coneixement de l'entorn proper, particularment dels valors patrimonials, amb la idea de fons que "cal conèixer per estimar".

2.2. L'Hospitalet com a ecosistema

El fet de mirar la ciutat com un ecosistema ens permet entendre el seu metabolisme, estimar la ingent quantitat d'energia, d'aigua i **de recursos** que importa i de **residus** que exporta, reconèixer els impactes que produeix sobre l'entorn proper i llunyà, i reflexionar sobre tot plegat. Per això, es considera clau **estendre aquests coneixements entre els ciutadans**, per tal que tinguin criteri i puguin influir en les decisions sobre gestió dels recursos, la planificació i altres aspectes de la governança. També és clau entendre la ciutat des del punt de vista ecològic, com a part d'un planeta i amb diversos hàbitats, en que es conviu amb altres espècies d'animals i plantes.

En síntesi, en aquest enfocament els programes d'educació ambiental pretenen ajudar a comprendre el funcionament de la ciutat des de la ciència ecològica. El rerefons és «si entenc el funcionament del sistema, sabré viure-hi de manera que eviti disfuncions».

2.3. Els problemes ambientals de L'Hospitalet

Inicialment, aquest corrent va sorgir com a resposta a certs problemes de mala qualitat de vida a les ciutats, especialment pel que fa a la contaminació de l'aire o la manca d'espais verds, i, progressivament, s'hi va afegir la consideració dels efectes negatius que l'entorn urbà té sobre el medi, com ara la producció de residus, la contaminació dels rius, el consum d'energia, la destrucció de la biodiversitat,... Els programes educatius que s'hi emmarquen pretenen donar a conèixer aquestes problemàtiques per tal que la gent en prengui consciència i contribueixi a evitar-les.

Es tractava d'**evidenciar els problemes i la necessitat de trobar-hi solució**, una solució que comporta sempre canvis d'hàbits personals i col·lectius. Les propostes educatives d'aquesta tendència inclouen des de les visites als abocadors a les plantes de compostatge o deixalleries per veure el destí dels residus i com es gestionen, i sobretot la tipologia i quantitat dels mateixos que pot ser evitable.

Les petites recerques sobre quants residus generem a casa o a l'escola; els reportatges sobre el barri i la seva realitat ambiental, el consum energètic a les llars o equipaments municipals, l'impacte en l'entorn natural, o els programes enfocats a aportar solucions, són eines emmarcades en aquest enfocament de l'educació ambiental urbana.

Actualment, en molts dels programes d'educació ambiental urbana que els ajuntaments i altres ens locals ofereixen i que inclouen activitats com ara visites a instal·lacions de tractament de

residus i d'altres es poden llegir intencionalitats relacionades amb el fet de «conscienciar els alumnes sobre els problemes ambientals de l'entorn urbà».

En síntesi, els programes que responen a aquest corrent evidencien els problemes ambientals amb l'objectiu de fer prendre consciència de la seva existència i de les seves conseqüències. El rerefons és «si conec els problemes, els voldré resoldre».

2.4. La gestió ambiental de l'entorn urbà de l'Hospitalet

Una línia de programes formatius destinats a **explicar la gestió ambiental que fan les administracions** i a demanar a la ciutadania que faci la part que li pertoca.

La major part de les iniciatives se centren a divulgar normes i bones pràctiques, justificar i descriure els comportaments esperats per part del destinatari i instruir-lo sobre maneres concretes d'actuar. L'exemple paradigmàtic d'aquesta tendència és l'esforç ingent dedicat a explicar que cal reciclar els residus i com fer-ho exactament. L'estalvi d'aigua i d'energia, la neteja i el manteniment de l'espai públic són altres temes clàssics, als quals s'han anat afegint qüestions com la prevenció del soroll, la mobilitat sostenible, el consum responsable, la minimització de residus i l'ús d'energies renovables.

En resum, l'objectiu dels programes d'aquest corrent és ensenyar comportaments concrets idonis que facilitin la gestió col·lectiva. El rerefons és «si sé què he de fer i com fer-ho, ho faré bé».

2.5. La transformació de L'Hospitalet

Segons aquest enfocament, assumir aquesta coresponsabilitat ens portarà a cocrear una visió de futur i a codissenyar L'Hospitalet que volem, en un procés que fem entre tots i en el qual aprenem conjuntament. Més que dir als ciutadans què cal fer, se'ls convida a ser protagonistes en la definició de l'horitzó i en el procés de transformació.

Les propostes que segueixen aquesta tendència reconeixen que només comprenem parcialment la manera com s'ha de gestionar la ciutat i que tant els petits com els grans poden participar en la construcció de noves maneres de dissenyar i de governar el medi urbà.

Es tracta d'un plantejament ambiciós, en el qual **acció cívica i educació ambiental es vinculen**, de manera que, tant com el resultat de l'acció, interessa l'aprenentatge del procés per identificar el problema, cercar alternatives, crear consens, dissenyar la solució, planificar, executar i avaluar.

Els projectes educatius en xarxa entre diverses escoles, metodologies educatives d'aprenentatge servei amb participació de l'alumnat, els projectes de redistribució participada per entitats del tercer sector social, suport i accions i campanyes promogudes pels propis sectors comercials i de restauració, processos de deliberació i participació... formen part d'aquest cinquena perspectiva.

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.

Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

En síntesi, els programes d'aquest corrent volen apoderar les persones perquè participin a imaginar una ciutat millor i a fer-la possible implicant-nos en processos d'aprenentatge/acció. El rerefons és «si em sento part del meu entorn i me'n faig responsable, m'implicaré en la recerca de solucions a problemes canviants».

Amb aquest objectiu, segurament el darrer dels cinc enfocaments ens proposa la millor estratègia acompanyar les persones en processos d'aprenentatge/acció, en els quals aprenem tot fent.

Una estratègia que necessàriament ha d'estar acompanyada dels millors elements de totes les altres: la curiositat per la descoberta de l'entorn, la valoració del patrimoni, la comprensió de la ciutat com a sistema complex (els fluxos de recursos i residus), la identificació dels impactes que els humans provoquen en els sistemes naturals i dels problemes que el deteriorament del medi ambient causa en els humans (consum i malbaratament de recursos, canvi climàtic), la formació de bons hàbits quotidians i la discussió crítica dels valors que guien el nostre estil de vida (valors ecològics i socials).

Taula1. Principals enfocaments en educació ambiental urbana

Enfocament	Objectiu	Rerefons	Concepte clau	Resultat esperat
La ciutat com a aula	Millorar el coneixement del propi entorn.	Si conec el meu entorn, l'estimaré.	Valoració	Defensa i conservació del patrimoni
La ciutat com a ecosistema	Ajudar a comprendre el funcionament de la ciutat des de la ciència.	Si entenc el funcionament del sistema, podré evitar disfuncions.	Comprensió	Comportament basat en el coneixement científic
Els problemes ambientals de la ciutat	Fer prendre consciència dels problemes ambientals.	Si conec els problemes, els voldré resoldre.	Conscienciació	Denúncia Activisme
La gestió ambiental de la ciutat	Ensenyar comportaments adequats i promoure canvis d'hàbits.	Si conec solucions concretes, col·laboraré a implementar-les.	Col·laboració	Canvis en accions quotidianes i estil de vida personal
La transformació de la ciutat	Apoderar per participar en processos de canvi.	Si em sento partícip del meu entorn, m'implicaré a explorar solucions.	Participació	Coresponsabilitat Proactivitat Innovació

2.6. Cap a una educació ambiental urbana renovada

En base a aquesta perspectiva, es proposa anar incorporant aquestes aproximacions i una visió renovada de l'educació ambiental als entorns urbans. L'entorn urbà és un bon context per fer educació ambiental, però cal integrar la dimensió ambiental i la social. El fenomen urbà és un sistema socioecològic complex.

Cal conrear una visió constructiva, positiva i de futur. Per millorar l'ús dels recursos, el consum d'aquests, la prevenció de residus i en general mantenir un estil de vida sostenible i dur a terme una gestió adequada de l'entorn, no ens cal només emmirallar-nos en iniciatives de existents a nivell europeu o d'altres municipis. Cal entendre que vivim en un entorn urbà i també volem qualitat de vida i bon estat de la nostra ciutat, L'Hospitalet.

Els entorns urbans son un lloc on podem transformar la societat. La ciutadania, els escolars, han d'estar informats però també tenir capacitats per actuar i ser participatius, per apoderar-los, i construir la ciutat de forma col·lectiva.

A banda, cal incorporar els elements propis de la **comunicació, com a instrument de sensibilització,** per fer arribar aquest marc educatiu i aquests conceptes al públic receptor i fer-lo partícip a diferent nivell.

En aquest sentit, cal passar de la visió piramidal on la base està l'educació i a dalt de tot l'acció, però amb molt poc impacte (poca àrea) a una visió circular, on el cor és l'educació però la crida a l'acció es fa expansiva i arriba al màxim de gent.

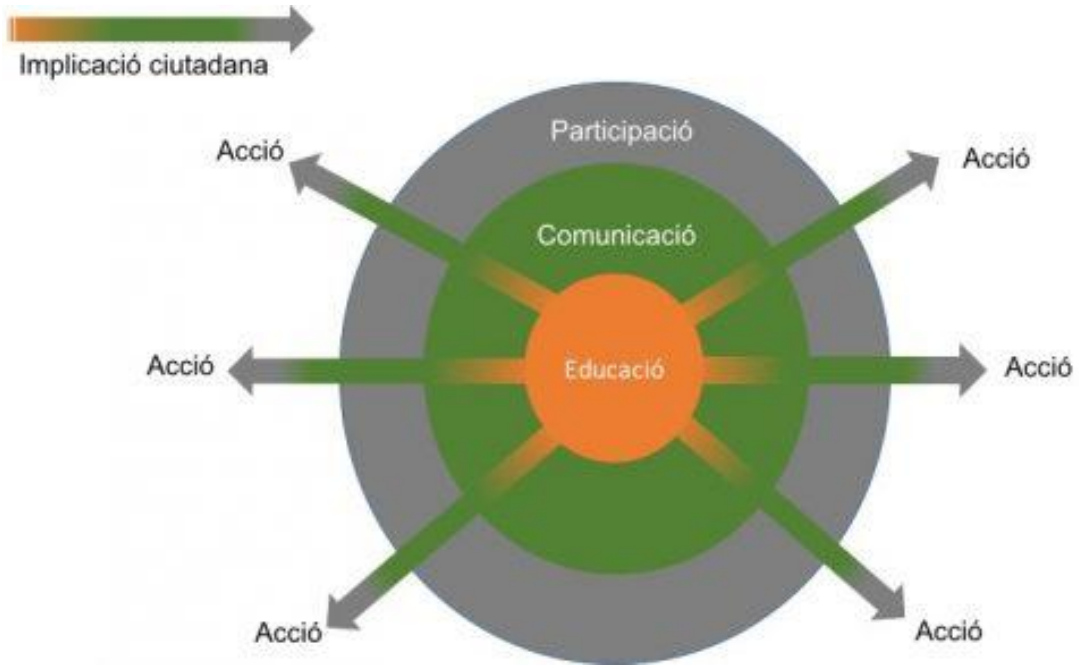

Elaborat per Ana Villagordo per a la Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat

3. Desenvolupament metodològic

Per acompanyar el procés d'elaboració d'aquest Pla Director, es va proposar enriquir-lo amb els coneixements i propostes de les persones i col·lectius claus de l'educació ambiental a L'Hospitalet, amb la redacció dels documents de base per elaborar el document final per part de la Diputació de Barcelona i el propi Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat. D'aquesta finalitat se'n van derivar els objectius següents:

- Identificar les persones i col·lectius claus en educació ambiental a L'Hospitalet de Llobregat.
- Detectar els principals reptes i oportunitats per al desenvolupament de l'Educació Ambiental a L'Hospitalet, en el marc de l'Emergència Climàtica i l'Agenda 2030.
- Aprofitar espais de participació existents o generar-ne de nous per facilitar la participació dels diversos perfils de persones i col·lectius claus en educació ambiental.
- Recollir i estructurar les aportacions realitzades per aquests col·lectius, per incorporar-les en la nova proposta de Pla Director d'Educació Ambiental.
- Redacció de document base amb les propostes a incloure al Pla director. Recull de línies, programes i accions en format fitxa.

El procés ha anat dirigit als perfils tècnics, associatius i econòmics més rellevants del municipi amb voluntat de fer una aportació positiva vers el model d'educació ambiental del municipi, i s'ha estructurat en tres fases:

- **Fase 1. Anàlisi prèvia i disseny del procés participatiu**: Fase de treball i context amb responsables tècnics i polítics de l'Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat, per conèixer millor les característiques del municipi i identificar persones potencialment interessades en participar en la revisió del Pla Director d'Educació Ambiental.
- **Fase 2. Procés deliberatiu**: Aquí es concentra la dinamització dels col·lectius identificats, amb instruments de reflexió i acompanyament: qüestionari en línia, sessions presencials o virtuals.
- **Fase 3. Síntesi de resultats:** Un cop finalitzades les tasques participatives, s'incorporaran els resultats al Pla Director d'educació ambiental.

S'ha realitzat un procés de consulta i deliberació amb diferents mecanismes. A continuació es presenta un esquema amb els **instruments que es proposen** per a cadascuna de les fases.

En el quadre següent es resumeixen els instruments participatius utilitzats durant el procés.

	Documentació i entrevistes	Qüestionari en línia	Sessions deliberatives	Document de síntesi
Fase del procés	Fase 1	Fase 2	Fase 2	Fase 3
Objectius participatius	Obtenir informació de context sobre l'EA	Identificar els principals reptes de l'EA a L'H	Formular propostes compartides	Sintetitzar els resultats del procés participatiu
Destinataris principals	Ajuntament	Agents clau d'EA	Agents clau d'EA	Equip redactor del Pla Director
Metodologia	Entrevistes i documentació	Formulari en línia	Taller participatiu	Redacció d'informe
Calendari previst	Set-Oct 2020	Oct-Des 2020	Gen-feb 2021	Març 2021

A llarg de tot el procés, una **Comissió de seguiment** formada per l'Ajuntament, la Diputació de Barcelona i Espai TReS, s'ha reunit per supervisar el procés, prendre decisions estratègiques i vetllar per la seva bona execució.

3.1. Entrevistes a referents municipals

El treball de camp es va iniciar amb la realització d'entrevistes en profunditat a persones o grups reduïts de persones clau en el marc de l'elaboració del Pla Director, dins de l'organigrama de l'Ajuntament de L'Hospitalet.

La direcció de l'Àrea d'EPHUS de L'Hospitalet va demanar un referent de cada departament municipal on d'alguna manera o altra hi és present l'educació ambiental, per tal d'establir una dinàmica de treball interna, cercar sinèrgies i donar a conèixer l'educació ambiental intentant arribar a tots els tècnics. Amb aquests tècnics es va realitzar una entrevista virtual. Les entrevistes es van plantejar amb un guió obert (entrevista semiestructurada), però orientativament van perseguir els següents objectius:

- Explicar què és el Pla Director d'educació ambiental de L'Hospitalet de Llobregat
- Conèixer la relació de cada àrea amb la sostenibilitat

- Detectar necessitats i reptes en clau de sensibilització i implicació ciutadana
- Identificar agents clau de l'educació ambiental a L'Hospitalet de Llobregat
- Recollir propostes per a l'impuls de l'educació ambiental a L'Hospitalet de Llobregat

A continuació es presenta el calendari d'entrevistes:

Codi	Data	Persona entrevistada	Àrea de gestió dins l'Ajuntament
01	**10/11**	T. Martínez i G. Pascual	Àrea d'EPHUS (Educació Ambiental)
02	**09/12**	N. Hernández	Àrea de Planificació Estratègica i Econòmica, Joventut i Esports (Esports)
03	**10/12**	J.M. Hernández	Àrea d'Alcaldia-Presidència (Alcaldia)
04	**10/12**	J. A. Huguet	Àrea d'EPHUS (Inspecció Territorial)
05	**11/12**	N. Cabañas	Àrea de Planificació Estratègica i Econòmica, Joventut i Esports (Planificació Estratègica)
06	**15/12**	J.L. Casanova i C. Benedicto	Àrea d'Equitat, Drets Socials i Recursos Humans (Salut Ambiental)
07	**16/12**	J. Sánchez	Àrea de Participació i Relacions Ciutadanes
08	**16/12**	M. Quiñonero i M. Rabella	Àrea d'EPHUS (Oficina Energia i Parcs i Jardins)
09	**17/12**	A. Fernández	Àrea de Convivència i Seguretat (Mobilitat)
10	**18/12**	A. Rojo	Àrea de Planificació Estratègica i Econòmica, Joventut i Esports (Joventut)
11	**18/12**	M.C. Calvillo	Àrea d'Alcaldia-Presidència (Alcaldia)
12	**21/12**	R. Abad	Àrea d'Equitat, Drets Socials i Recursos Humans (Formació)
13	**21/12**	L. Fatás	Àrea d'EPHUS (Residus)
14	**28/12**	C. Gandoy	Àrea d'Ocupació, Empresa, Turisme i Economia Social (Turisme)
15	**18/01**	R.M. Muga	Àrea d'Educació, Innovació i Cultura (Cultura)
16	**22/01**	M. Muñoz i M. Martínez	Àrea d'Educació, Innovació i Cultura (Educació)

3.2. Qüestionaris de participació en línia

Es van preparar tres senzills qüestionaris en línia per detectar les principals tendències, oportunitats i reptes de l'educació ambiental a L'Hospitalet de Llobregat.

Els qüestionaris va anar dirigit a centres educatius, entitats d'educació en el lleure, associacions, empreses, personal municipal, agents clau identificats en la fase anterior, i es va fer arribar a través de canals oficials de l'Ajuntament de L'Hospitalet.

Els qüestionaris van permetre establir una diagnosi participada de l'educació ambiental, com a punt de partida per a la proposta d'una nova estratègia d'educació ambiental adaptada a la realitat de L'Hospitalet de Llobregat.

Destinataris del qüestionari	Respostes
Centres educatius i altres agents educatius	51
Ciutadania en general	29
Personal municipal	149
TOTAL PARTICIPANTS	**229**

3.3. Tallers de participació

En aquesta segona meitat del procés deliberatiu, es van realitzar tres tallers de debat grupal per posar en comú propostes i mesures a incorporar al Pla Director d'Educació Ambiental. Concretament, els objectius de les trobades van ser els següents:

Objectius taller escoles sostenibles i altres agents educatius

1. Donar a conèixer el nou Pla Director i el seu procés d'elaboració
2. Recollir expectatives i/o objectius que enriqueixin el nou Pla Director
3. Recollir propostes de mesures/accions que enriqueixin el nou Pla Director en referència als centres educatius i als recursos principalment.

Objectius taller entitats, comerç i ciutadania

- Explicar l'estat d'elaboració del nou Pla Director d'Educació Ambiental
- Validar els objectius del Pla Director
- Contrastar i ampliar les propostes d'accions en diversos eixos d'actuació del Pla, en especial el dedicat a entitats, acció ciutadana i voluntariat

Objectius taller personal municipal

- Explicar l'estat d'elaboració del nou Pla Director d'Educació Ambiental
- Validar els objectius del Pla Director
- Contrastar i ampliar les propostes d'accions en diversos eixos d'actuació del Pla, en especial el dedicat a organització interna municipal

Espai de participació	Data	Assistents
Grup de treball municipal d'educació ambiental	18/02/21	41
Entitats, comerç i ciutadania	22/03/21	14
Personal municipal	25/03/21	18
TOTAL PARTICIPANTS		**73**

Aquestes trobades es van dur a terme de manera virtual, amb l'assistència de dues persones de l'equip de treball, amb funcions de dinamització i relatoria, respectivament.

4. Anàlisi prèvia i context

Aquesta fase serveix per contextualitzar els treballs i recopilar informació clau sobre l'Educació Ambiental a L'Hospitalet de Llobregat.

4.1. Anàlisi prèvia i documentació

Qualsevol procés de participació ha de partir d'un bon coneixement de la realitat territorial, així com del projecte que serà objecte de debat. A partir de tota la documentació existent i d'una entrevista amb la responsable tècnica d'educació ambiental de l'Ajuntament de L'Hospitalet, es va plantejar el mapa d'agents clau i el disseny del procés de participació.

Estudi de documentació disponible

Documents d'abast municipal

- Pla Director d'Educació Ambiental 2005-2011
- Documentació de l'Agenda 21 escolar
- Pla Local d'Adaptació al Canvi Climàtic de L'Hospitalet de Llobregat (2019-2030)
- PAES – Pla d'Acció Energia Sostenible L'Hospitalet
- Projecte Padrins del Riu
- Dossier pedagògic sobre els residus
- Documentació sobre la Taula Sectorial d'Emergència Climàtica
- Article "L'educació ambiental a les escoles de L'Hospitalet" de Genís Pascual
- Llistat d'Escoles Sostenibles del curs 2020-2021
- Arxiu Històric de l'assistència a les Jugateques Ambientals
- Document resum sobre l'Ecosistema de l'Educació a L'Hospitalet
- Projecte Transició Ecològica: Teixint Xarxa Eco-educativa de l'Associació de Famílies d'Alumnes de l'Escola Paco Candel (AFA Paco Candel)
- Butlletí núm. 8 de les Escoles Sostenibles de L'Hospitalet, novembre 2020.
- Atles de Fauna de L'Hospitalet 2020
- Catàleg de la fauna i flora de L'Hospitalet de Llobregat 2006
- Guia de bones pràctiques sobre Comerç i Sostenibilitat 2008
- Pla Estratègic de Comunicació Científica 2020
- Pacte de Ciutat de L'Hospitalet 2020-2023
- Document previ del Seminari Escoles Sostenible del Grup de Treball d'Educació Ambiental
- Memòria 2019 del Servei de Salut de l'Ajuntament de L'Hospitalet
- Pla Local de Joventut 2020 – 2023 de L'Hospitalet de Llobregat

Documents d'abast supramunicipal

- Cercle de Comparació Intermunicipal de la gestió i tractament de residus i neteja viària 2016 (AMB)

- Informe (IC19) sobre el Lideratge mediambiental en el sector cultural i creatiu català (Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (CoNCA))
- Programa Metropolità d'Educació per la Sostenibilitat (AMB)

Documents de referència d'altres municipis o generals

- Guia del programa Escoles + Sostenibles: Passem a l'acció! De Barcelona 2020.
- Recursos per a l'ambientalització d'entitats

4.2. Mapa d'actors

Es va procurar identificar els principals col·lectius del municipi en matèria d'educació ambiental: centres educatius, entitats d'educació en el lleure, associacions, empreses, àrees de l'ajuntament...

Per tal d'impulsar el procés deliberatiu, es va partir de la identificació dels agents clau, per implicar-los en dos mecanismes participatius, un d'obertura per recollir elements de diagnosi i valoració de les tendències en educació ambiental, i un altre de tancament per concretar propostes i mesures a incorporar al Pla Director d'Educació Ambiental.

S'han distingit tres grans tipologies d'agents: agents de l'educació formal (centres educatius) i no formal (esplais, etc.), administració pública, i entitats i agents locals

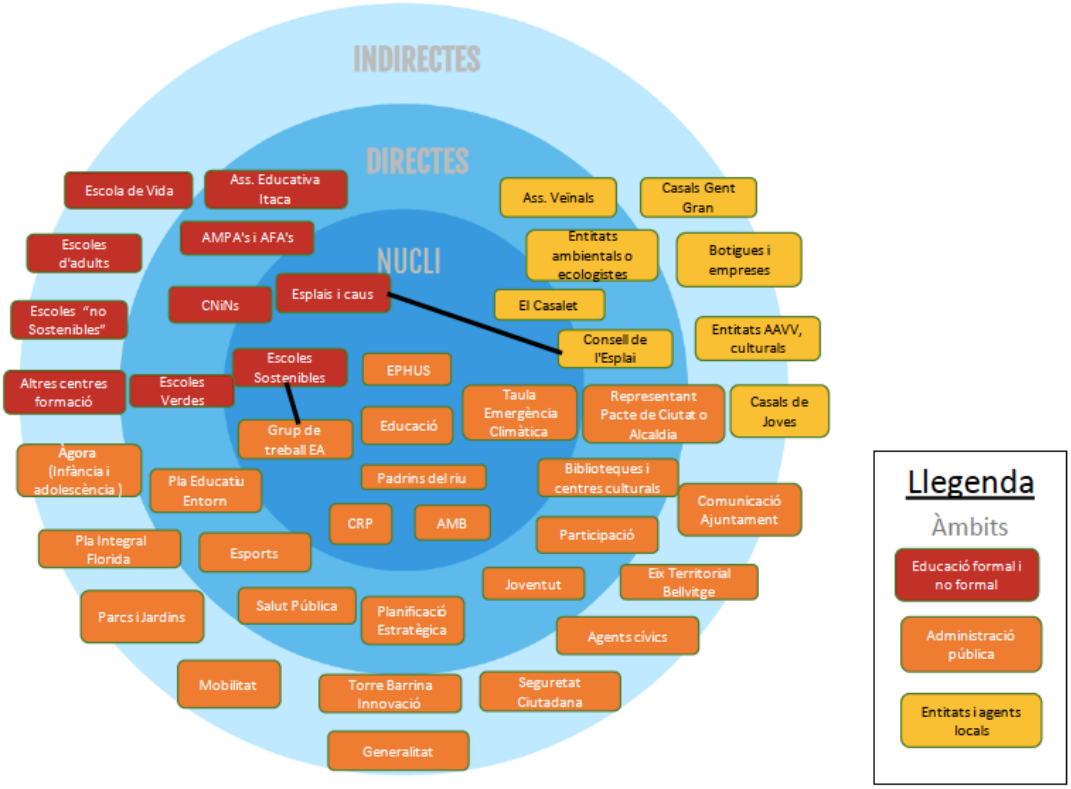

Educació formal i no formal

- Centres educatius (Escoles Sostenibles i no)
- Esplais i altres entitats de lleure
- Escoles d'Adults
- Altres centres de formació: Planeta, Universitat Barcelona...
- Escola de Vida
- Grup de Treball d'Educació ambiental
- AMPA's i AFA's
- Consell de Nois i Noies (CNiNs)
- Associació Educativa Itaca

Administració pública

- Taula sectorial Emergència Climàtica
- Pla Educatiu Entorn
- Torre Barrina Innovació
- Pla Integral Florida
- Biblioteques i centres culturals
- Àrea de Joventut de l'ajuntament
- Àrea d'Esports de l'ajuntament
- Àrea d'Espai Públic de l'ajuntament (parcs i jardins)
- Àrea de Mobilitat de l'ajuntament
- Àrea de Seguretat Ciutadana de l'ajuntament (Educació Vial)
- Àrea de Comunicació de l'ajuntament
- Eix Territorial Bellvitge
- Agents Cívics
- Centre de Recursos Pedagògics (CRP)
- Àrea de Salut Pública de l'Ajuntament / Negociat de Salut Ambiental
- Àrea de Participació de l'Ajuntament
- Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB) i Generalitat de Catalunya
- Àrea d'Educació de l'Ajuntament
- Àrea d'Espai Públic, Habitatge, Urbanisme i Sostenibilitat (EPHUS)
- Planificació Estratègica

Entitats i agents locals

- Padrins del riu
- Casals de Gent Gran
- CEMFO botiguers i empreses
- Entitats ambientals: ANMA (amics de la natura i del medi ambient) i La Saboga
- Entitats culturals
- Casals de joves
- Consell de l'Esplai
- El Casalet (moviment d'ensenyants)
- Associacions veïnals

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.

Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

4.3. Mapa dels equipaments d'Educació Ambiental de L'Hospitalet 2020-2021

S'identifiquen :

- Centres educatius (infantil, primària, secundària, altres)
- Centres culturals i biblioteques
- Equipaments ambientals (jugateques, deixalleria)
- Projecte Reparat millor que nou (Centre Ana Diaz Rico)
- Torre Barrina (Innovació Social)
- Centre cultural St Josep: programa Pessics de Ciència
- Espai Matacavalls a La Florida (intent d'espai de trobada i interacció)

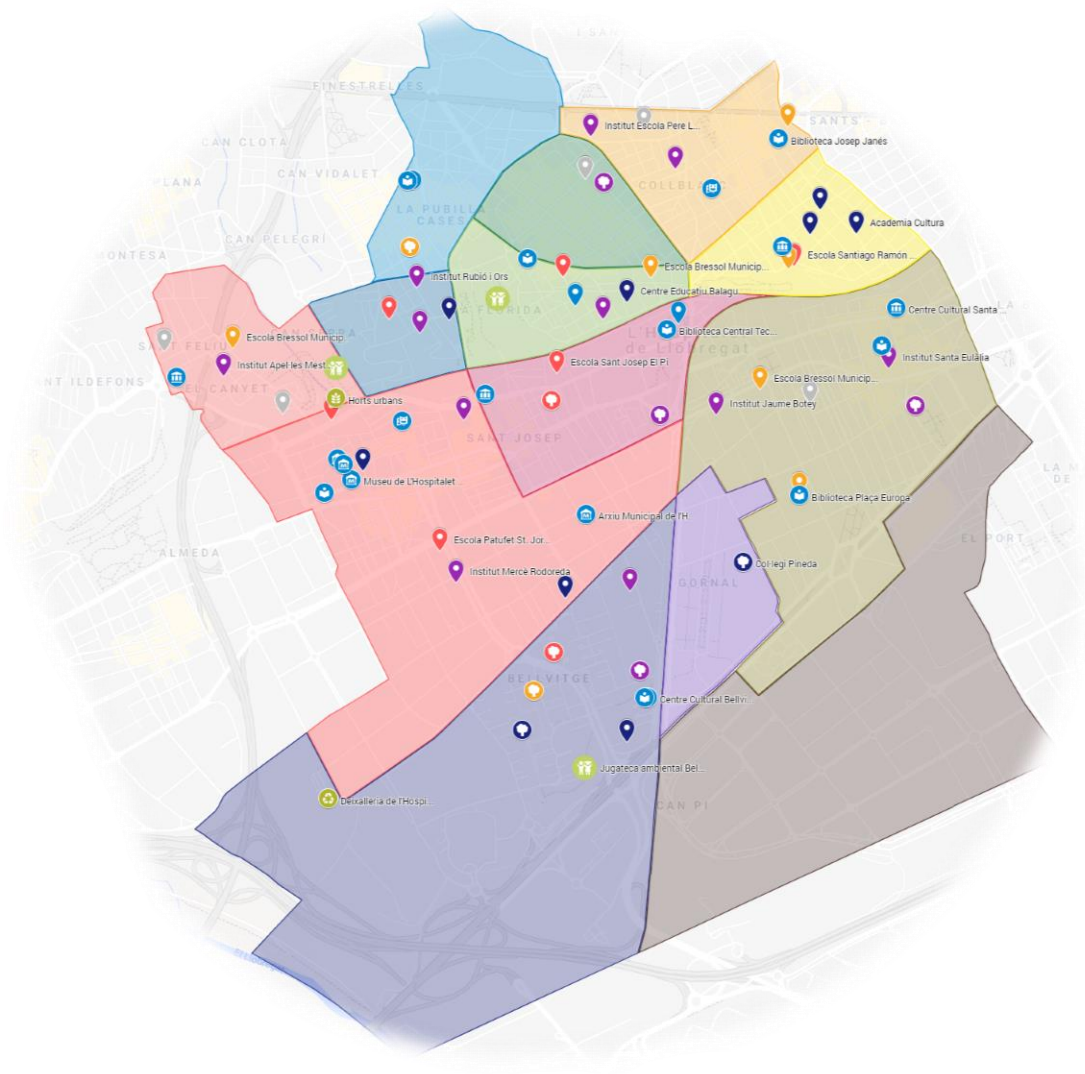

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.
Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

4.4. Benchmarking

S'han identificat algunes iniciatives de fora de L'Hospitalet que poden inspirar el Pla Director:

Andorra Sostenible	
ANDORRA SOSTENIBLE	***Breu descripció*** Andorra Sostenible és un equipament del Departament de Medi Ambient del Govern d'Andorra que s'utilitza com a punt d'informació i documentació sobre aspectes mediambientals per a la ciutadania.
	Aspectes destacats La seva web està adaptada als ODS i consta d'un catàleg de recursos d'educació ambiental.
Més info: https://www.sostenibilitat.ad/recursos-pedagogics/	

Ajuntament de Barcelona	
BARCELONA AJUNTAMENT+SOSTENIBLE	***Breu descripció*** A l'Ajuntament de Barcelona porten 30 anys fent educació per la sostenibilitat.
	Aspectes destacats Consten d'un gran ventall de recursos i gran experiència en el camp.
Més info: http://www.ajsosteniblebcn.cat/ca	

Ajuntament del Prat de Llobregat	
30 ANYS D'EDUCACIÓ AMBIENTAL AL PRAT	***Breu descripció*** A l'Ajuntament del Prat porten 30 anys fent educació ambiental. Tenen una gran referent en educació ambiental al territori, l'Helena del Pozo.
	Aspectes destacats Consten d'un gran ventall de recursos i gran experiència en el camp.
Més info: https://www.elprat.cat/ciutat-i-territori/educacio-ambiental	

Ajuntament de Cornellà del Prat	
Ajuntament de Cornellà de Llobregat	***Breu descripció*** A l'Ajuntament de Cornellà consten de diversos recursos d'educació ambiental.
	Aspectes destacats Consten d'un espai de participació en medi ambient i d'un eix sobre medi ambient al Pla d'Acció Municipal.
Més info: PAM 2016-2019: https://pam.cornella.cat/PAM.aspx?eix=5 Consell Municipal de Participació i Medi Ambient: https://cutt.ly/ljWNOT7	

Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB)	
AMB Àrea Metropolitana de Barcelona	***Breu descripció*** L'AMB fa anys que aposta per l'educació ambiental i consta d'un catàleg educatiu.
	Aspectes destacats El programa per la sostenibilitat i el Model de Catàleg Educatiu
Més info: https://www.amb.cat/s/web/ecologia/sostenibilitat/educacio-ambiental/cataleg.html	

Xarxa d'Escoles per a la Sostenibilitat de Catalunya (XESC)	
xesc xarxa d'escoles per a la sostenibilitat de Catalunya	***Breu descripció*** Espai de col·laboració i suma d'esforços entre la Generalitat i diversos ajuntaments per promoure l'Educació per a la Sostenibilitat i donar suport als centres educatius. Dins hi figuren les Escoles Sostenibles de L'Hospitalet.
	Aspectes destacats Nombrosos recursos, la web i un llarg recorregut.
Més info: http://escolesxesc.cat/	

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.

Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

Escuelas hacia la Sostenibilidad en Red (ESenRED)	
	Breu descripció Estructura estatal de xarxes de centres educatius sostenibles, iniciativa de les administracions públiques per cooperar entre comunitats. Dins hi consta la XESC
	Aspectes destacats Model de treball de l'educació per la sostenibilitat derivant en competències ecosocials.
Més info: https://esenred.blogspot.com/p/que-es-esenred.html	

Zentro espacio colaborativo de Pamplona	
	Breu descripció Centre de l'Ajuntament de Pamplona que ofereix informació i recursos per a la participació per a associacions i ciutadania. Cessió d'espais i servei de dinamització de la participació ciutadana.
	Aspectes destacats Model d'equipament i d'espai de participació.
Més info: https://www.pamplona.es/entidades/zentro-espacio-colaborativo	

Fabra i Coats, Fàbrica de Creació (Sant Andreu, Barcelona)	
	Breu descripció Equipament per a la creació artística al barri de Sant Andreu de Barcelona ubicat en un antiga nau d'un complex industrial
FABRA i COATS FÀBRICA DE CREACIÓ DE BARCELONA	**Aspectes destacats** Model d'equipament que reutilitza patrimoni de la ciutat com a espai per a la ciutadania.
Més info: https://www.barcelona.cat/fabraicoats/ca/	

Julie's Bicycle	
Julie's Bicycle CREATIVE • CLIMATE • ACTION	***Breu descripció*** Empresa anglesa que relaciona cultura, canvi climàtic i sostenibilitat. Dona suport a la comunitat creativa per a actuar envers el canvi climàtic i la sostenibilitat ambiental mitjançant recursos creatius. ***Aspectes destacats*** Model d'entitat o empresa que relaciona una comunitat amb la sostenibilitat i aporta recursos per a que la comunitat esdevingui més sostenible.
Més info: https://juliesbicycle.com/	

Projecte Fem Tàndem a l'Escola Pau Sans (L'Hospitalet de Llobregat)	
FEM TÀNDEM L'H ESCOLA + CULTURA	***Breu descripció*** Aquest projecte treballa desenvolupar la funció educativa de la cultura a les escoles. A l'Escola Pau Sans es treballen temàtiques basades en exposicions del Centre Cultural Tecla Sala. ***Aspectes destacats*** Model d'aplicació de diverses disciplines a les escoles amb una funció educativa. Estratègia de coneixença de la ciutat i els seus equipaments.
Més info: https://juliesbicycle.com/	

Centre d'Educació Ambiental Ecometròpoli (Santa Coloma de Gramenet)	
ecometropoli Centre d'Educació Ambiental	***Breu descripció*** Ecometròpoli és un espai d'intercanvi i difusió de coneixements i de recursos ambientals. Consta d'exposicions permanents, espai de recerca i un programa d'activitats per a escoles i famílies. ***Aspectes destacats*** Model d'equipament d'educació ambiental en una ciutat metropolitana.
Més info: https://www.gramenet.cat/ajuntament/arees-municipals/medi-ambient/ecometropoli/	

5. Diagnosi

Es planteja la diagnosi en clau anàlisi DAFO. Aquest enfocament recull i sintetitza les fortaleses, debilitats, oportunitats i amenaces identificades i agrupades en diversos àmbits temàtics.

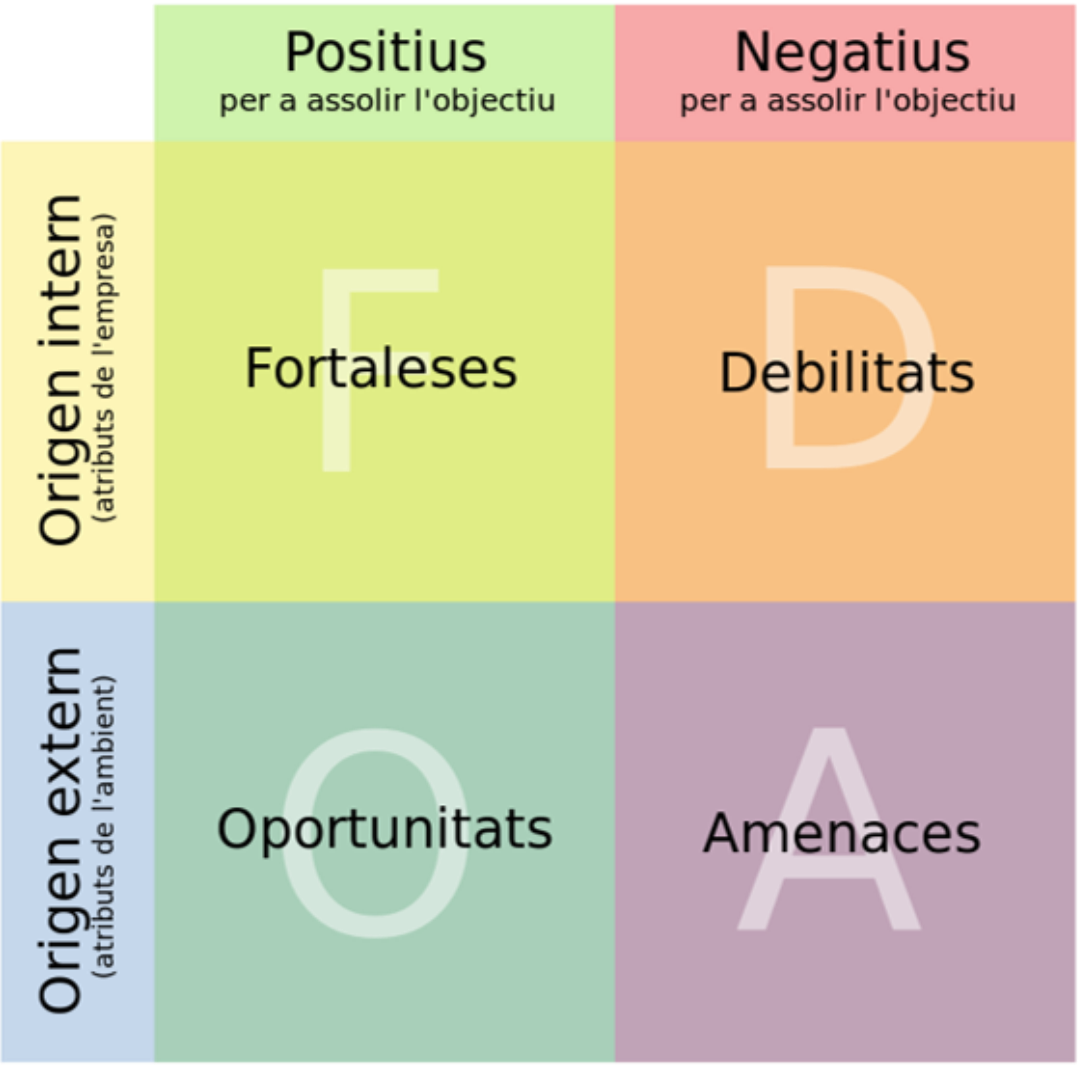

	Positius	Negatius
Origen intern	**FORTALESES** **DESPLEGAMENT DE L'EDUCACIÓ AMBIENTAL A L'HOSPITALET** F1 – S'ha consolidat la xarxa d'Escoles Sostenibles a L'Hospitalet F2 – Existeix un actiu Grup de Treball d'EA, format per professorat F3 – El projecte de Padrins del Riu és un referent d'EA i voluntariat al riu F4 – L'Hospitalet disposa de 3 jugateques ambientals als parcs F5 – Diverses àrees de l'Ajuntament duen a terme activitats d'EA F6 – El programa Pessics de Ciència aborda l'EA des de la divulgació científica F7 – El Casalet fa activitats d'EA a l'aula de la deixalleria i visites guiades F8 – Existeix un taller "Reparat millor que nou", de l'AMB F9 – El programa de Biodiversitat i Ciència Ciutadana planteja accions de voluntariat. F10 – Torre Barrina disposa d'un catàleg educatiu. F11 - Els centres educatius participen en projectes d'educació ambiental. F12 – Existeix una Taula d'Emergència Climàtica formada per ciutadania. **RECURSOS MUNICIPALS DISPONIBLES PER A L'EDUCACIÓ AMBIENTAL** F13 – L'Ajuntament disposa d'un manual de Bones Pràctiques Ambientals F14 – Existeixen precedents d'accions d'EA transversals dins l'Ajuntament F15 - Algunes dades que ja recull l'Ajuntament poden servir com a indicadors de conscienciació F16 – La programació cultural de l'Ajuntament es pot enfocar cap a l'EA F17 – La Biblioteca pública de Bellvitge està especialitzada en ciència **ENCAIX DE L'EDUCACIÓ AMBIENTAL EN LES POLÍTIQUES MUNICIPALS** F18 – S'està impulsant un PAM amb visió Agenda 2030 i ODS F19 – L'Agenda Urbana es troba en procés d'elaboració F20 – L'Ajuntament està en procés d'obtenir la certificació turística Biosphere F21 – L'Ajuntament està desenvolupant una Taula de Treball de Turisme Sostenible F22 – L'àrea de cultura està oberta a propostes per ambientalitzar les festes majors i de ciutat F23 – El projecte municipal Fem Tàndem l'H vincula la ciència al currículum escolar. **COMUNICACIÓ I IMATGE PROJECTADA** F24 – EPHUS disposa d'unes xarxes socials (XXSS) actives F25 – Hi ha una col·laboració estable amb mitjans de comunicació locals F26 – El Gabinet d'Alcaldia reforça la vessant comunicativa d'altres àrees F27 – Existeix un Portal d'Open Data de l'Ajuntament F28 – Recentment l'Ajuntament ha començat a enviar butlletins a nivell intern **COL·LABORACIÓ EN XARXES D'EDUCACIÓ AMBIENTAL** F29 – L'Hospitalet participa en la Xarxa d'Escoles Sostenibles de Catalunya (XESC) F30 – L'Hospitalet participa en el Grup de Treball d'Educació per la Sostenibilitat de la Diputació de Barcelona F31 – Existeix un precedent d'acord institucional amb consens entre forces polítiques, teixit associatiu i representants socioeconòmics	**DEBILITATS** **DESPLEGAMENT DE L'EDUCACIÓ AMBIENTAL A L'HOSPITALET** D1 – L'EA només s'ha enfocat a centres educatius D2 – Hi ha centres educatius on no arriba l'EA D3 – Manca un equipament de referència en EA D4 – Hi ha una escassa transversalitat interna de l'EA D5 – El Pla Director d'Educació Ambiental 2005-2011 no s'ha desplegat en la seva totalitat. **RECURSOS MUNICIPALS DISPONIBLES PER A L'EDUCACIÓ AMBIENTAL** D6 – Falten recursos humans en EA dins l'Ajuntament D7 – Falta un referent d'Educació per a EPHUS D8 – El catàleg INTRO no està adaptat a les necessitats actuals D9 – Falten mitjans materials/tecnològics, i la millora dels materials existents a disposició de la ciutadania implicada D10 – Falten estudis sobre temes com la salut ambiental **ENCAIX DE L'EDUCACIÓ AMBIENTAL EN LES POLÍTIQUES MUNICIPALS** D11 – Els ODS, la sostenibilitat i l'EA no han arribat a totes les àrees de l'Ajuntament D12 – No s'apliquen mesures de reciclatge i estalvi en algunes àrees de l'Ajuntament D13 – Manca una visió transversal i integradora entre els diferents plans municipals **COMUNICACIÓ I IMATGE PROJECTADA** D14 – L'Ajuntament projecta algunes incoherències en matèria ambiental D15 – La informació ambiental municipal no arriba a tota la ciutadania D16 – Algunes mesures ambientals són percebudes com a càstigs o imposicions D17 – No existeix un canal de comunicació formal i sistemàtic amb totes les escoles. **COL·LABORACIÓ EN XARXES D'EDUCACIÓ AMBIENTAL** D18 – L'Hospitalet con a conjunt pateix d'una certa clausura respecte l'entorn, tot i que participa activament en la XESC. D19 – Actualment no existeix un voluntariat ambiental consolidat a L'Hospitalet: el programa de Biodiversitat i Ciència Ciutadana és poc conegut.

	OPORTUNITATS	AMENACES
Origen extern	**POLÍTIQUES I CONTEXT NACIONAL I INTERNACIONAL** O1 – Els ODS i l'Agenda 2030 creen un context favorable per aplicar l'EA O2 – L'Aprenentatge Servei (ApS) i el Servei Comunitari (SC) comencen a estar presents als centres educatius de l'H O3 – La pandèmia ha visibilitzat la necessitat d'espai per a la ciutadania O4 – La situació sociosanitària genera oportunitats dins la transició ecològica i la transformació digital O5 – L'emergència climàtica té un gran ressò social i polític O6 – L'Educació Ambiental està en ple procés de renovació conceptual O7 – Existeixen recursos internacionals i iniciatives arreu del món a favor de la sostenibilitat de les quals aprendre O8 – La cultura és un element sensibilitzador i transformador O9 – Hi ha molts artistes que treballen temes de Medi Ambient O10 – Recentment han aparegut referents internacionals a favor del MA O11 – El treball per competències inclou l'educació per la sostenibilitat en totes les àrees **AGENTS CIUTADANS I PÚBLIC DESTINATARI** O12 – L'Àrea d'Esports treballa amb un públic nombrós i molt divers O13 – Algunes Associacions de Veïns estan implicades en causes de base ambiental (neteja, civisme, soroll) O14 – La ciutadania de L'Hospitalet mostra un creixent interès per la participació O15 – Hi ha un sentiment arrelat d'identitat amb L'Hospitalet O16 – La població jove mostra interès pel medi ambient O17 – Certes empreses mostren interès en col·laborar amb l'Ajuntament O18 – Hi ha un grup de participació d'infants i joves d'escoles O19 – Existeix moviment juvenil a L'Hospitalet O20 – Entitats de lleure fan activitats d'EA O21 – Existeix un projecte de participació juvenil (Entre Joves) O22 – Les AMPA's i AFA's són un motor de canvi a les escoles **ALTRES** O23 – Existeixen espais buits identificats on implementar projectes	**POLÍTIQUES I CONTEXT NACIONAL I INTERNACIONAL** A1 – La gestió de la COVID-19 pot eclipsar la necessitat d'incidir en EA A2 – L'emergència climàtica requereix d'accions amb resultats ràpids **AGENTS CIUTADANS I PÚBLIC DESTINATARI** A3 – Hi ha un elevat grau d'incivisme entre una part de la ciutadania de L'Hospitalet A4 – Es detecta una certa falta de coneixement de l'entorn per part de la població A5 – La població més vulnerable presenta un grau de conscienciació més baix A6 – Hi ha un desconeixement generalitzat de la ciutadania pel que fa a les polítiques municipals en matèria de sostenibilitat A7 – El teixit ecologista de la ciutat és dèbil i poc transversal A8 – L'interès social per la sostenibilitat s'ha reduït arran de la crisi provocada per la COVID-19 A9 – La ciutadania acull els nous projectes amb reticències A10 – L'Hospitalet és dels municipis de l'AMB que menys recicla A11 – El petit comerç genera una gran quantitat de residus A12 – La ciutadania que pateix pobresa energètica desconeix mesures per pal·liar-ho **ALTRES** A13 – L'alta densitat de població dificulta algunes polítiques ambientals A14 – Hi ha una mancança de connectivitat entre barris

5.1. Fortaleses

DESPLEGAMENT DE L'EDUCACIÓ AMBIENTAL A L'HOSPITALET

F1 – S'ha consolidat la xarxa d'Escoles Sostenibles a L'Hospitalet. Fa 15 anys que diversos centres educatius (escoles bressol, de primària, instituts i cicles formatius) estan dins el programa Escoles Sostenibles (40 centres de 92, equivalent al 43%).

F2 – Existeix un actiu Grup de Treball d'Educació Ambiental, format per professorat. Grup de professorat consolidat des de 2008 (on falta cert apoderament i la implicació d'entitats mediambientals).

F3 – El projecte de Padrins del Riu és un referent d'educació ambiental i voluntariat al riu. Projecte actiu des de 2012 en el qual s'impliquen centres educatius, entitats i ciutadania en general que gira entorn al Dia Mundial de l'Aigua.

F4 – L'Hospitalet disposa de 3 jugateques ambientals als parcs. Gràcies a la col·laboració amb l'AMB, L'Hospitalet disposa de jugateques ambientals als parcs de Les Planes, Bellvitge i Can Buxeres.

F5 – Diverses àrees de l'Ajuntament duen a terme activitats d'educació ambiental. Alguns exemples són Joventut, Parcs i Jardins.

F6 – El programa Pessics de Ciència aborda l'educació ambiental des de la divulgació científica. El programa desenvolupat al Centre Cultural de Sant Josep porta 10 anys realitzant-se i duu a terme un paper important de sensibilització, divulgació, formació i informació de la ciutadania. Ara aquest programa el porta l'àrea d'Innovació.

F7 – El Casalet fa activitats d'educació ambiental a l'aula de la deixalleria i visites guiades. Al pis de damunt de la deixalleria municipal es fa educació ambiental per escoles, compaginada amb la formació de treballadors de la deixalleria (això de vegades genera poca disponibilitat). Ho porta El Casalet a través d'una subvenció de l'Ajuntament. L'aula ambiental també serveix per formar els treballadors de la instal·lació.

F8 – Existeix un taller "Reparat millor que nou", de l'AMB. Al barri de la Florida, al Centre Ana Diaz Rico se situa el taller de reparació del projecte "Millor que nou!" de l'AMB. És l'únic punt de la ciutat d'aquestes característiques i tot i que continua en funcionament, no té un gran públic.

F9 – El programa de Biodiversitat i Ciència Ciutadana planteja accions de voluntariat. Maluaradament, aquest programa encara és poc conegut pel conjunt de la ciutadania.

F10 – Torre Barrina disposa d'un catàleg educatiu. L'equipament municipal al seu catàleg recull un seguit d'activitats i recursos, la majoria sobre ciència, que també s'inclouen al catàleg INTRO.

F11 – Els centres educatius participen en projectes d'educació ambiental. Els centres educatius de L'Hospitalet en general participen a Padrins del Riu, a la Marató de l'Energia, al projecte 50/50, a la recollida d'oli domèstic i en horts escolars.

F12 – Existeix una Taula d'Emergència Climàtica formada per ciutadania. Consolidada recentment i que ha inclòs com a prioritats al pla de treball els eixos riu i energia.

Recursos municipals disponibles per a l'Educació Ambiental

F13 – L'Ajuntament disposa d'un manual de Bones Pràctiques Ambientals. El manual impulsat per l'Àrea de Medi Ambient i la DiBa es dirigeix en un document a la població de L'H i en un altre més concret cap als tècnics de l'Ajuntament. Es tracten temàtiques com l'aigua, l'energia, els residus, el consum, la mobilitat i el medi urbà i natural. S'hi mostren actuacions que s'han fet com a Ajuntament i les accions individuals que el ciutadà pot dur a terme.

F14 – Existeixen precedents d'accions d'Educació Ambiental transversals dins l'Ajuntament. El Negociat de Salut Ambiental manté una certa transversalitat amb altres àrees dins l'Ajuntament i amb agents supramunicipals que demanen informació per al servei a la ciutadania

F15 - Algunes dades que ja recull l'Ajuntament poden servir com a indicadors de conscienciació. Les dades de residus i de recollida selectiva (reciclatge), dels Cercles de Comparació Intermunicipals, es poden fer servir com a indicadors de la conscienciació/sensibilització i motivació de la ciutadania.

F16 – La programació cultural de l'Ajuntament es pot enfocar cap a l'educació ambiental. Les programacions culturals no són innòcues, es vol que tinguin intencionalitat i aquesta es pot canalitzar cap a l'educació ambiental.

F17 – La Biblioteca pública de Bellvitge està especialitzada en ciència. Té un fons més extens sobre temes de medi ambient, salut o en general més científics, també organitzen més lectures, activitats i exposicions sobre aquests temes.

Encaix de l'Educació ambiental en les polítiques municipals

F18 – S'està impulsant un PAM amb visió Agenda 2030 i ODS. El Pla d'Acció Municipal (PAM) d'aquest mandat té previst incorporar els ODS (Objectius de Desenvolupament Sostenible) i la visió de l'Agenda 2030. El document és per organització interna, però volen mostrar-lo a la ciutadania.

F19 – L'Agenda Urbana es troba en procés d'elaboració. L'Agenda Urbana servirà per estructurar el discurs a nivell de ciutat, tenint en compte els ODS.

F20 – L'Ajuntament està en procés d'obtenir la certificació turística Biosphere. Per ara estan en un moment inicial de la certificació internacional, treballant amb la Diputació en paral·lel amb l'Agenda 2030 i els ODS. Per obtenir el certificat, es demana treballar amb transversalitat.

F21 – L'Ajuntament està desenvolupant una Taula de Treball de Turisme Sostenible. Aquesta taula comptarà amb representants de tots els espais (empresa, medi ambient, esport, turisme, gremi hotels, gremi restauració...) per tal que treballin amb la mateixa visió de futur. La Taula no s'ha constituït encara.

F22 – L'àrea de cultura està oberta a propostes per ambientalitzar les festes majors. Actualment i des de fa 3 anys tenen implementat l'ús de gots retornables com a única mesura. Des de l'àrea de cultura, estan oberts a noves propostes.

F23 – El projecte municipal Fem Tàndem L'H vincula la ciència al currículum escolar. El projecte Fem Tàndem permet que des de l'Ajuntament es doni suport als centres educatius, i es

puguin vincular els seus currículums amb camps com les arts, la cultura o la ciència. En aquesta última els centres mostren molt d'interès.

COMUNICACIÓ I IMATGE PROJECTADA

F24 – EPHUS disposa d'unes xarxes socials (XXSS) actives. Recentment EPHUS ha creat un compte d'Instagram (@LHescolessostenibles), encarat a estudiants i un de Twitter (@lhesostenibles) encarat a professorat, a més d'un butlletí electrònic (www.lhescolessostenibles.blogspot.com).

F25 – Hi ha una col·laboració estable amb mitjans de comunicació locals. Actualment des del negociat de Salut Ambiental duen a terme col·laboracions a demanda amb mitjans de comunicació com l'Informatiu de L'H (1 o 2 cada 3 mesos). Escoles Sostenibles també hi col·laboren en alguns programes (Aula L'H), amb un espai mensual reservat.

F26 – El Gabinet d'Alcaldia reforça la vessant comunicativa d'altres àrees. L'àrea dona reforç en actuacions i posada en marxa d'iniciatives a altres àrees, duent a terme publicitat i rodes de premsa entre altres. També treballa per tal que les XXSS de l'Ajuntament mostrin una línia única i comuna.

F25 – Existeix un Portal d'Open Data de l'Ajuntament. En el qual es publiquen, entre altres, les dades sobre els Cercles de Comparació Intermunicipals (DiBa) per a que les pugui consultar la ciutadania. Algunes d'aquestes dades, com les de reciclatge, es poden fer servir com a indicadors de la conscienciació de la població.

F26 - Recentment l'Ajuntament ha començat a enviar butlletins a nivell intern. Com a eina per a la comunicació interna i es distribueix a través de l'Intranet, que han treballat per a que sigui el principal canal de comunicació amb els treballadors. La feina s'assumeix des de RRHH degut a les mancances de personal.

COL·LABORACIÓ EN XARXES D'EDUCACIÓ AMBIENTAL

F27 – L'Hospitalet participa en la Xarxa d'Escoles Sostenibles de Catalunya (XESC). El contacte amb la XESC aporta un valor afegit en forma de formacions, bones pràctiques, idees innovadores, recursos compartits, oportunitats de coordinació i cooperació, i molt més.

F28 – L'Hospitalet participa en el Grup de Treball d'Educació per la Sostenibilitat de la Diputació de Barcelona. Aquest l'organitza la Diputació de Barcelona i enriqueix els tècnics, dona suport per tirar endavant projectes, fa d'altaveu de recursos, etc.

F29 – Existeix un precedent d'acord institucional amb consens entre forces polítiques, teixit associatiu i representants socioeconòmics. Es tracte del Pacte de Ciutat derivat de la situació sociosanitària, que ha aconseguit un consens polític a l'Ajuntament de L'H. Aquest pacte ha de servir per la reconstrucció de la ciutat i per encarar el futur en millors condicions.

5.2. Debilitats

Desplegament de l'Educació Ambiental a L'Hospitalet

D1 – L'Educació Ambiental només s'ha enfocat a centres educatius. Fins ara l'educació ambiental s'ha treballat sobretot en centres educatius i no s'ha arribat a altres àmbits o públics com empreses o entitats, malgrat la previsió del Pla Director (2005).

D2 – Hi ha centres educatius on no arriba l'educació ambiental. Hi ha certes escoles "perdudes" o Escoles Verdes (EEVV) que només treballen amb Suport Intensiu d'Escolarització Inclusiva (SIEI).

D3 – Manca un equipament de referència en educació ambiental. L'equipament estava plantejat a l'anterior PD educació ambiental però no s'ha dut a terme.

D4 – Hi ha una escassa transversalitat interna de l'educació ambiental. Falta coordinació i comunicació entre algunes àrees dins el propi ajuntament, que doni coherència a les accions i discurs (transversalitat de l'educació ambiental).

D5 – El Pla Director d'Educació Ambiental de 2005-2011 no s'ha desplegat en la seva totalitat. Malgrat els avenços realitzats, algunes de les mesures que estaven contemplades a més llarg termini no s'han acabat implementant.

Recursos municipals disponibles per a l'Educació Ambiental

D6 – Falten recursos humans en educació ambiental dins l'Ajuntament. Falta de personal tècnic de l'àrea de medi ambient i en altres àrees per dur a terme projectes/actuacions d'educació ambiental.

D7 – Falta un referent d'Educació a EPHUS. A EPHUS hi falta un/a referent d'Educació, però ara amb Ciutat Educadora i el Projecte Entorn, estan en contacte amb Educació i s'està adreçant la feblesa.

D8 – El catàleg INTRO no està adaptat a les necessitats actuals. El catàleg de recursos educatius, anomenat catàleg INTRO, és antic i no s'ha actualitzat.

D9 – Falten mitjans materials/tecnològics, i la millora dels materials existents a disposició de la ciutadania implicada. Cal que l'Ajuntament posi recursos per recolzar aquelles accions que es demanen a la ciutadania, com per exemple en la separació de residus. Per exemple, cada vegada es recicla més, però l'Ajuntament no té capacitat per recollir tots els residus que la ciutadania genera. A més, quan un contenidor està desbordat, el que queda fora ja no es recicla.

D10 – Falten estudis sobre temes com la salut ambiental. Aquesta temàtica ara pren especial importància per la situació sanitària. Calen estudis per exemple en matèria de renovació de l'aire en equipaments.

Encaix de l'Educació ambiental en les polítiques municipals

D11 – Els ODS, la sostenibilitat i l'educació ambiental no han arribat a totes les àrees de l'Ajuntament. No tenen recollit com treballar tenint en compte els ODS o la sostenibilitat. Moltes àrees desconeixen què és o com incideix l'educació ambiental.

D12 – No s'apliquen mesures de reciclatge i estalvi en algunes àrees de l'Ajuntament. En general hi ha consciència entre el personal municipal però a l'hora de treballar no s'aplica, hi ha hàbits no sostenibles, sobretot en matèria de residus i malbaratament de recursos. A vegades és per falta dels mitjans i a vegades per les dinàmiques de grup. És probable que a nivell de ciutadania passi de manera semblant . Al departament de Recursos Humans per exemple, no hi ha contenidors de separació de residus.

D13 – Manca una visió transversal i integradora entre els diferents plans municipals. Es plantegen objectius en plans sense tenir en compte elements d'altres instruments de l'àmbit. El resultat és que es plantegen molts objectius i poc clars. Cal revisar altres plans abans d'escriure'n un nou i relacionar objectius.

COMUNICACIÓ I IMATGE PROJECTADA

D14 – L'Ajuntament projecta algunes incoherències en matèria ambiental. S'han observat criteris no coherents amb les idees institucionals de sostenibilitat en actes de ciutat o en comunicació institucional, tot i que existeix un Manual de Bones Pràctiques Ambientals. També en les pràctiques dels treballadors municipals s'observen aquestes incoherències.

D15 – La informació ambiental municipal no arriba a tota la ciutadania. Falta comunicació per part de l'Ajuntament cap a la ciutadania sobre els projectes i actuacions que s'estan portant a terme. Alguns missatges no es transmeten de la manera més adequada i la informació no arriba a tot arreu.

D16 – Algunes mesures ambientals són percebudes com a càstigs o imposicions. En la comunicació de noves mesures ambientals a la població, aquestes es reben com a obligacions, cosa que genera un cert rebuig. Cal plantejar quina pedagogia es fa i com, des dels consells de districte, de ciutat i des de regidoria.

D17 – No existeix un canal de comunicació formal i sistemàtic amb totes les escoles. Avui en dia diversos tècnics d'àrees diferents contacten les escoles una a una. Es podria replicar la sinèrgia que hi ha amb el programa Escoles Sostenibles.

COL·LABORACIÓ EN XARXES D'EDUCACIÓ AMBIENTAL

D18 – L'Hospitalet con a conjunt pateix d'una certa clausura respecte l'entorn, tot i que participa activament en la XESC. L'H com a conjunt (ciutadania, serveis municipals, entitats...) li costa mirar més enllà dels límits municipals, cal més diàleg per veure que la realitat a L'H s'assembla molt a d'altres realitats metropolitanes. Tot i això, cal destacar la participació de L'H en programes supramunicipals, com la Xarxa d'Escoles per a la Sostenibilitat de Catalunya.

D19 – Actualment no existeix un voluntariat ambiental consolidat a L'Hospitalet. L'H no disposa d'un grup estable que realitzi actuacions de voluntariat, i el programa de Biodiversitat i Ciència Ciutadana és poc conegut encara.

5.3. Oportunitats

POLÍTIQUES I CONTEXT NACIONAL I INTERNACIONAL

O1 – Els Objectius de Desenvolupament Sostenible i l'Agenda 2030 creen un context favorable per aplicar l'educació ambiental. La sostenibilitat està adquirint un creixent protagonisme en el context polític mundial. És un context favorable i comú entre l'àmbit municipal, estatal i europeu, on es pot donar pes a l'Educació Ambiental (també a nivell intern municipal, interpel·lant les diverses àrees).

O2 – L'Aprenentatge Servei (ApS) i el Servei Comunitari (SC) comencen a estar presents als centres educatius de L'H. Aquestes metodologies d'educació van començar a aplicar-se fa 2-3 anys i cal intentar impulsar aquelles iniciatives de caràcter ambiental.

O3 – La pandèmia ha visibilitzat la necessitat d'espai per a la ciutadania. Els espais verds són vistos per la ciutadania com a necessaris per la seva pròpia salut física i mental. La xarxa de carrils bici s'està implementant sense reticències. Es volen fer espais peatonals permanents al voltant de les escoles i altres serveis, amb talls de carrers i emmarcant-ho en la ZBE a nivell de barri.

O4 – La situació sociosanitària genera oportunitats en transició ecològica i transformació digital. El nou escenari ha provocat que a nivell europeu i estatal s'hagi impulsat la reconstrucció social i econòmica, generant oportunitats de canvi, en àmbits com la transició ecològica i la transformació digital, que no eren tan urgents dins els ODS. El nou consens polític i prioritats derivades d'aquesta situació es reflecteixen al Pacte de Ciutat, que també contempla els ODS.

O5 – L'emergència climàtica té un gran ressò social i polític. Episodis climatològics com el Glòria (2020) o el Filomena (2021), així com el fet que 2020 va ser un dels més calorosos des que se'n té registre, posen en evidència que el canvi climàtic és una realitat.

O6 – L'educació ambiental està en ple procés de renovació conceptual. Tan a nivell estatal (Plan Estatal de Educación Ambiental) com a nivell català (Congrés Nacional d'Educació Ambiental), l'educació ambiental s'està reinventant per tal de poder ser una eina de canvi real.

O7 – Existeixen recursos internacionals i iniciatives arreu del món a favor de la sostenibilitat de les quals aprendre. La sostenibilitat és un repte global i són moltes les ciutats que estan impulsant iniciatives.

O8 – La cultura és un element sensibilitzador i transformador. La cultura i l'art poden ser eines d'educació ambiental, ajudant a sensibilitzar i formar sobre medi ambient, sostenibilitat, etc. L'art a través de les seves disciplines pot transmetre o sensibilitzar sobre l'educació ambiental.

O9 – Hi ha molts artistes que treballen temes de MA. Com en concret el canvi climàtic. Cal ser sensibles a aquestes temàtiques i aprofitar oportunitats.

O10 – Recentment han aparegut referents internacionals a favor del medi ambient. Referents com la Greta Thunberg han fet canviar la mentalitat de moltes persones. Cal buscar referents a nivell local i nacional per reforçar la conscienciació i donant pes als projectes en educació ambiental.

O11 – El treball per competències inclou l'educació per la sostenibilitat en totes les àrees. Aquesta manera de treballar s'està implementant a les escoles des del curs 2018-2019.

AGENTS CIUTADANS I PÚBLIC DESTINATARI

O12 – L'Àrea d'Esports treballa amb un públic nombrós i molt divers. Les accions que es facin en clau d'educació ambiental des d'aquesta àrea, tenen potencial per arribar a públics on no s'arriba actualment i que tenen certa conscienciació per la salut.

O13 – Algunes Associacions de veïns estan implicades en causes de base ambiental. Algunes han fet per exemple cartells de bones pràctiques en relació a la recollida d'excrements de gossos, per exemple (Ass. Veïns del Barri del Centre).

O14 – La ciutadania de L'Hospitalet mostra un creixent interès per la participació. La població demana participar en els projectes, però falta la implicació de l'administració per fer-ho realitat.

O15 – Hi ha un sentiment arrelat d'identitat amb L'Hospitalet. La ciutadania té un elevat arrelament amb la ciutat, i hi ha una certa identitat de comunitat i classe, amb un caràcter lluitador.

O16 – La població jove mostra interès pel medi ambient. Al barri del Gornal hi ha molt d'interès per la jardineria i l'ajuntament està pendent de crear-hi una Escola de Jardineria. En les enquestes per l'elaboració del Pla Local de Joventut, els joves van demanar a l'Ajuntament activitats que tinguin en compte el medi ambient. Al baròmetre de 2019, apareix per primera vegada el Canvi Climàtic com a problema personal de manera espontània.

O17 – Certes empreses mostren interès en col·laborar amb l'Ajuntament. El gremi d'instal·ladors i el teixit empresarial del sector energètic tenen ganes d'emprendre projectes amb l'Ajuntament.

O18 – Hi ha un grup de participació d'infants i joves d'escoles. El Consell de nois i noies és un grup de participació d'infants i joves de primària i secundària, que estan implicats per exemple en el projecte dels espais al voltant de les escoles i s'encarreguen de triar un espai per fer-hi una actuació definitiva.

O19 – Existeix moviment juvenil a L'H. Tot i que no hi ha moviment de medi ambient ni, gairebé, entitats ambientalistes, existeix mobilització en altres temes com educació (Associació d'Estudiants), feminismes (entitat Bruixes), LGBTQIA+ (Alise) i Llibertat Animal. Al voltant de l'Associació d'Estudiants les altres entitats, que tracten en general tots els temes, inclòs medi ambient. Hi ha interès pel MA entre la joventut, però no prou per formar una entitat.

O20 – Entitats de lleure fan activitats d'educació ambiental. Se sap que les entitats de lleure treballen objectius de medi ambient, però no hi ha un contacte estret amb aquestes.

O21 – Existeix un projecte de participació juvenil (Entre Joves). L'any passat hi van participar 80-90 joves interessats. El projecte es divideix en temàtiques i es podria organitzar un grup sobre MA, si hi ha interès.

O22 – Les AMPA's i AFA's són un motor de canvi a les escoles. Quan una AMPA o AFA es molt activa, en sol sortir un grup de sostenibilitat. Quan aquests temes estan presents a les consciències de les famílies, traspassen cap a les escoles.

ALTRES

O23 – Existeixen espais buits identificats on implementar projectes. Cal valorar els públics sol·licitants i si hi ha sensibilitat política per dur-ho a terme. Entre els espais que se sol·liciten, hi ha gran demanda d'espais verds i horts urbans.

5.4. Amenaces

POLÍTIQUES I CONTEXT NACIONAL I INTERNACIONAL

A1 – La gestió de la COVID-19 pot eclipsar la necessitat d'incidir en educació ambiental. La priorització pressupostària a partides per pal·liar els efectes econòmics de la crisi COVID-19 pot fer reduir la dedicació pressupostària en polítiques d'educació ambiental.

A2 – L'emergència climàtica requereix d'accions amb resultats ràpids. La cultura i l'educació són àmbits que tenen un impacte visible molt lent en relació a la urgència d'incidir en l'emergència climàtica.

AGENTS CIUTADANS I PÚBLIC DESTINATARI

A3 – Hi ha un elevat grau d'incivisme entre una part de la ciutadania de L'Hospitalet. Es detecta poca responsabilitat individual per la cura de l'entorn entre una part de la població.

A4 – Es detecta una certa falta de coneixement de l'entorn per part de la població. Pel fet de viure en un entorn molt urbà, hi ha un gran desconeixement sobre la ciutat i el territori que ocupa, a més d'una desconnexió amb la natura.

A5 – La població més vulnerable presenta un grau de conscienciació més baix. L'estructura social majoritària de la Zona Nord té una menor conscienciació sobre medi ambient i també temes socials. El fet que la població sigui més mòbil provoca una certa manca d'arrelament en alguns barris, i que no es creï un teixit associatiu potent al barri.

A6 – Hi ha un desconeixement generalitzat de la ciutadania pel que fa a les polítiques municipals en matèria de sostenibilitat. Aquest desconeixement contrasta amb una certa saturació informativa de missatges i conceptes relacionats amb la sostenibilitat, tant de la ciutadania com dels agents socials.

A7 – El teixit ecologista de la ciutat és dèbil i poc transversal. Les entitats ecologistes de la ciutat tenen encara poca força i massa crítica per poder arribar a públics més amplis i diversos.

A8 - L'interès social per la sostenibilitat s'ha reduït arran de la crisi provocada per la COVID-19. A això s'hi ha d'afegir d'altres efectes com les noves condicions de socialització, que poden dificultar l'acció comunitària. La conscienciació de l'ús del transport públic per exemple s'ha reduït per la por a agafar aquest tipus de transport.

A9 – La ciutadania acull els nous projectes amb reticències. L'acollida dels projectes per part de la ciutadania és un repte, ja que sempre hi ha reticències, sobretot a l'inici de la implementació. Finalment quan s'implanta, sovint la ciutadania ho agraeix.

A10 – L'Hospitalet és dels municipis de l'AMB que menys recicla. En concret la fracció orgànica és la seva debilitat. En la resta de fraccions s'assemblen més a la resta dels municipis.

A12 – El petit comerç genera una gran quantitat de residus. El comerç de barri, que conviu amb la trama d'habitatges, genera grans quantitats de residus que s'aboquen als contenidors de la via pública. Actualment estan treballant en la implantació de zones amb contenidors amb targetes per als comerços per poder quantificar l'ús i els residus generats per aquests agents.

Aquests contenidors volen ser el primer pas per incrementar la fracció recollida de MO (Matèria Orgànica). Actualment, no disposen de campanyes d'educació ambiental dirigides al comerç. L'any 2008 es va editar una guia de bones pràctiques i es van fer campanyes.

A13 – La ciutadania que pateix pobresa energètica desconeix mesures per pal·liar-ho. L'Ajuntament ofereix punts d'assessorament energètic i mesures per pal·liar-ho, però la ciutadania que més ho necessita és la que menys ho coneix.

ALTRES

A13 – L'alta densitat de població dificulta algunes polítiques ambientals. L'alta densitat poblacional de L'H en general i en concret a la Zona Nord, crea problemàtiques i dificulta tot tipus de mesures.

A14 – Hi ha una mancança de connectivitat entre barris. Dificultats en la mobilitat entre barris per la poca connectivitat a peu o en carrils bici (en procés) i a causa de les vies del tren en superfície.

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.

Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

6. Marc estratègic

L'ajuntament de L'Hospitalet es vol dotar d'un nou Pla Director d'Educació Ambiental de L'Hospitalet per seguir avançant en la tasca de generar consciència i cultura de sostenibilitat entre la ciutadania i els agents econòmics i socials del municipi.

Seguir avançant significa aprofitar tot el bagatge i recorregut fet fins ara en matèria d'educació ambiental, amb totes les fites assolides fins la data en molts fronts, i emprendre una nova projecció a partir de la realitat actual i les previsions de futur pel que fa a la crisi climàtica, els Objectius de Desenvolupament Sostenible i la resta de plans i programes que està impulsant L'Hospitalet en l'àmbit de la sostenibilitat. En resum, el Pla Director d'Educació Ambiental de L'Hospitalet s'impulsa en un moment on confluïxen els següents reptes:

- **Aprofitar el coneixement i aprenentatges obtinguts.** El desplegament de l'anterior Pla Director d'Educació Ambiental (2005) ha permès consolidar una sèrie de fites d'educació ambiental que aquest nou pla ha d'apuntalar i fer créixer.
- **Fer front a les crisis sistèmiques actuals i futures.** El planeta està abocat a una sèrie de crisis globals de base ambiental, entre les quals destaquen l'emergència climàtica, la crisi de la biodiversitat, l'escassetat de recursos, i fins i tot la pandèmia per COVID-19. Per fer-hi front, és molt important comptar amb una ciutadania conscienciada i preparada per actuar en conseqüència.
- **Estendre els Objectius de Desenvolupament Sostenible.** L'Agenda 2030 de les Nacions Unides ofereix una resposta global als reptes planetaris, i l'Ajuntament pot utilitzar els Objectius de Desenvolupament Sostenible per generar accions transformadores entre la ciutadania i els agents socials i econòmics del municipi.
- **Actuar durant els propers 10 anys.** La data del 2030 es considera des de molts àmbits com una data límit per poder fer un canvi significatiu en les tendències de consum de recursos a nivell planetari. Això significa que els canvis en la societat s'han de realitzar de forma urgent, i l'educació ambiental ha de contribuir a fer-ho possible.

El nou Pla Director d'Educació Ambiental de L'Hospitalet de Llobregat ha de donar resposta a aquests reptes globals, i en relació amb aquests estableix el seu ideari (missió, visió i valors). Aquest marc inspira les estratègies a desenvolupar en els següents apartats.

6.1. Missió

La missió del Pla Director d'Educació Ambiental de L'Hospitalet consisteix en:

"Incrementar i consolidar la cultura de la sostenibilitat als agents econòmics i socials de la ciutat i al conjunt de la ciutadania de L'Hospitalet de Llobregat, per tal d'assolir una transformació col·lectiva que permeti contribuir a l'Agenda 2030 del municipi."

El Pla Director estableix accions i mesures per generar un autèntic empoderament de persones i col·lectius per a que siguin capaces de millorar la ciutat a través d'iniciatives de transformació social rellevants i amb impacte. Implica consolidar i fer dominant la cultura de la sostenibilitat com a resposta intel·ligent als reptes del segle XXI.

6.2. Visió

La visió del Pla Director d'Educació Ambiental de L'Hospitalet consisteix en:

"L'any 2030, la ciutat de L'Hospitalet és un espai obert d'aprenentatge i experimentació en sostenibilitat, que fomenta la corresponsabilitat davant els reptes col·lectius, i és un referent metropolità en matèria d'educació ambiental i valors de sostenibilitat."

Aquesta visió inclou a les persones i el teixit econòmic i social de L'Hospitalet, que s'hauria d'identificar amb aquest plantejament, des de la presa de consciència fins a l'aplicació pràctica d'eines i voluntats de transformació col·lectiva.

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.

Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

6.3. Objectius estratègics

D'acord amb la missió, els objectius estratègics del Pla són:

Objectiu 1 – Consolidar i fer créixer la xarxa d'escoles sostenibles.

Consolidar l'educació ambiental als centres que ja són membres de la xarxa, i implicar els centres de la ciutat que encara no participen a la xarxa (un 57% dels centres).

Objectiu 2 – Consolidar des de l'Ajuntament bones pràctiques de sostenibilitat.

L'administració pública i en concret l'Ajuntament de L'Hospitalet, ha de ser un exemple per a la ciutadania en matèria d'implementació i transformació cap a la sostenibilitat i d'aplicació dels ODS a L'Hospitalet.

Objectiu 3 - Apoderar la ciutadania i entitats del municipi per tal que s'impliquin en els reptes ambientals o de sostenibilitat de L'Hospitalet.

El teixit associatiu de la ciutat, inclòs el juvenil, ha de ser un aliat per desplegar el nou Pla Director, i fer arribar l'educació ambiental a tots els col·lectius on no hi arriba avui en dia. El voluntariat ambiental, l'aprenentatge servei i el servei comunitari és una via per implicar la ciutadania i població escolar en accions directes, adequades segons els interessos de la ciutat.

Objectiu 4 - Potenciar i divulgar els recursos existents en educació ambiental a L'Hospitalet.

Reforçar els equipaments, activitats, espais participatius, i recursos d'educació ambiental a la ciutat i donar-los a conèixer als centres educatius, les entitats i la ciutadania en general.

Objectiu 5 - Potenciar els espais de trobada per treballar en xarxa d'educació ambiental.

Reforçar els vincles entre col·lectius tant dins la ciutat com cap enfora (grups de treball, espais participatius, XESC, altres reunions).

Objectiu 6 - Impulsar la governança per la sostenibilitat a L'Hospitalet.

Reforçar la participació de la ciutadania de L'Hospitalet en decisions i mesures ambientals, a través de processos i iniciatives participatives relacionades amb la sostenibilitat.

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.

Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

6.4. Valors i principis del Pla Director

Els valors estratègics que inspiren el Pla Director i els principis que en guien l'acció són:

- Innovació en educació ambiental a partir de la renovació conceptual d'aquesta. Obrir el focus de l'educació ambiental per incorporar els nous plantejaments de l'educació i la cultura per la sostenibilitat, així com noves eines i recursos per a l'educació ambiental.

- Transversalitat dins l'administració i entre agents per implementar l'Agenda 2030 a la ciutat. L'educació ambiental i el discurs de la sostenibilitat ha d'estar present en tots els àmbits municipals, per oferir una imatge coherent a la ciutadania i el teixit econòmic i social. També ha d'arribar a tots els sectors de la societat, i no només al públic més afí als missatges ambientals.

- Col·laboració i coproducció de polítiques i iniciatives d'educació ambiental. El nou pla contribueix a una responsabilitat compartida entre els diversos agents que poden intervenir en el desenvolupament de l'educació ambiental, des de l'Ajuntament fins a la ciutadania, passant pels centres educatius, les entitats del municipi i els agents econòmics. L'educació ambiental a L'Hospitalet ha de ser co-creada i en permanent evolució.

- Participació de tots els agents clau. Els canvis que s'han de produir per fer front a les crisis sistèmiques que es perfilen en el present i futur requeriran una acció coordinada i participativa de totes les parts. Tothom pot i ha d'aportar noves solucions per a formes de viure de manera més sostenible, saludable i coherent amb l'entorn. L'acció haurà de ser generalitzada i consensuada entre tothom, a partir d'una voluntat i uns objectius compartits de manera democràtica.

- Sostenibilitat i nou model de societat. L'acció en educació ambiental ha de regir-se per criteris de sostenibilitat, i apostar per la transformació col·lectiva vers un model de societat sostenible, que permet "viure bé, sense fer malbé".

6.5. Destinataris del Pla Director

La transformació col·lectiva només és possible si totes les parts estan implicades i comparteixen objectius. És per això que el Pla Director preveu interpel·lar i arribar al ventall més ampli possible d'agents de la ciutat, per oferir-los les eines i recursos més pertinents:

- **El propi Ajuntament.** L'Ajuntament de L'Hospitalet té la responsabilitat d'impulsar aquest Pla Director i de traslladar els seus objectius i principis al conjunt del seu personal i que d'aquesta manera es pugui erigir com a referent de sostenibilitat per a la resta d'agents del municipi.

- **Els centres educatius.** Les escoles i instituts de L'Hospitalet i les seves comunitats educatives han estat els principals destinataris de les accions d'educació ambiental durant els darrers anys, i hauran de seguir tenint un paper protagonista durant els propers anys, per estimular canvis des de les generacions més joves.

- **El teixit econòmic i social.** L'Hospitalet té una xarxa d'entitats, empreses i comerços amb una gran vitalitat i capacitat d'afrontar nous reptes i objectius. Cal estimular la corresponsabilitat d'aquest teixit per impulsar el canvi també des de les seves organitzacions, desplegant l'acció per la sostenibilitat des de tots els fronts de l'economia i la vida associativa.

- **La ciutadania.** El Pla Director ha d'arribar a totes les veïnes i veïns de L'Hospitalet, tant aquelles persones que ja són conscients i actives, com a persones que encara no han pres consciència de la necessitat d'una transformació col·lectiva per a una millor qualitat de vida d'acord amb els límits ecològics del nostre planeta.

6.6. Abast territorial del Pla Director

L'abast territorial del Pla Director és el municipi de L'Hospitalet de Llobregat, amb la coordinació necessària amb administracions d'altres municipis metropolitans o de caire supramunicipal per tal de poder-les fer efectives.

7. Propostes de projectes tractor i accions complementàries

En aquest apartat es recullen les propostes obtingudes durant el procés participatiu. Segons l'objectiu operatiu al qual fan referència, s'han elaborat 6 eixos per al present Pla Director d'Educació Ambiental. Les aportacions s'han classificat segons àmbits i per cada àmbit s'ha elaborat un **projecte tractor**. Els projectes tractor són actuacions emblemàtiques o que agrupin diverses accions o les promoguin. A més, s'esmenten diverses accions complementàries als projectes tractor.

Per a cada projecte tractor s'ha establert una temporalitat segons la seva prioritat. El Pla Director té un abast temporal de 10 anys, del 2021 al 2030, i es marquen tres períodes per implementar els projectes tractor del Pla:

Temporalitat	**Període**
Curt Termini (CT)	2021-2023
Mitjà termini (MT)	2024-2026
Llarg termini (LT):	2027-2030

Per cada projecte tractor s'ha establert un pressupost orientatiu segons els intervals:

Franja de pressupost	**Import orientatiu**
Recursos propis de l'Ajuntament (RP)	-
Molt baix cost (€)	< 15.000 €
Baix cost (€€)	15.000 € – 60.000 €
Cost moderat (€€€)	60.000 € - 150.000 €
Cost elevat (€€€€)	150.000 € - 500.000
Cost molt elevat (€€€€€)	Més de 500.000 €

El present Pla Director d'Educació Ambiental de L'Hospitalet consta de **20 projectes tractors**, un per cada àmbit, distribuïts en els eixos de la següent manera:

Taula resum dels projectes tractor

Educació Ambiental en centres educatius	
CE1	Impuls d'un projecte pilot d'integració de l'Educació Ambiental en una escola
CE2	Renovació i difusió del Programa escoles sostenibles
CE3	Premi del Programa escoles sostenibles a iniciatives d'Educació Ambiental a les escoles basades en l'acció i la transformació de l'entorn
CE4	Projecte de centres educatius com a refugis climàtics
Organització interna municipal	
OM1	Grup de treball interdepartamental d'Educació Ambiental
OM2	Protocol de bones pràctiques ambientals per a treballadors municipals
OM3	Reforçament de l'equip d'Educació Ambiental dins l'Ajuntament
OM4	Impuls de l'Agenda 2030 de L'Hospitalet de Llobregat
Entitats, acció ciutadana i voluntariat	
EN1	Servei de suport a entitats i empreses en sostenibilitat
EN2	Nou programa de voluntariat ambiental a L'Hospitalet
EN3	Concurs d'idees de projectes per a la sostenibilitat a L'Hospitalet
Recursos d'Educació Ambiental i divulgació	
RD1	Nou programa d'activitats d'Educació Ambiental per a tots els públics
RD2	Nou portal d'Educació Ambiental de L'Hospitalet de Llobregat
RD3	Nou equipament d'Educació Ambiental de L'Hospitalet de Llobregat
RD4	Impuls d'un programa d'implicació ciutadana amb la natura a L'Hospitalet
Treball en xarxa	
TX1	Impuls de trobades o esdeveniments d'Educació Ambiental a L'Hospitalet
TX2	Creació d'una xarxa de compromís ambiental a L'Hospitalet
Governança per la sostenibilitat	
GS1	Impuls de campanyes de suport a les iniciatives ambientals de l'Ajuntament de L'Hospitalet
GS2	Impuls d'un web/observatori de dades ambientals municipals
GS3	Continuïtat de la Taula d'Emergència Climàtica

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.

Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

7.1. Educació Ambiental en centres educatius

Les propostes de l'eix 1 - Educació Ambiental en centres educatius persegueixen l'objectiu operatiu 1 sobre "*Consolidar i fer créixer la xarxa d'escoles sostenibles*", esmentat al punt 6.5.

Els centres educatius, mitjançant l'educació ambiental, han d'esdevenir exemples d'entorns reals d'implementació i transformació cap a la sostenibilitat i d'aplicació dels ODS a L'Hospitalet. Per dur a terme accions que impulsin l'educació ambiental als centres educatius, cal una aposta clara per part dels **claustres de professorat i pels equips directius dels centres.** A més, els responsables de l'educació ambiental al centre, en cas d'haver-hi, han de disposar de temps per desenvolupar la seva tasca dins l'horari lectiu.

Cal definir models de transformació sostenible per a centres educatius amb **el suport i guia per part de l'administració pública** en l'aplicació dels projectes educatius i els canvis pertinents. L'educació ambiental al centre ha de propiciar un canvi el l'alumnat, en el personal docent i en els serveis associats al centre educatiu i ha d'incidir en àmbits com el curricular, els recursos materials utilitzats i la metodologia de treball, que cal que sigui pràctica i fomenti l'esperit crític i la reflexió de l'alumnat sobre temes ètics i de responsabilitat individual i col·lectiva.

La **col·laboració i coordinació entre els diferents grups implicats al centre** (administració, docents, personal de servei, alumnat de diversos nivells i modalitats educatives i famílies) és una eina clau per la consolidació dels valors i principis de l'educació ambiental i l'assoliment de canvis reals. Es vol fer èmfasi en el paper de les Associacions de Famílies d'Alumnes (**AMPA-AFA**) que poden arribar a esdevenir un **motor de canvi als centres educatius**, com ho ha demostrat el cas de l'AFA de l'Escola Paco Candel de L'Hospitalet, impulsant l'ambientalització del centre.

Codi	Projecte tractor
ÀMBIT IMPLICACIÓ DEL CENTRE EN ELS VALORS DE L'EDUCACIÓ AMBIENTAL	
CE1	**Impuls d'un projecte pilot d'integració de l'educació ambiental en una escola**
ÀMBIT EXTENSIÓ I MILLORA DEL PROGRAMA ESCOLES SOSTENIBLES	
CE2	**Renovació i difusió del Programa escoles sostenibles**
ÀMBIT PASSAR A LA PRÀCTICA, A L'ACCIÓ: CONEIXER I IMPLICAR-SE A L'ENTORN I AL BARRI	
CE3	**Premi del Programa escoles sostenibles a iniciatives d'Educació Ambiental a les escoles, basades en l'acció i la transformació de l'entorn**
ÀMBIT INFRAESTRUCTURA	
CE4	**Projecte de centres educatius com a refugis climàtics**

ÀMBIT INTEGRACIÓ DE L'EDUCACIÓ AMBIENTAL EN ELS PROJECTES EDUCATIUS DELS CENTRES

Codi	CE1	**Calendari**	Mitjà termini (2024 – 2026)
Títol	**Impuls d'un projecte pilot d'integració de l'Educació Ambiental en una escola**		
Objectiu PD	Obj 1. Consolidar i fer créixer la xarxa d'escoles sostenibles		
Objectius operatius	○ Crear compromís de les escoles amb el medi ambient ○ Posicionar l'educació ambiental com a pilar en l'educació ○ Conscienciar la comunitat dels centres educatius		
Descripció del projecte	• El projecte pilot s'ha d'implantar en algun centre amb predisposició i certa formació en l'àmbit de l'educació ambiental • Impulsar tot un projecte curricular en clau ODS, i que es treballin els 17 ODS al llarg de tota la vida escolar al centre • Convocar els membres o representants de la comunitat educativa del centre que consideri oportú • Els membres o representants de la comunitat del centre (docents, alumnat, personal de servei i famílies) rebrien una breu formació en educació ambiental, ODS, sostenibilitat... • La direcció del centre hauria d'assegurar el seguiment del projecte		
Impulsor	Educació	**Col·laboradors**	EPHUS, Escoles Sostenibles, Grup d'educació ambiental Avançada, Àrea d'Educació Pla Integral Florida
Pressupost	€€	**Projectes vinculats**	CE3, CE4
Indicadors seguiment	• Nivells educatius involucrats al projecte / total • Agents de la comunitat implicats (docents, alumnat, claustre, personal de servei, famílies...)		
Notes			

Accions complementàries

- **Formació dels centres en el treball per competències.** La nova estructura del currículum comprèn a secundària, una competència compartida en totes les àrees que és "Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic". Aquesta competència és la justificació d'incloure l'educació ambiental dins els centres educatius i prendre-la com a eix transversal i

vertebrador. A primària el currículum contempla la majoria de competències associades a l'educació ambiental dins l'àmbit de Coneixement del medi.

- **Creació de projectes educatius de centre en sostenibilitat.** Una vegada superada la prova pilot, implementar gradualment l'educació ambiental dins les comunitats educatives de la resta de centres de L'Hospitalet. Crear projectes de centre serà el mecanisme per treballar els ODS i implementar l'educació ambiental.
- **Impuls de l'educació ambiental en iniciatives pròpies.** La integració de l'educació ambiental dins de les escoles es pot culminar amb la creació d'iniciatives pròpies a més de les curriculars. Oferir optatives durant d'educació ambiental durant l'ESO, tractar la temàtica o fer ús de la metodologia en crèdits de síntesi, treball de recerca o en projectes com el Fem Tàndem, poden ser exemples.

ÀMBIT EXTENSIÓ I MILLORA DEL PROGRAMA ESCOLES SOSTENIBLES

Codi	CE2	**Calendari**	Curt termini (2021 – 2023)
Títol	**Renovació i difusió del Programa Escoles Sostenibles**		
Objectiu PD	Obj 1. Consolidar i fer créixer la xarxa d'escoles sostenibles		
Objectius operatius	○ Difondre el programa per a que tots els centres educatius de L'H s'hi puguin adherir ○ Oferir un suport més ampli als projectes en sostenibilitat als centres d'escoles sostenibles per cobrir les seves necessitats ○ Dotar-se d'eines de suport per a tot tipus de centres educatius		
Descripció del projecte	• Anàlisi de l'actual programa LH Escoles Sostenibles i de les necessitats detectades pels centres educatius. L'anàlisi es pot fer conjuntament amb el grup de treball format per docents de les escoles sostenibles. • Contactar amb els centres no adherits al programa per informar del procés de revisió i per recollir millores que puguin interessar a aquests centres. • Nova versió del programa LH Escoles Sostenibles o un recull de canvis o millores a introduir. • Difondre el programa actualitzat a tots els centres de L'H, amb especial èmfasi en aquells que haguessin participat de la revisió del mateix. • A mig termini, incloure en el programa Centres d'Educació Especial i Escoles d'Adults.		
Impulsor	EPHUS Educació	**Col·laboradors**	Grup Avançat d'educació ambiental, Escoles Sostenibles
Pressupost	€	**Projectes vinculats**	CE3, RD4
Indicadors seguiment	• Nombre de centres educatius participants al Programa Escoles Sostenibles • Nombre de projectes i iniciatives d'educació ambiental impulsades pels centres educatius		
Notes	Algunes de les mancances van identificar-se durant l'elaboració del present Pla Director i es poden prendre com a punt de partida.		

Accions complementàries

- **Enfocament del programa LH Escoles Sostenibles cap a Escoles Bressol.** Fer-hi trobades com la d'enguany i més enfocament educatiu en general
- **Suport als centres educatius.** Suport en la transformació sostenible dels centres mitjançant recursos materials reutilitzables, guies ambientals, suggeriment d'activitats, etc.
- **Millora de les subvencions del programa.** Actualment les subvencions tenen un procediment administratiu feixuc que cal optimitzar per fer-les més accessibles als centres

educatius. Es proposa una subvenció anual estable per projectes d'escoles sostenibles LH amb mecanismes àgils de justificació.

- **Establiment d'un grup d'agents educatius per treballar l'acció ambiental a la ciutat.** Crear un grup o taula per al treball de l'acció ambiental educativa a la ciutat, mitjançant la implicació dels consells educatius de les escoles o la creació d'un grup de treball de medi ambient al Consell Educatiu de la ciutat
- **Diàleg i col·laboració entre centres educatius.** Mitjançant el Programa Escoles Sostenibles, establir un vincle entre centres educatius, que pugui comportar la coordinació entre centres propers per dur a terme accions compartides, donar a conèixer els projectes d'educació ambiental existents o intercanviar experiències i iniciatives.
- **Impuls de la col·laboració entre el CFGS d'educació ambiental i la xarxa d'Escoles Sostenibles.** L'Institut Mercè Rodoreda ofereix el Cicle Formatiu de Grau Superior d'Educació Ambiental, una opció de formació professional que cal potenciar. La col·laboració es pot donar en ambdós sentits, les escoles donen a conèixer la oferta formativa d'educació ambiental al seu alumnat i el CFGS realitza pràctiques o treballs finals sobre les escoles sostenibles.

ÀMBIT PASSAR A LA PRÀCTICA, A L'ACCIÓ: CONEIXER I IMPLICAR-SE A L'ENTORN I AL BARRI

Codi	CE3	**Calendari**	Curt termini (2021 – 2023)
Títol	**Premi del Programa Escoles Sostenibles a iniciatives d'educació ambiental a les escoles, basades en l'acció i la transformació de l'entorn**		
Objectiu PD	Obj 1. Consolidar i fer créixer la xarxa d'escoles sostenibles		
Objectius operatius	○ Implicar i comprometre la comunitat educativa en la transformació de la ciutat ○ Incentivar projectes d'educació ambiental que impliquin acció ○ Donar a conèixer projectes d'altres centres		
Descripció del projecte	• Buscar anualment sinèrgies o el patrocini dels premis, prioritzant comerços, empreses i entitats locals. • Informar anualment de l'existència del premi i les bases o condicions que cal complir, així com el sistema per escollir guanyador/s. • Els centres educatius poden vincular projectes a ApS, Servei Comunitari, Treballs de Recerca, Crèdits de Síntesi o a assignatures curriculars, vinculant-ho fins i tot al Consell de Nois i Noies (CNiN) de cada centre. • Recull dels centres i projectes participants inscrits, a partir de les memòries elaborades pels centres en el marc de les subvencions del programa LH Escoles Sostenibles • Durant l'any es presentarien els diversos projectes participants així com el seu desenvolupament al públic general, fent-ne difusió (p.e. a XXSS) • Un tribunal avaluaria els projectes i n'escolliria un o diversos guanyadors • El programa Escoles Sostenibles celebraria un esdeveniment de lliurament de premis i reconeixement de l'esforç a tots els participants		
Impulsor	EPHUS, Programa LH Escoles Sostenibles	**Col·laboradors**	Patrocinadors si n'hi ha
Pressupost	€€	**Projectes vinculats**	CE1, CE2, CE4
Indicadors seguiment	• Nombre de projectes i iniciatives d'educació ambiental impulsades pels centres educatius		
Notes	Com a antecedent, Abacus va ser patrocinador fa uns anys del "Concurs d'Idees per a escolars Aire més net, idees per a un món millor, amb una dotació anual de 500€.		

Accions complementàries

- **Ús de l'exterior del centre com a recurs ambiental i espai d'ensenyament.** Trasllat d'activitats curriculars ambientals fora de l'aula estàndard, fent ús i coneixent els espais verds de L'Hospitalet i impulsant el sentiment de pertinença.

- **Projectes d'ApS i Serveis Comunitaris d'educació ambiental o ambientals.** Impuls de la temàtica ambiental dins els ApS i els Serveis Comunitaris de l'alumnat d'ESO. Extensió d'aquest model a altres nivells educatius i relació amb els ODS i amb entitats de la ciutat.
- **Impuls de treballs de recerca i projectes ambientals sobre millores aplicables al centre.** Aportació a la comunitat educativa alhora que es duu a terme una conscienciació de l'alumnat. Alguns exemples poden ser el càlcul de la petjada de carboni o l'anàlisi de la despesa energètica del centre. Treball amb Open Data.
- **Sortides, colònies i viatges de fi de curs sostenibles i de cooperació.** Aplicació transversal de l'educació ambiental a sortides lúdico-formatives. Alguns exemples de projectes són les estades en camps de treball, recuperació d'espais que han patit incendis, neteja d'espais verds o el treball de camp vivencial.

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.

Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

ÀMBIT INFRAESTRUCTURA

Codi	CE4	**Calendari**	Mitjà termini (2024 – 2026)
Títol	**Projecte de centres educatius com a refugis climàtics**		
Objectiu PD	Obj 1. Consolidar i fer créixer la xarxa d'escoles sostenibles		
Objectius operatius	○ Crear un entorn i infraestructura que propicii l'educació ambiental als centres educatius ○ Aplicar els principis de sostenibilitat al propi centre		
Descripció del projecte	• S'hauria de prendre el projecte pilot actual com a punt de partida. • L'Ajuntament hauria de dirigir el projecte, escollint centres on és prioritària l'actuació (per vulnerabilitat a la calor o per manca d'espais verds propers per exemple). • Els responsables juntament amb experts haurien d'analitzar els centres i les seves necessitats i establir zones o elements a intervenir. • Desenvolupar projectes educatius al voltant de la figura de refugi climàtic o de la sostenibilitat (Marató de l'energia, el 50 50). • Implicar el centre en la pròpia transformació de la infraestructura, propiciant un aprenentatge en valors vers el medi ambient. • Acabades les transformacions, la comunitat educativa s'hauria de comprometre a mantenir el centre en condicions adequades. • En cas d'obrir aquests refugis climàtics a la ciutadania, s'hauria de dur a terme un procés d'informació i sensibilització a la població del barri		
Impulsor	EPHUS	**Col·laboradors**	Associacions veïnals, entitats del barri, comunitat educativa, àrea d'educació, àrea de participació
Pressupost	€€€€	**Projectes vinculats**	CE1, CE3 PLACC - Pla Local d'Adaptació al Canvi Climàtic
Indicadors seguiment	• Nombre de centres educatius intervinguts • Import econòmic de les inversions de millora realitzades als centres educatius		
Notes	Possibilitat de demanar ajuts europeus o d'altres instàncies per impulsar aquest projecte (Next Generation EU, Urban Innovative Actions (UIA)...) Cas de Barcelona: https://www.barcelona.cat/barcelona-pel-clima/ca/escoles-refugi-climatic		

Accions complementàries

- **Centres educatius ecològics.** Aplicació de l'educació ambiental des de l'arquitectura, els espais verds, el consum energètic, naturalització de patis... Generar canvis i transformacions d'infraestructura com la millora de l'eficiència dels recursos energètics o rehabilitació energètica dels edificis. Potenciar que els canvis sigui també una eina educativa per a la comunitat educativa.

7.2. Organització interna municipal

Les accions de l'eix 2 - Organització interna municipal persegueixen l'objectiu operatiu 2 sobre *Consolidar des de l'Ajuntament bones pràctiques de sostenibilitat*, esmentat al punt 6.5.

L'administració pública i en concret l'Ajuntament de L'Hospitalet, ha de ser un exemple per a la ciutadania en matèria d'implementació i transformació cap a la sostenibilitat i d'aplicació dels ODS a L'Hospitalet. Per aquesta raó, cal una **aposta clara del govern municipal per l'educació ambiental**, que es tradueixi en l'organització del propi ajuntament i el seu personal.

L'organització de l'ajuntament ha de consolidar **l'educació ambiental com una eina de treball** i aplicar-la de manera **transversal**. Mostrar **coherència entre les actuacions municipals, la gestió i el discurs** que s'emet ha de donar validesa a les polítiques públiques i a les mesures implementades. Es remarca la necessitat, també a nivell intern, de **proporcionar mitjans** per dur a terme les accions individuals que s'exigeixen en matèria de medi ambient.

L'educació ambiental a l'ajuntament ha de propiciar un canvi en la ciutadania i ha d'incidir en tots els àmbits d'actuació municipals i en la relació amb la població i amb altres agents educatius i socioeconòmics del territori.

Codi	Projecte tractor
ÀMBIT TRANSVERSALITAT	
OM1	**Grup de treball d'Educació Ambiental**
ÀMBIT FORMACIÓ DEL PERSONAL MUNICIPAL I BONES PRÀCTIQUES	
OM2	**Protocol de bones pràctiques ambientals per a treballadors municipals**
ÀMBIT RECURSOS HUMANS I ECONÒMICS	
OM3	**Reforçament de l'equip d'Educació Ambiental dins l'Ajuntament**
ÀMBIT AMBIENTALITZACIÓ DE L'AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET	
OM4	**Impuls de l'Agenda 2030 de L'Hospitalet de Llobregat**

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.

Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

ÀMBIT TRANSVERSALITAT

Codi	OM1	**Calendari**	Curt termini (2021 – 2023)
Títol	**Grup de treball interdepartamental d'Educació Ambiental**		
Objectiu PD	Obj 2. Consolidar des de l'Ajuntament bones pràctiques de sostenibilitat		
Objectius operatius	○ Crear transversalitat a l'Ajuntament ○ Coordinar les actuacions de les diverses àrees en educació ambiental ○ Innovar i fer seguiment de l'educació ambiental a L'Hospitalet		
Descripció del projecte	• El nucli estable del grup de treball (GT) ha de constar dels tècnics més lligats a l'Educació Ambiental • El grup de treball hauria de constituir-se de membres de diferents àrees o departaments, cridats pel nucli estable, els primers membres podrien provenir dels tècnics implicats en l'elaboració del present Pla Director • Inicialment el grup es reuniria per acordar el funcionament i periodicitat de les reunions i els mecanismes de comunicació • El grup es reuniria semestralment, al setembre (per tancar el pressupost de l'any següent) i al març (amb l'execució del pressupost en marxa). • Els membres haurien de designar responsables ambiental per cada àrea • Els membres rebrien una breu formació en educació ambiental, ODS, sostenibilitat... • Un cop format el grup de treball, hauria de reunir-se periòdicament per coordinar actuacions, debatre, innovar i fer un seguiment i avaluació de l'educació ambiental a L'Hospitalet • En darrera instància podria incloure un grup d'impuls d'escoles sostenibles • Aprofitar iniciatives que ja fa l'Ajuntament, per afegir-hi un toc d'educació ambiental, per enriquir-les amb la mirada ambiental		
Impulsor	Impuls des de Gerència o directius EPHUS	**Col·laboradors**	Innovació Informàtica per crear comandament de control amb dades
Pressupost	Recursos propis	**Projectes vinculats**	OM2, OM3, OM4, RD1, TX2
Indicadors seguiment	• Nombre d'assistents per reunió / tècnics implicats amb el grup de treball • Nombre d'àrees involucrades directa o indirectament • Nombre de reunions anuals		
Notes	Es pot valorar la possibilitat de coordinar-se amb Escoles Sostenibles i altres agents educatius externs a l'organització de l'Ajuntament		

Accions complementàries

- **Coordinar un calendari mediàtic de medi ambient i educació ambiental.** Que incorpori dates assenyalades per al MA i activitats i projectes que es té previst realitzar. Cal coordinar-se amb el departament de premsa i/o responsables de la comunicació XXSS per fer funcionar l'eina. El calendari pot compartir-se amb més àrees que realitzin accions puntuals o regulars relacionades amb les temàtiques esmentades.
- **Compartir dades per a l'avaluació de plans, programes i projectes.** L'Ajuntament, l'AMB o la DiBa recullen dades que poden ser útils com a indicadors de la sensibilització de la ciutadania o per l'avaluació de plans, programes i projectes. Compartir la informació i dades entre àrees pot resultar útil per establir connexions entre plans.
- **Creació d'un canal de comunicació formal i sistemàtic de l'ajuntament amb els centres educatius.** L'objectiu és obtenir una via única d'intercanvi d'informació i coordinar els departaments de l'ajuntament que han de comunicar-se amb els centres, creant certa transversalitat dins l'administració.
- **Incorporar l'Educació Ambiental com a metodologia transversal.** El grup de treball interdepartamental d'educació ambiental hauria de promoure aquesta incorporació, amb formacions i accions conjuntes entre àrees.
- **Ambientalització d'esdeveniments.** Cal seguir aplicant criteris sostenibles en esdeveniments com les festes majors, com per exemple amb l'establiment de Punts verds o Eco en concerts de festes majors, que de manera homòloga als punts liles, hi hagi informació i serveis de recollida selectiva.

ÀMBIT FORMACIÓ DEL PERSONAL MUNICIPAL I BONES PRÀCTIQUES

Codi	OM2	**Calendari**	Curt termini (2021 – 2023)
Títol	**Protocol de bones pràctiques ambientals per a treballadors municipals**		
Objectiu PD	Obj 2. Consolidar des de l'Ajuntament bones pràctiques de sostenibilitat		
Objectius operatius	○ Oferir informació o formació sobre bones pràctiques ambientals ○ Elaborar un recull de bones pràctiques existents de l'Ajuntament ○ Mostrar coherència en les pràctiques ambientals de les diverses àrees		
Descripció del projecte	• Partir de l'actual manual de bones pràctiques ambientals i actualitzar-lo • Elaborar un document recull amb les bones pràctiques actuals de les diverses àrees. Aquest recull es pot elaborar en el marc del Grup de treball interdepartamental d'educació ambiental. • En el marc del grup de treball o a banda, plantejar des de les diverses àrees actuacions o bones pràctiques per dur a terme al seu treball diari. • S'oferirà una formació regular sobre el protocol, complementat amb temes com l'educació ambiental, ODS, sostenibilitat... • Cal que sigui un recull viu, no un díptic en paper. Tipus infografies que es van renovant o butlletí RRHH o muntar concurs d'idees o de relats curts o vídeos. • Elaborar el document protocol de bones pràctiques amb les pràctiques existents i les noves propostes • Els responsables ambientals de les àrees, designats pel Grup de Treball interdepartamental d'educació ambiental, haurien de traslladar el protocol a les respectives àrees i donar-hi un seguiment periòdic. • El seguiment hauria de transmetre's a la responsable de Sostenibilitat o al Grup de treball interdepartamental d'educació ambiental.		
Impulsor	EPHUS	**Col·laboradors**	Grup de treball interdepartamental d'educació ambiental, Recursos Humans i Formació
Pressupost	€	**Projectes vinculats**	OM1
Indicadors seguiment	• Nombre d'assistents a les formacions sobre el protocol		
Notes			

Accions complementàries

- **Oferta formativa interna sobre medi ambient.** Establir, des de RRHH un programa de formació interna sobre sostenibilitat, Agenda 2030, ODS, etc. i com aplicar-los com a metodologia de treball per a cada àrea. Es poden elaborar formacions més específiques dirigides a posicions concretes, com els agents cívics.
- **Definir indicadors per autoavaluar bones pràctiques.** El protocol de bones pràctiques nou, hauria d'incorporar indicadors sobre cada acció o àmbit de bones pràctiques per poder fer avaluacions i/o autoavaluacions i un seguiment per part del responsable ambiental de l'àrea.

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.

Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

ÀMBIT RECURSOS ECONÒMICS I HUMANS

Codi	OM3	**Calendari**	Curt termini (2021 – 2023)
Títol	**Reforçament de l'equip d'Educació Ambiental dins l'Ajuntament**		
Objectiu PD	Obj 2. Consolidar des de l'Ajuntament bones pràctiques de sostenibilitat		
Objectius operatius	○ Assegurar el desenvolupament de les accions d'educació ambiental del Pla Director ○ Augmentar la presència de l'educació ambiental a L'Hospitalet		
Descripció del projecte	• Tenint en compte l'esforç que caldria per desenvolupar les accions del present pla i d'altres relacionades amb l'educació ambiental, els o les responsables haurien de valorar quin reforç seria el més adequat i coherent • Elaborar un document resum relacionant accions amb àrees que han de destinar-hi recursos • Valorar les tasques que cal assumir i realitzar una proposta de reforç de l'equip per desenvolupar la resta • Calcular una dotació pressupostària aproximada, així com personal que caldria per dur a terme les accions • L'externalització de tasques o la col·laboració entre diverses àrees de l'Ajuntament per dur-les a terme són mecanismes que es podrien aplicar. També es pot comptar amb alumnat de pràctiques de Ciències Ambientals o del CFGS d'Educació i Control Ambiental (per exemple). Per fer-ho caldria establir convenis o protocols de col·laboració. • En cas de valorar opcions que calen ser aprovades per l'Ajuntament, s'hauria de dur a terme una proposta formal i justificada		
Impulsor	RRHH EPHUS	**Col·laboradors**	Institut Mercè Rodoreda (CFGS Educació i Control Ambiental) Centres universitaris (Grau Ciències Ambientals o altres)
Pressupost	€€€	**Projectes vinculats**	OM1, PAM, Pacte Alcaldes, Pla Adaptació al Canvi Climàtic
Indicadors seguiment	• Nombre de persones implicades en l'equip d'educació ambiental • Nombre de projectes externalitzats o co-desenvolupats • Pressupost d'encàrrecs externalitzats		
Notes			

Accions complementàries

- **Augment de recursos per l'educació ambiental.** Increment de la dedicació dels Recursos Humans i de les partides pressupostàries, sobretot en forma de subvencions per a projectes petits enfocats cap als ODS.
- **Incloure L'educació ambiental en els pressupostos associats a l'emergència climàtica.** Donar pes a la situació climàtica i ambiental actual en paral·lel a la gestió de la crisi COVID-19.

ÀMBIT AMBIENTALITZACIÓ DE L'AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET

Codi	OM4	**Calendari**	Mitjà termini (2024 – 2026)
Títol	**Impuls de l'Agenda 2030 de L'Hospitalet de Llobregat**		
Objectiu PD	Obj 2. Consolidar des de l'Ajuntament bones pràctiques de sostenibilitat		
Objectius operatius	○ Impulsar projectes de sostenibilitat i ambientalització de L'H ○ Introduir millores sostenibles en la infraestructura i els serveis de L'H ○ Aplicar de manera generalitzada dels ODS en les actuacions de l'ajuntament		
Descripció del projecte	• Dur a terme un estudi per detectar les necessitats de la ciutadania hospitalenca • Analitzar les accions o ODS a prioritzar en relació amb les necessitats detectades • Establir objectius i indicadors a assolir per tal de cobrir les necessitats de la població • Elaborar un pla o document de propostes d'accions de les diverses àrees de l'ajuntament per complir els objectius i indicadors marcats • Sota la supervisió de l'àrea responsable, les àrees haurien de desenvolupar i donar seguiment a les accions de l'Agenda 2030 i coordinar-se en cas necessari		
Impulsor	Alcaldia	**Col·laboradors**	EPHUS
Pressupost	€€	**Projectes vinculats**	OM1, GS2
Indicadors seguiment	• Nombre d'àrees involucrades directa o indirectament		
Notes			

Accions complementàries

- **Establir passos per a la millora de la sostenibilitat municipal.** Marcar un "full de ruta" on seqüenciar els passos cap a la sostenibilitat. Aquest document o el propi PD també hauria de concretar, definir i explicitar la relació de cada àrea amb l'educació ambiental i amb la sostenibilitat, relacionar-hi els ODS i punts clau i col·lectius a qui abordar.
- **Relacionar diversos plans a través d'objectius comuns.** Prendre en consideració objectius o elements d'altres plans de l'àmbit a l'hora de formular els nous plans i així donar transversalitat i continuïtat a l'educació ambiental. Establir indicadors dels diversos objectius plantejats a curt, mig i llarg termini, per a la seva consecució. Cal assegurar que dins dels objectius de cada pla hi pugui tenir cabuda l'educació ambiental. Cal que les àrees treballin conjuntament i es comuniquin per no duplicar tasques.

- **Priorització de les persones sobre els cotxes.** La necessitat d'espai per a la població en context urbà demana un canvi progressiu de l'estructura i organització de la ciutat, que doni prioritat a les persones per sobre dels vehicles motoritzats.
- **Elaborar un inventari d'emissions de l'activitat municipal.** Que prengui en consideració les emissions de CO_2 que generen els proveïdors.
- **Establiment de pautes i criteris d'ús sostenible en la compra verda i en concursos públics.** Des de l'administració cal incorporar criteris sobre el medi ambient en la contractació de serveis per donar exemple i transmetre els valors ambientals a les empreses. La inclusió de criteris "verds" als plecs que duu a terme l'ajuntament per a la contractació de serveis d'empreses externes, han d'implicar accions per a la conscienciació dels treballadors de l'empresa. Aquests criteris han d'ésser comuns entre àrees
- **Millora dels serveis i infraestructura pública de la ciutat.** Inversió en l'ambientalització d'equipaments municipals i en la creació o adaptació d'infraestructures que facilitin bones pràctiques ambientals a la ciutadania.

7.3. Entitats, acció ciutadana i voluntariat

Les accions de l'eix 3 - Entitats, acció ciutadana i voluntariat persegueixen l'objectiu operatiu 3 sobre *Apoderar la ciutadania i entitats del municipi per tal que s'impliquin en els reptes ambientals o de sostenibilitat de L'Hospitalet*, esmentat al punt 6.5.

L'Hospitalet compta amb una **extensa xarxa d'entitats i associacions** que desenvolupen projectes i iniciatives a nivell de ciutat i de barri. Resulta imprescindible comptar amb aquests agents per a la consolidació de l'educació ambiental al municipi. Tot i que moltes entitats i associacions poden tenir vincles amb el medi ambient, poques treballen estretament amb l'educació ambiental. Cal fer especial esment de les entitats de lleure i de les associacions veïnals, per la seva implicació amb la ciutadania i la seva acció educadora i divulgadora.

La **participació** d'entitats, associacions i ciutadania en general en activitats d'educació ambiental, és vital per a que prenguin consciència. En aquest sentit, l'**acció ciutadana i el voluntariat** són mecanismes per a la participació de la població, molt efectives en el camp del medi ambient per a la implicació i la sensibilització sobre problemàtiques patents al territori. Ambdues categories sovint es confonen, ja que són accions voluntàries que parteixen d'una mateixa vocació i/o preocupació per l'estat i la millora de l'entorn ambiental i social.

Es pretén doncs, incloure la totalitat del teixit associatiu i socioeconòmic de L'Hospitalet en les actuacions i iniciatives mediambientals de la ciutat i impulsar la participació de la ciutadania en les mateixes, on cal la presència de l'educació ambiental com a eina sensibilitzadora i que involucri la població per la millora de la ciutat.

Codi	Títol de l'acció
ÀMBIT ENTITATS, TEIXIT ASSOCIATIU I SOCIOECONÒMIC	
EN1	**Servei de suport a entitats i empreses en sostenibilitat**
ÀMBIT VOLUNTARIAT AMBIENTAL	
EN2	**Nou programa de voluntariat ambiental a L'Hospitalet**
ÀMBIT ACCIÓ CIUTADANA	
EN3	**Concurs d'idees de projectes per a la sostenibilitat a L'Hospitalet**

ÀMBIT ENTITATS, TEIXIT ASSOCIATIU I SOCIOECONÒMIC

Codi	EN1	**Calendari**	Mitjà termini (2024 – 2026)
Títol	**Servei de suport a entitats i empreses en sostenibilitat**		
Objectiu PD	Obj 3. Apoderar la ciutadania i entitats del municipi per tal que s'impliquin en els reptes ambientals o de sostenibilitat de L'Hospitalet		
Objectius operatius	○ Formar i apoderar entitats i empreses sobre la sostenibilitat ○ Impulsar iniciatives ambientals ciutadanes, d'entitats o empreses de L'H		
Descripció del projecte	• Reunir recursos informatius o divulgatius existents sobre bones pràctiques o alternatives sostenibles en entitats i comerços. Si es considera pertinent, es pot elaborar una guia en forma de recull de la informació. • Contactar amb el teixit associatiu i socioeconòmic de L'Hospitalet, ajudant-se dels tècnics d'altres àrees, per tal de posar la guia a disposició d'entitats i empreses. Si el document és d'elaboració pròpia o es considera pertinent, es pot penjar al web de l'ajuntament o al nou portal d'educació ambiental de L'Hospitalet. • L'ajuntament hauria d'oferir també formació (subvencionada, semi-subvencionada o a preus assequibles) per a aquelles entitats i empreses que vulguin oferir un servei o producte més sostenible. Aquesta formació podria constar també d'un espai d'intercanvi d'experiències per part d'empreses i entitats. • Paral·lelament, oferir un servei de suport a les iniciatives, via préstec de recursos, assessorament, cocreació i/o divulgació.		
Impulsor	EPHUS	**Col·laboradors**	Participació, Joventut, Comerç, Serveis socials, Educació
Pressupost	€€	**Projectes vinculats**	EN3, RD2, TX2, Oficina de l'Energia amb punt s'assessorament energètic i de sostenibilitat
Indicadors seguiment	• Nombre d'entitats i empreses assistents a les formacions • Nombre d'iniciatives ambientals a les que s'ha donat suport des del servei		
Notes	Les iniciatives podrien tenir un espai propi de divulgació dins el projecte de xarxa d'educació ambiental de L'Hospitalet (Compromís L'Hospitalet Sostenible), Segell distintiu, avantatges, incentius...		

Accions complementàries

- **Impuls d'iniciatives ambientals en associacions veïnals.** Involucrar les associacions veïnals en iniciatives d'educació ambiental pel seu gran pes al teixit associatiu hospitalenc, considerant que a més algunes d'elles ja han dut a terme actuacions ambientals.
- **Elaboració de campanyes d'educació ambiental des del comerç o entitats amb suport municipal.** Foment de les campanyes iniciades des de comerç i entitats i suport d'aquestes

per part de l'Ajuntament. Per exemple campanyes de prevenció de residus iniciades als mercats.

- **Divulgació de bones pràctiques des dels establiments o en festes.** Des del propi comerç o entitats, aprofitar el seu context per informar i divulgar sobre bones pràctiques que pot dur a terme el consumidor.
- **Foment de l'educació ambiental en la reducció i prevenció de residus.** Orientada a tota la població, incloses entitats i comerços i amb l'objectiu d'aconseguir una reducció sobre el consum en general. Foment de la cultura de la reutilització i reparació.
- **Impuls per la creació d'entitats ecologistes o ambientals.** Donar suport logístic i recursos per al desenvolupament d'entitats ambientalistes dins el teixit de L'Hospitalet.

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.

Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

ÀMBIT VOLUNTARIAT AMBIENTAL

Codi	EN2	**Calendari**	Curt termini (2021 – 2023)
Títol	**Nou programa de voluntariat ambiental a L'Hospitalet**		
Objectiu PPD	Obj 3. Apoderar la ciutadania i entitats del municipi per tal que s'impliquin en els reptes ambientals o de sostenibilitat de L'Hospitalet		
Objectius operatius	○ Impulsar projectes de voluntariat en sostenibilitat i medi ambient ○ Augmentar la implicació ciutadana en la cura i transformació de l'entorn de L'H		
Descripció del projecte	• Posar-se en contacte i coordinar-se amb l'Oficina del Voluntariat Municipal, així com amb entitats que actualment realitzen projectes de voluntariat a la ciutat. Especialment cal considerar centres educatius, entitats de lleure i associacions veïnals. • Elaborar un cens d'entitats que han impulsat o impulsen accions de voluntariat ambiental • En coordinació amb els agents mencionats, dur a terme un anàlisi dels interessos de la població i de la ciutat en quant a medi ambient. • Agents i responsable haurien de proposar diversos projectes i accions puntuals de voluntariat a realitzar a la ciutat i l'entorn. Les propostes haurien de ser prioritàriament sobre la transformació de l'entorn. • Les propostes haurien de constar en un catàleg o programa al web de l'ajuntament, on constessin projectes de diverses entitats i municipals, amb la respectiva entitat o institució coordinadora a qui dirigir-se. • El programa s'hauria de divulgar a la ciutadania, especialment a entitats i centres de l'àmbit educatiu i de lleure, que podrien rebre un butlletí mensual o trimestral amb el calendari de projectes per inscriure's. • L'ajuntament hauria de donar suport econòmic o de recursos al programa i a les entitats associades en el desenvolupament dels projectes de voluntariat ambiental. • El programa hauria d'ésser actualitzat periòdicament (anualment) pel responsable de l'ajuntament.		
Impulsor	Oficina de Voluntariat Municipal, EPHUS	**Col·laboradors**	Participació, Taula d'Emergència Climàtica, Joventut
Pressupost	€€	**Projectes vinculats**	EN3, RD4
Indicadors seguiment	• Nombre d'entitats que desenvolupen projectes o accions de voluntariat ambiental • Nombre de projectes o accions proposades anualment • Nombre de persones participants a les accions de voluntariat		
Notes			

ÀMBIT ACCIÓ CIUTADANA

Codi	EN3	**Calendari**	Llarg termini (2027 – 2030)
Títol	**Concurs d'idees de projectes per a la sostenibilitat a L'Hospitalet**		
Objectiu PD	Obj 3. Apoderar la ciutadania i entitats del municipi per tal que s'impliquin en els reptes ambientals o de sostenibilitat de L'Hospitalet		
Objectius operatius	○ Impulsar projectes de sostenibilitat i ambientalització de L'H ○ Augmentar la implicació ciutadana en la cura i transformació de L'H ○ Apoderar la ciutadania en la coproducció d'iniciatives i polítiques		
Descripció del projecte	• Crear un espai estable de participació per aportar idees de projectes per a la sostenibilitat de L'Hospitalet. Els projectes s'haurien de presentar amb un mínim de condicions, omplint una fitxa amb certa informació (cost, temporalitat, passos...) • La participació es podria dur a terme mitjançant eines més passives (bústia de suggeriments) o més dinàmiques (taules, debat amb entitats, veïnes i escoles). • Encarar les propostes a la millora de la sostenibilitat de L'Hospitalet, però podrien emmarcar-se en accions d'empreses, entitats i associacions o en accions municipals. En el primer cas, en sortir escollit el projecte, es podria dur a terme algun tipus de subvenció a l'empresa o entitat per dur a terme l'acció. • Convocar periòdicament (anualment) l'espai de participació per recollir les idees de la ciutadania. • En cas de dur a terme una taula rodona o taules de debat, les àrees pertinents de l'ajuntament haurien de fer una revisió prèvia i tècnica de les propostes. • Cada any s'hauria d'extreure un nombre concret de projectes (p.e. 4) a realitzar aquell any, en funció del pressupost de cada iniciativa. • Anualment s'hauria de redactar una memòria amb tots els projectes presentats, els projectes escollits mitjançant participació o criteri tècnic i finalment aquells que s'han desenvolupat i l'estat en que es troben.		
Impulsor	Participació	**Col·laboradors**	EPHUS, Alcaldia, Cultura (Festes de la Primavera o Bellvitge)
Pressupost	€€	**Projectes vinculats**	EN1, EN2, GS3
Indicadors seguiment	• Nombre de propostes endegades respecte el nombre d'idees presentades		
Notes	Les propostes es podrien dur a terme també des de centres educatius, per exemple en el marc d'assignatures del CFGS d'educació i control ambiental o des de projectes d'ApS o CNiNs. Tot i que s'estaria obert a propostes de qualsevol agent.		

Accions complementàries

- **Creació de vies per la participació de noves pràctiques socials.** Algunes noves pràctiques socials com les mobilitzacions puntuals estan sorgint a les àrees urbanes i cal anticipar vies per canalitzar la participació d'aquestes persones implicades en medi ambient.
- **Proporció d'espais on es puguin formar moviments juvenils sobre medi ambient.** Impulsar l'activisme juvenil ambiental proporcionant espais on es puguin desenvolupar i proposar accions que després puguin incorporar a les seves iniciatives. Un espai on es pot impulsar és dins el projecte "Entre Joves" on es pot organitzar un grup sobre medi ambient o a partir del Consell de Nois i Noies d'on en pot sortir un grup d'activistes pel clima.
- **Foment de projectes de Ciència Ciutadana i Aprenentatge Servei (APS).** Impulsar projectes de ciència ciutadana com a mètode de divulgació científica i d'implicació i sensibilització de la ciutadania sobre temes d'actualitat i d'interès. Alguns exemples són projectes europeus o d'ISGlobal.
- **Implicació institucional en la millora i el manteniment dels espais d'entitats, comerços i centres educatius.** Invertint recursos per a projectes de millora cap a la sostenibilitat o mitjançant el suport i l'assessorament en el procés de transformació. Ús d'aquestes millores com a element de conscienciació i educació ambiental. Fins i tot ajudes o subvencions per a la rehabilitació o millora de l'eficiència energètica d'habitatges i finques.

7.4. Recursos d'Educació Ambiental i divulgació

Les propostes de l'eix 4 – Recursos d'educació ambiental i divulgació persegueixen l'objectiu operatiu 4 sobre *Potenciar i divulgar els recursos existents en educació ambiental a L'Hospitalet,* esmentat al punt 6.5.

L'Hospitalet disposa avui en dia de nombrosos recursos d'educació ambiental, tals com programes i projectes, guies, activitats, esdeveniments, campanyes, equipaments, etc. No obstant això, cal impulsar la seva visibilització i divulgació per tal que l'educació ambiental pugui arribar a la ciutadania. En aquest sentit, cal prioritzar l'**ús de les noves tecnologies i de les xarxes socials**, eines poc costoses de mantenir i que poden arribar a segments de la població amb gran potencial d'actuació, com per exemple el públic jove.

Mantenir la importància que s'està donant al medi ambient des de l'ajuntament i **ampliar els recursos i l'oferta d'activitats d'educació ambiental** ha de incentivar una major participació i conscienciació de la ciutadania. Es valoren de gran rellevància els recursos didàctics per a agents educatius, els tallers per a la ciutadania, tallers en escoles i les activitats en format familiar de cap de setmana. En aquest sentit, resulta necessari **proveir la població d'espais adequats a la ciutat** per a desenvolupar les actuacions i activitats d'educació ambiental.

La pedagogia en les metodologies de divulgació i educació ha d'esdevenir un pilar de les iniciatives d'educació ambiental dirigides a qualsevol tipus de públic. Es valora que la coordinació amb el Departament d'Educació i la destinació dels recursos adients, son claus per generar canvis en la societat hospitalenca cap a la sostenibilitat.

Codi	Títol de l'acció
ÀMBIT NOUS RECURSOS D'EDUCACIÓ AMBIENTAL	
RD1	**Nou programa d'activitats d'Educació Ambiental per a tots els públics**
ÀMBIT DIFUSIÓ I COMUNICACIÓ DE L'EDUCACIÓ AMBIENTAL	
RD2	**Nou portal d'Educació Ambiental de L'Hospitalet de Llobregat**
ÀMBIT EDUCACIÓ AMBIENTAL EN EQUIPAMENTS MUNICIPALS	
RD3	**Nou equipament d'Educació Ambiental de L'Hospitalet de Llobregat**
ÀMBIT ESPAI PÚBLIC I EDUCACIÓ AMBIENTAL	
RD4	**Impuls d'un programa d'implicació ciutadana amb la natura a L'Hospitalet**

ÀMBIT NOUS RECURSOS D'EDUCACIÓ AMBIENTAL

Projecte tractor

Codi	RD1	**Calendari**	Mitjà termini (2024 – 2026)
Títol	**Nou programa d'activitats d'Educació Ambiental per a tots els públics**		
Objectiu PD	Obj 4. Potenciar i divulgar els recursos existents en educació ambiental a L'Hospitalet		
Objectius operatius	○ Incrementar l'oferta d'activitats sensibilitzadores de la població ○ Sensibilitzar tots els col·lectius i agents de L'Hospitalet		
Descripció del projecte	• Revisió de les activitats d'Educació Ambiental que s'ofereixen actualment, així com els públics que s'abasta • A partir de les necessitats de la ciutadania (detectades mitjançant el Pla o amb eines de participació) i de l'ajuntament, les àrees de l'Ajuntament haurien de plantejar activitats d'educació ambiental des del seu àmbit (suport o inici al GT interdepartamental d'educació ambiental). • El programa hauria de constar d'activitats a cada barri de L'Hospitalet amb metodologies més lúdiques que incentivin la participació • Reunir en un document o programa anual les activitats, així com diverses dades i qui coordina l'activitat. El programa hauria de ser com a mínim municipal però podria incloure activitats d'altres entitats o empreses que duguin a terme educació ambiental a la ciutat. • El programa d'educació ambiental s'hauria de coordinar amb Jugateques Ambientals, el programa Compartim un futur AMB, amb recursos de la Diputació de Barcelona, amb el Dia Mundial de l'Aigua, la Setmana de l'Energia, la Setmana Prevenció Residus, la deixalleria municipal i hauria d'incidir en festes majors i en àrees com Salut pública • El programa s'hauria d'actualitzar anualment i es podria penjar al web de l'Ajuntament i/o enviar butlletí a entitats, centres educatius o altres persones interessades.		
Impulsor	EPHUS Educació	**Col·laboradors**	GT interdepartamental educació ambiental (OM1), Pacte Agenda 2030 L'H (TX2)
Pressupost	€€	**Projectes vinculats**	OM1, RD2, RD3
Indicadors seguiment	• Nombre d'activitats d'educació ambiental noves / total • Nombre d'activitats desenvolupades segons tipus de públic i barri • Nombre de participants a les activitats		
Notes			

Accions complementàries

- **Creació d'activitats i espais on els infants facin propostes de manera continuada.** Foment d'activitats on hi hagi participació ciutadana des de la infància i joventut. Pot haver-hi activitats específiques o crear un espai o mètode participatiu comú a totes les activitats (una bústia, una dinàmica...). Per la creació d'aquesta eina, es pot consultar els CNiNs.
- **Potenciació d'entitats intergeneracionals com a espais on compartir sabers i hàbits sostenibles.** La cultura de tornar a "com es feien les coses abans" en un context de ritme de vida més lent i més sostenible, s'ha de compartir en aquestes relacions intergeneracionals per construir canvis de mentalitat. Incloure activitats, entitats i espais intergeneracionals com a part del programa d'educació ambiental pot ser una via.
- **Sensibilització dels usuaris del medi natural.** Impuls de campanyes dirigides als usuaris del medi natural, especialment entitats i ciutadania general. Enfoc sobre els parcs i el riu sobretot.
- **Conscienciació en hàbits de consum, productes de qualitat i proximitat.** Els últims anys s'ha fet palesa la necessitat d'un canvi d'hàbits de consum, que tinguin un impacte directe sobre el producte de qualitat i local o pròxim. Les campanyes o activitats que abordin aquesta temàtica es poden coordinar amb entitats i comerços sostenibles, de producte ecològic, de qualitat o que
- **Elaboració de recursos que treballin el medi ambient des d'altres disciplines.** Fent èmfasi en la transversalitat de l'educació ambiental i enfocant el medi ambient des de disciplines com l'art o les matemàtiques.

ÀMBIT DIFUSIÓ I COMUNICACIÓ DE L'EDUCACIÓ AMBIENTAL

Codi	RD2	**Calendari**	Curt termini (2021 – 2023)
Títol	**Nou portal d'Educació Ambiental de L'Hospitalet de Llobregat**		
Objectiu PD	Obj 4. Potenciar i divulgar els recursos existents en educació ambiental a L'Hospitalet		
Objectius operatius	○ Crear un espai recull de les activitats i iniciatives d'educació ambiental a L'Hospitalet ○ Oferir i divulgar recursos d'educació ambiental digitals ○ Aglutinar l'educació ambiental de L'H i oferir-ne informació actualitzada		
Descripció del projecte	• Crear un domini web i perfils de xarxes socials per a informar, divulgar i recollir iniciatives d'educació ambiental de L'Hospitalet • El web hauria de constar d'un espai de recursos, on recollir guies, manuals i altres documents. • El web hauria de constar d'un mapa interactiu i una agenda on informar sobre els projectes i equipaments d'educació ambiental vigents. També es podria incloure un mapa dels adherits al compromís ambiental de L'Hospitalet si s'escau. • El web i xarxes socials haurien de servir de via d'informació, divulgació i fins i tot per dur a terme activitats d'educació ambiental en línia. El web seria un espai idoni on introduir el nou programa d'activitats d'educació ambiental. • En paral·lel s'hauria de buscar un espai als mitjans de comunicació locals més tradicionals (diari, tv, ràdio...) per crear un "racó verd" on divulgar periòdicament iniciatives d'educació ambiental de L'Hospitalet		
Impulsor	EPHUS Premsa	**Col·laboradors**	Alcaldia, gestors de xarxes socials, mitjans de comunicació locals...
Pressupost	€	**Projectes vinculats**	EN1, RD1, TX2, GS2, ApS d'Educació, Consell de Nois i Noies, Escoles Sostenibles, XESC
Indicadors seguiment	• Nombre de visites mensuals al web d'educació ambiental de L'Hospitalet • Nombre d'interaccions a les xarxes socials d'educació ambiental de L'Hospitalet		
Notes			

Accions complementàries

- **Ús de les xarxes socials per a la divulgació i informació.** Creació de comptes d'educació ambiental de L'Hospitalet en xarxes socials populars on dur a terme "directes" de temàtiques ambientals i impulsar figures *influencers* en l'àmbit de la sostenibilitat. A través d'aquests comptes es poden convocar premis i animar a la ciutadania a treballar la sostenibilitat
- **Increment de la presència de l'educació ambiental a les xarxes socials i webs municipals.** Cal aconseguir la difusió i comunicació de l'Educació Ambiental perquè estigui present al

quotidià de L'Hospitalet. Es pot valorar la possibilitat de crear un canal de Telegram o Instagram de LH Sostenible per a la ciutadania.

- **Comunicació bidireccional amb el departament de premsa i comunicació.** Els diferents departaments municipals han d'informar al departament de premsa i comunicació les activitats i projectes que duen a terme, per tal de difondre'ls i seguir mantenir la importància que s'ha donat al medi ambient els recents anys.
- **Inclusió de la sostenibilitat als butlletins interns de l'Ajuntament.** Incloure bones pràctiques que s'estiguin duent a terme dins l'Ajuntament o entrevistar persones que treballin temes ambientals o de sostenibilitat a les comunicacions internes amb el personal municipal. Incloure la temàtica en un "Racó verd".
- **Establiment d'un discurs unitari en quant a l'educació ambiental.** Que les àrees coneguin i difonguin a la ciutadania.
- **Realització de campanyes d'educació ambiental dirigides al comerç.** Aquest és el sector de major generació de residus i cal reduir la quantitat de residus generada o per formar els agents en reciclatge i en el bon ús dels contenidors.
- **Treball de la pobresa energètica.** La pobresa energètica és un tema desconegut per la ciutadania i que afecta de manera profunda la ciutat.
- **Aprofitament del context sociosanitari.** El context sociosanitari de la COVID-19, obre les portes a tractar problemàtiques urgents i a informar sobre temàtiques relacionades amb la salut ambiental. Algunes qüestions concretes que s'han manifestat com a preocupants són: la necessitat d'espai per a les persones, la transició ecològica, la transformació digital i l'emergència climàtica.
- **Monitoreig d'indicadors per preveure accions i campanyes d'educació ambiental.** Establir uns indicadors i fer-ne un seguiment de l'evolució (indicadors positius i negatius) per preveure i implantar campanyes o accions puntuals d'informació o prevenció, entre altres.
- **Coneixença de la realitat territorial i el patrimoni del municipi.** El coneixement del municipi (aspectes geogràfics, valors naturals, històrics, patrimoni natural i industrial), pot crear conscienciació i sentiment de pertinença entre la ciutadania.
- **Intercanvi d'iniciatives d'educació ambiental mitjançant el CRP.** El Centre de Recursos Pedagògics pot ajudar que els centres educatius comparteixin els projectes i iniciatives d'educació ambiental.
- **Ús de la gamificació com a estratègia per arribar a públics inactius.** Existeix certa població inactiva en quant a acció i implicació ambiental però amb consciencia, i cal involucrar-los i fer arribar informació a aquest segment de la ciutadania.
- **Difusió de l'educació ambiental en trobades i esdeveniments existents.** Els esdeveniments ja consolidats poden ser un espai idoni per a la difusió d'iniciatives d'educació ambiental i la realització d'activitats, tant a nivell de ciutat com de barri. Alguns exemples d'espais són les trobades de gent gran, les trobades d'entitats de lleure, esdeveniments esportius, els mercats setmanals o ambulants.

- **Elaboració d'un Pla de Comunicació adreçat a la ciutadania.** Aquesta comunicació ha d'anar en positiu, fent ús de la pedagogia per evitar el rebuig a les mesures ambientals i podria ésser elaborat col·laborativament o participat per la pròpia ciutadania.
- **Inclusió dels agents cívics en campanyes de difusió.** Caldria formar els agents cívics en tasques d'educació ambiental. Podrien ser un bon recurs ja que treballen sobre el terreny.
- **Realització d'estudis.** Elaboració d'estudis sobre temàtiques actuals que tractin les problemàtiques amb perspectiva d'educació ambiental.

ÀMBIT EDUCACIÓ AMBIENTAL EN EQUIPAMENTS MUNICIPALS

Codi	RD3	**Calendari**	Llarg termini (2027 – 2030)
Títol	**Nou equipament d'Educació Ambiental de L'Hospitalet de Llobregat**		
Objectiu PD	Obj 4. Potenciar i divulgar els recursos existents en educació ambiental a L'Hospitalet		
Objectius operatius	○ Crear un centre físic de referència en educació ambiental a L'Hospitalet ○ Posar en valor el patrimoni cultural i natural de L'Hospitalet		
Descripció del projecte	• Elaborar 3 propostes d'emplaçament a valorar per l'Ajuntament, amb els respectius avantatges i inconvenients • Hi hauria una primera fase de transició on caldria buscar espais més informals i nòmades com paradeta al *mercadillo*, o algun espai reservat a mercat municipal o muntar un espai lila i verd a festes de joventut • Les tasques d'educació ambiental a desenvolupar a l'equipament s'haurien de definir amb claredat. Algunes d'elles són: ecoteca (fons documental i especialitzat), centre amb programa propi d'educació ambiental (per escoles i resta de públics), espai de trobada, educació i conscienciació i edifici referent en sostenibilitat. • El model de gestió (o co-gestió) de l'equipament hauria d'ésser aprovat per l'ajuntament. • Es prioritzaria l'aprofitament d'edificis històrics o patrimoni industrial de la ciutat, posant en valor el patrimoni cultural de L'Hospitalet. • Una vegada establertes les característiques de l'equipament, procedir a la rehabilitació o habilitació de l'espai triat i a la implementació del projecte		
Impulsor	EPHUS	**Col·laboradors**	Participació, Biblioteques, Innovació, Cultura
Pressupost	€€€€€	**Projectes vinculats**	RD1, TX1
Indicadors seguiment	• Nombre de persones usuàries de l'equipament • Nombre d'activitats d'educació ambiental organitzades des de l'equipament • Valoració de les persones que assisteixen a activitats (qüestionaris d'avaluació)		
Notes			

Accions complementàries

- **Implementació de projectes d'educació ambiental en equipaments no específics de medi ambient.** Per conscienciar i educar sobre el consum i la producció energètica o l'estalvi d'aigua o mostrar l'educació ambiental a través de disciplines diferents, com la cultura. Cada

espai de la ciutat (mercat, escola, biblioteca...) podria constar d'un espai de sensibilització, acció i difusió de l'educació ambiental o de xerrades i activitats programades. Es podria fer ús dels edificis municipals per a la divulgació de la sostenibilitat.

- **Ús de l'espai públic per implementar projectes d'educació ambiental.** Impuls de l'educació ambiental mitjançant espais urbans en temes com la mobilitat sostenible o la salut ambiental. Propostes més concretes podrien ser la projecció de cinefòrums d'educació ambiental als carrers.
- **Creació d'un programa municipal de visites i activitats a equipaments.** Programa que apropi la ciutadania als equipaments. Pot vincular-se als centres educatius o a la ciutadania en general.
- **Ús d'infraestructures i dispositius sensors de soroll i partícules per a l'educació ambiental.** Aquests dispositius es preveu que s'instal·lin als centres educatius i a banda de recollir dades poden usar-se com eines per sensibilitzar i treballar la contaminació acústica i de l'aire. Les infraestructures i ens de la ciutat (instal·lacions fotovoltaiques, horts socials) s'han de concebre com a espais de coneixement i educació ambiental.
- **Establiment de punts d'informació ambiental als equipaments municipals i extensió dels punts de recollida selectiva i de materials especials a tots els equipaments municipals.** La recollida d'elements com oli i piles es duu a terme en diversos equipaments públics i es pot estendre a totes les instal·lacions per ambientalitzar els equipaments, fer més accessible el servei a la ciutadania i conscienciar els propis treballadors i treballadores.
- **Ampliació de l'abast i incidència de les jugateques ambientals.** Promoure l'ús de les jugateques i programar-hi activitats o sortides. Si s'escau, iniciar la gestió de les jugateques a nivell municipal per impulsar-hi projectes propis i incidir en un públic més ampli.
- **Impuls de l'educació ambiental a la Futura Escola de Jardineria del Gornal.** El projecte està en marxa i pot esdevenir un espai de formació, consulta ciutadana i/o de trobada d'entitats de la ciutat que fan actuacions o activitats en espais verds, entre elles, educació ambiental.

ÀMBIT ESPAI PÚBLIC I EDUCACIÓ AMBIENTAL

Codi	RD4	**Calendari**	Mitjà termini (2024 – 2026)
Títol	**Impuls d'un programa d'implicació ciutadana amb la natura a L'Hospitalet**		
Objectiu PD	Obj 4. Potenciar i divulgar els recursos existents en educació ambiental a L'Hospitalet		
Objectius operatius	○ Impulsar la corresponsabilitat de la ciutadania en la cura del verd ○ Apoderar la ciutadania per dur a terme una transformació de l'entorn		
Descripció del projecte	• Identificar interessos o necessitats de la ciutadania i de la ciutat en quant al verd urbà, entenent que és un espai de lleure i un potencial espai educatiu. • L'ajuntament hauria d'iniciar una campanya d'apoderament de la ciutadania per a la corresponsabilitat amb el verd (i fer front al canvi climàtic). Cal incidir no només en el civisme a l'espai públic sinó també en accions individuals des de la llar, com horts urbans en terrasses i plantes als balcons. • Elaborar un document divulgatiu o un manual amb alternatives o propostes d'accions individuals o de veïnat. Caldria dur a terme una prospecció periòdica (cada 2 o 3 anys) de noves accions per impulsar. • Alguns espais i accions a potenciar són: el suport a la gestió del verd, l'apropament al riu amb iniciatives com Padrins del riu, tenir cura de part dels jardins (Bellvitge), associar iniciatives d'educació ambiental a Horts socials, potenciar l'atenció a la natura des de les Jugateques ambientals, fer horts escolars i establir una línia comuna en materials educatius sobre la natura i L'Hospitalet. • La campanya es pot estendre als treballadors municipals, informant de l'avenç i incentivant noves accions des de cada àrea en la línia del programa • Implicar diverses àrees i procurar la coherència amb la sensibilització i apoderament de la ciutadania. En cas que es duguin a terme accions que semblin no coherents, informar degudament de les raons a la ciutadania. • Convocar, en el marc del programa de voluntariat o no, campanyes per transformar espais (verds) de la ciutat amb la implicació ciutadana.		
Impulsor	EPHUS	**Col·laboradors**	Espai Públic, Parcs i Jardins
Pressupost	€€	**Projectes vinculats**	EN2, GS3, CE2
Indicadors seguiment	• Campanyes de transformació convocades per l'ajuntament • Número d'horts escolars		
Notes			

Accions complementàries

- **Consolidació dels espais verds com a entorns educatius.** Millora de l'entorn del Riu Llobregat i dels parcs de la ciutat i habilitació d'una zona d'estudi de la natura, amb plafons i elements sensibilitzadors i interactius per fomentar i educar la ciutadania.
- **Creació d'una xarxa verda de la ciutat.** Instauració d'una xarxa verda senyalitzada que connecti els principals espais verds de la ciutat i que contingui camins escolars verds, vies verdes i espais per al gaudi del verd urbà
- **Naturalització de carrers i equipaments municipals.** Enverdir la ciutat com a eina per millorar la salut ambiental i propiciar la cura de l'entorn, per aprofitar escocells i espais no edificats de la ciutat.

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.

Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

7.5. Treball en xarxa

Les accions de l'eix 5 - Treball en xarxa persegueixen l'objectiu operatiu 5 sobre *Potenciar els espais de trobada per treballar en xarxa l'educació ambiental*, esmentat al punt 6.5.

L'assoliment dels objectius comuns és inviable sense una bona **xarxa d'agents que treballen conjuntament**. En aquest sentit, son diversos els agents que actuen a L'Hospitalet, i amb els quals cal establir sinèrgies i complicitats per estendre l'Educació Ambiental al municipi. Cal fer especial èmfasi en **l'administració, els centres educatius, les entitats i el teixit associatiu i els agents socioeconòmics**.

Codi	Títol de l'acció
ÀMBIT COORDINACIÓ ADMINISTRATIVA SUPRAMUNICIPAL	
TX1	**Impuls de trobades o esdeveniments d'Educació ambiental a L'Hospitalet**
ÀMBIT INVOLUCRAR TOTS ELS AGENTS	
TX2	**Creació d'una xarxa de compromís ambiental a L'Hospitalet**

ÀMBIT COORDINACIÓ ADMINISTRATIVA SUPRAMUNICIPAL

Codi	TX1	**Calendari**	Mitjà termini (2024 – 2026)
Títol	**Impuls de trobades o esdeveniments d'Educació ambiental a L'Hospitalet**		
Objectiu PD	Obj 5. Potenciar espais de trobada per treballar en xarxa d'educació ambiental		
Objectius operatius	○ Crear un espai de trobada i col·laboració amb altres agents de l'educació ambiental municipals, supramunicipals ○ Posicionar L'Hospitalet com a municipi referent en educació ambiental		
Descripció del projecte	• Contactar diversos agents d'educació ambiental amb interessos mutus per tal de col·laborar i proposar diverses tipologies de trobades o esdeveniments que puguin funcionar per als agents. • Cercar 2 o 3 institucions o entitats amb qui conformar la organització o nucli dur de les trobades. • Les trobades podrien dur-se a terme en 2 nivells, a nivell de la xarxa d'educació ambiental i sostenibilitat de L'Hospitalet i a nivell d'administracions i institucions supramunicipals i d'altres municipis amb realitats similars. • Les trobades haurien de constar d'espais expositius i espais de debat per trobar solucions conjuntes a reptes ambientals i educatius existents • Les trobades podrien ser virtuals o emplaçar-se al recinte de fires de L'Hospitalet. Haurien de consolidar-se amb el temps i repetir-se periòdicament (bianual, anual...) • Aprofitar l'Smart World Congress. Educació ambiental i noves tecnologies van de la mà. Sensors, per exemple.		
Impulsor	EPHUS	**Col·laboradors**	Alcaldia, Cultura, Festival Internacional de Cinema de Medi Ambient
Pressupost	€€€	**Projectes vinculats**	TX2, RD3, Escoles Sostenibles, XESC, CRP (Centre de Recursos Pedagògics)
Indicadors seguiment	• Nombre de trobades realitzades • Nombre d'assistents per trobada		
Notes	Es pot prendre de referència el Congrés Nacional d'Educació Ambiental.		

Accions complementàries

- **Treball en xarxa amb altres territoris amb realitats similars.** Treball conjunt des de les administracions o el teixit social amb altres administracions metropolitanes amb realitats semblants i intercanvi d'experiències i iniciatives d'educació ambiental.
- **Creació d'una xarxa de treball entre les institucions implicades.** Segons el projecte o iniciativa, involucrar les institucions i administracions pertinents per tal de teixir complicitats i crear sinèrgies per avançar en objectius comuns, com l'educació ambiental, la sostenibilitat o els ODS.

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.

Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

ÀMBIT INVOLUCRAR TOTS ELS AGENTS

Codi	TX2	**Calendari**	Curt termini (2021 – 2023)
Títol	**Creació d'una xarxa de compromís amb els ODS a L'Hospitalet (Pacte Agenda 2030 L'Hospitalet)**		
Objectiu PD	Obj 5. Potenciar espais de trobada per treballar en xarxa d'educació ambiental		
Objectius operatius	○ Potenciar el treball en xarxa entre tots els agents del territori ○ Vincular i difondre diverses iniciatives d'educació ambiental de L'Hospitalet		
Descripció del projecte	• Identificar potencials agents amb vinculació amb la sostenibilitat i contactar-los per l'interès d'adherir-se a la xarxa de compromís • Establir uns criteris mínims per formar part de la xarxa de compromís, crear un segell propi i acordar uns beneficis per als adherits. Caldria recollir aquesta informació en un document aprovat per l'ajuntament i penjat al web de manera pública. • El document de vinculació/compromís podria començar sent amb el clima o ODS i Agenda 2030 (p.e. Declaració d'Emergència Climàtica i el Pla d'Acció associat). La xarxa es podria iniciar amb els agents de la Taula d'Emergència Climàtica. • Cada membre hauria de comprometre's amb algun dels objectius/reptes/accions del Pla d'Acció d'Emergència Climàtica. Es farien esforços compartits per avançar vers aquest document • Fer difusió de la xarxa (Pacte Agenda 2030 L'Hospitalet) per sumar el major nombre d'entitats, institucions i empreses interessades. • Les adherides podrien treballar anualment sota eixos temàtics comuns, escollits anualment, a més de fer-se difusió d'iniciatives mútuament. • Anualment, elaborar una memòria (i actualitzar el web) amb directori d'adherits, un recull dels projectes o iniciatives participants i els beneficis aportats per la xarxa a la comunitat. • A mig i llarg termini, treballar tots els espais en xarxa junts (Escoles Sostenibles + Taula Emergència Climàtica + CNiNs) Comunicar-se amb altres àrees per treballar de manera transversal a diferents xarxes a la ciutat, intentant sempre aprofitar espais de participació existents. En qualsevol procés participatiu o espai col·laboratiu, caldria detectar oportunitats de col·laboració o xarxa i impulsar-ho.		
Impulsor	EPHUS	**Col·laboradors**	Taula d'Emergència Climàtica, Agents del Pacte de Ciutat
Pressupost	€€€	**Projectes vinculats**	OM1, EN1, RD2, TX1, GS3
Indicadors seguiment	• Nombre d'agents adherits a la xarxa • Nombre de projectes d'educació ambiental en funcionament anuals		
Notes	Unió de botiguers i altres xarxes: referències de funcionament a L'Hospitalet.		

Accions complementàries

- **Treball en xarxa que connecti amb tots els agents del territori.** Establir vincles entre el teixit associatiu, entitats i agents socioeconòmics, centres educatius, administració i altres de L'Hospitalet per generar intercanvi de sabers ambientals i coordinar projectes conjunts.
- **Incidència en l'entorn més proper.** Actuar a nivell de barri, districte o ciutat amb els agents implicats, promovent l'educació ambiental i els canvis en l'entorn proper i teixint xarxa veïnal i fomentant el treball intergeneracional.
- **Implicació de les famílies i l'entorn dels centres educatius.** Fer partícips actives les famílies i l'entorn i comunitat de l'educació ambiental i dels projectes dels centres educatius i buscant-hi complicitats. Al voltant de l'escola s'estructura una comunitat molt amplia que contempla AMPAs i AFAs però també biblioteques, serveis municipals, empreses, etc.
- **Vinculació de diferents iniciatives i relació amb els ODS.** Incorporació del vincle entre accions i ODS als projectes de manera visible i clara i cooperació entre iniciatives d'educació ambiental o relacionades. Algunes propostes de vincles entre projectes concrets són: Pla Educatiu Entorn amb projecte Tàndem i ApS o el Clúster de Salut de la ciutat amb la sostenibilitat.
- **Establiment d'una xarxa entre agents i recursos de l'administració pública.** Les xarxes de recursos són útils per afavorir la reutilització de recursos i la recuperació de materials de la deixalleria o dipòsits municipals, que indueixen a una sensibilització i a una disminució del volum de residus de la ciutat. Es proposa l'elaboració d'una base de dades de recursos materials dels equipaments municipals i d'un sistema de préstec i intercanvi. Com a punt de partida, es pot desenvolupar una xarxa d'intercanvi de materials entre treballadors municipals.
- **Consideració de les entitats de lleure educatiu en iniciatives d'educació ambiental.** Les entitats del lleure han de considerar-se un agent educatiu més al territori. En aquest sentit, el Consell de l'Esplai és una xarxa de centres de lleure educatiu i acció social que ha de connectar l'administració i les entitats de lleure per compartir espais i iniciatives d'educació ambiental.
- **Facilitació de l'acolliment d'infants i joves en entitats sostenibles.** Establiment de vincles des dels centres educatius amb aquelles entitats i associacions del barri que realitzen accions vinculades a algun dels ODS.
- **Establiment d'una xarxa o de trobades d'intercanvi d'experiències i debat entre entitats o empreses del mateix àmbit.** En el marc del cens d'ens compromesos amb la sostenibilitat, convocar juntes o reunions per avaluar la sostenibilitat dels establiments o ens, repensar les pràctiques i proposar millores i alternatives col·laborativament. Caldria cert assessorament i col·laboració entre agents.

7.6. Governança per la sostenibilitat

Les accions de l'eix 6 - Governança persegueixen l'objectiu operatiu 6 sobre *Impulsar la governança ambiental a L'Hospitalet*, esmentat al punt 6.5.

La governança ambiental de L'Hospitalet ha de continuar centrant esforços en sensibilitzar sobre accions i responsabilitats individuals de la ciutadania . No obstant, cal **incentivar** la població per a l'aplicació de **bones pràctiques** al quotidià , així com desencoratjar aquelles accions no respectuoses amb l'entorn i les persones . La normativa municipal ha d'estar en concordança amb aquestes premisses i **prioritzar accions pedagògiques enfront de sancions o prohibicions.**

En aquest sentit, cal **fomentar el sentiment de pertinença** de la població a través de la descoberta i coneixença de la ciutat, seguint el principi "Si conec el meu entorn, l'estimaré" de l'educació ambiental urbana. Aquesta identitat hospitalenca o de barri, que en certs entorns ja existeix , pot ser usada com a estratègia comunicativa per arribar a la valoració de l'entorn i la defensa i conservació del patrimoni.

Aquest mateix sentiment identitari ha d'**apoderar la ciutadania per involucrar-se en la governança de la ciutat**, mitjançant processos participatius o espais d'escolta ciutadana.

Codi	Títol de l'acció
ÀMBIT INSTRUMENTS FISCALS I ADMINISTRATIUS	
GS1	**Impuls de campanyes de suport a les iniciatives ambientals de l'Ajuntament de L'Hospitalet**
ÀMBIT TRANSPARÈNCIA – DADES OBERTES	
GS2	**Impuls d'un web/observatori de dades ambientals municipals**
ÀMBIT PARTICIPACIÓ – IMPULS DE PROCESSOS PARTICIPATIUS	
GS3	**Continuïtat de la Taula d'Emergència Climàtica**

ÀMBIT INSTRUMENTS FISCALS I ADMINISTRATIUS

Codi	GS1	**Calendari**	Mitjà termini (2024 – 2026)
Títol	**Impuls de campanyes de suport a les iniciatives ambientals de l'Ajuntament de L'Hospitalet**		
Objectiu PD	Obj 6. Impulsar la governança per la sostenibilitat a L'Hospitalet		
Objectius operatius	○ Incentivar les bones pràctiques i iniciatives ambientals de la població ○ Bonificar o reconèixer projectes innovadors en educació ambiental		
Descripció del projecte	• Identificar sectors on cal incentivar bones pràctiques i contactar amb els tècnics de les àrees si és pertinent. • Els tècnics responsables haurien d'establir campanyes de suport seguint les prioritats o necessitats ambientals o de la ciutat. • Les campanyes haurien de emmarcar-se en l'educació ambiental i en una pedagogia positiva i de canvis, amb incentius en cas necessari. Per exemple, explicar la fiscalitat verda: perquè hi és, com funciona, quins beneficis genera... • S'haurien de convocar campanyes en funció de les preocupacions o problemàtiques detectades mitjançant l'observatori de dades ambientals municipals (projecte GA2) o altres eines de participació ciutadana. • El nombre de campanyes podria ser variable per cada any i hauria d'involucrar en la mesura del possible la xarxa de compromís ambiental de L'Hospitalet i els centres educatius. • Seria ideal que les entitats vinculades a aquest compromís (i indústries i comerços) compartissin les seves bones pràctiques i es poguessin crear sinèrgies o fins i tot sorgeixin projectes d'economia circular.		
Impulsor	EPHUS	**Col·laboradors**	Residus, Energia, Espai Públic...
Pressupost	€€€	**Projectes vinculats**	GS2
Indicadors seguiment	• Nombre de campanyes anuals		
Notes			

Accions complementàries

- **Creació d'incentius.** La creació d'incentius per a les bones pràctiques han resultat un mètode efectiu per a involucrar la població en múltiples projectes. Cal cercar incentius adequats i dur a terme els canvis legislatius pertinents. Un exemple és la rebaixa de taxes al realitzar certes accions com la de portar residus voluminosos a deixalleries, reduccions de l'IBI o altres

bonificacions. Una opció també seria premiar les persones que treballin amb objectius ambientals.

- **Aplicació de mètodes de dissuasió o sancions.** Crear elements dissuasius o, de no ésser possible, imposar sancions amb afany correctiu. Cal fer ús de les sancions com a últim recurs, treballant en l'educació i abocant per la pedagogia de manera prioritària. Un exemple d'aplicació seria establir sancions posteriors a campanyes pedagògiques amb cert marge per generar canvis. Difondre les accions coercitives o sancions per a que les conegui la ciutadania.

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.

Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

ÀMBIT TRANSPARÈNCIA – DADES OBERTES

Codi	GS2	**Calendari**	Curt termini (2021 – 2023)
Títol	**Impuls d'un web/observatori de dades ambientals municipals**		
Objectiu PD	Obj 6. Impulsar la governança per la sostenibilitat a L'Hospitalet		
Objectius operatius	○ Recollir sistemàticament dades ambientals de L'Hospitalet per al seu posterior ús i publicació (transparència) ○ Recollir l'opinió pública vers les preocupacions o problemàtiques ambientals de L'Hospitalet (participació)		
Descripció del projecte	• Constituir l'observatori o web, amb els objectius esmentats i amb la major facilitat per a la consulta i obtenció de dades possible per part d'altres. • Elaborar un cens de dispositius existents que recullen dades ambientals a L'Hospitalet, tant de l'ajuntament, com d'altres institucions públiques o privades. • En cas que els dispositius no siguin propietat de l'ajuntament, caldria contactar amb els propietaris per poder obtenir i publicar les dades en obert • En el cas de l'opinió pública, l'observatori hauria d'establir enquestes periòdiques pròpies i/o incorporar preguntes al baròmetre municipal. • L'observatori duria a terme un informe recull anual de les matèries de que es disposa de dades i de les que no, així com de les entitats i institucions que cedeixen dades i que col·laboren amb l'observatori • L'observatori establiria mecanismes per oferir dades actualitzades al portal de dades obertes de l'Ajuntament de L'Hospitalet • L'ajuntament hauria de difondre l'existència de l'observatori i encoratjar l'ús de les dades a entitats, institucions, centres educatius, mitjans locals i altres interessades. • Encoratjar periòdicament a participar i compartir dades a nous agents. • L'observatori, hauria de realitzar enquestes similars a les del present PD els anys 2023/2024, 2026/2027 i 2030 per veure l'impacte de les accions municipals.		
Impulsor	Participació	**Col·laboradors**	EPHUS, Open Data i Comunicació
Pressupost	€€	**Projectes vinculats**	RD2, OM4, GS1, Pacte Alcaldes Energia i Clima, Pla d'Acció d'Emergència Climàtica
Indicadors seguiment	• Nombre de conjunts de dades recollides i publicades obertament • Nombre de consultes realitzades a les dades publicades		
Notes	Les dades haurien d'ajudar a fer seguiment d'indicadors de plans i projectes municipals en quant a qualitat del medi ambient o sensibilització. Les dades de l'observatori es poden publicar també a l'anuari estadístic, eina gestionada per l'AMB.		

Accions complementàries

- **Comunicació de les accions que fa l'Ajuntament i el model de ciutat pel qual es treballa.** A nivell intern i extern cal comunicar quines tasques desenvolupa l'àrea d'EPHUS i altres àrees

en matèria de medi ambient i quins objectius i problemàtiques s'aborden mitjançant les polítiques públiques. La creació de projectes emblemàtics pot ser una bona eina per sensibilitzar sobre temes concrets.

- **Ús de la web de Participació.** Utilitzar la web de Participació (LHON participa) com un repositori de documentació sobre projectes i plans municipals i els processos participatius d'elaboració d'aquests. Les dades que s'hi publiquen es poden compartir i difondre a nivell intern i a la ciutadania.
- **Creació d'enquestes específiques sobre temes de medi ambient.** L'observatori o en la seva absència, Participació o EPHUS haurien de crear periòdicament enquestes més específiques sobre medi ambient per recollir el grau de coneixement i conscienciació de la ciutadania vers aquelles problemàtiques o l'interès en iniciatives ambientals.
- **Creació d'un aplicatiu mòbil o web per recollir valoracions sobre actuacions i iniciatives municipals.** Es pot crear una App o portal web on recollir valoracions dels usuaris de les activitats municipals sobre sostenibilitat amb un sistema de codis "verds". El mateix concepte es pot ampliar a iniciatives ambientals externes o col·laboradores amb l'ajuntament i al retorn de l'opinió de consumidors de productes "sostenibles".

ÀMBIT PARTICIPACIÓ – IMPULS DE PROCESSOS PARTICIPATIUS

Codi	GS3	**Calendari**	Curt termini (2021 – 2023)
Títol	**Continuïtat de la Taula d'Emergència Climàtica**		
Objectiu PD	Obj 6. Impulsar la governança per la sostenibilitat a L'Hospitalet		
Objectius operatius	○ Corresponsabilitzar la ciutadania en el canvi cap a la sostenibilitat ○ Involucrar la ciutadania en la presa de decisions sobre sostenibilitat		
Descripció del projecte	• Presentar el present pla director a la taula per a que coneguin la influència sobre la taula i quin paper hi poden tenir. • Avaluar l'actual funcionament de la Taula d'Emergència Climàtica (TEC) per tal d'extreure'n una anàlisi tipus DAFO. L'anàlisi hauria d'ésser contrastat amb la TEC i recollir propostes de millora i acords preliminars per a la continuïtat de la taula. • El 2022 hauria de constituir-se de nou la taula sectorial, associada al Pla d'Acció de la Taula d'Emergència Climàtica i amb una nova línia de treball, l'Educació Ambiental. • En la constitució del 2022 també s'incorporarien les propostes de millora extretes de la taula que el/la responsable considerés adients. Entre d'altres, la taula hauria de servir com a espai d'implicació d'entitats en la sostenibilitat de la ciutat. • La funció principal dels responsables de l'ajuntament seguiria essent la de dinamització de l'espai. • Anualment, convocar una sessió autoavaluativa de la taula, basant-se en el DAFO i en les accions realitzades fins aquell moment. També s'hi recollirien propostes de millora futures. En aquesta sessió també es valorarà la pròpia existència de la taula (Valors de 0 a 5 o de més necessària a menys). • Traslladar l'autoavaluació, juntament amb una avaluació tècnica, si s'escau, en un informe-memòria anual del funcionament de la taula sectorial i de les millores a implementar. • En tot moment, la taula ha de tenir una vocació expansiva, per arribar a tota la ciutadania que hi pugui tenir interès en participar. • En aquest sentit, cal convidar Escoles Sostenibles, CNiNs i la xarxa de compromís ambiental de L'Hospitalet, de manera puntual a participar, o a unir-se a la taula sectorial de manera regular. • La taula podria ajudar a prioritzar accions o mesures proposades per l'Ajuntament, però principalment es planteja com un espai executiu i dirigit a l'acció i l'apoderament.		
Impulsor	Participació	**Col·laboradors**	Alcaldia, EPHUS
Pressupost	€€	**Projectes vinculats**	EN3, RD4, TX2
Indicadors seguiment	• Nombre de participants a la taula sectorial • Valoració anual de la taula sectorial com a iniciativa (valors 0-5)		
Notes			

Accions complementàries

- **Elaboració d'enquestes o qüestionaris adreçats als treballadors municipals.** Part dels treballadors municipals no són habitants de L'Hospitalet, però cal prendre'ls en consideració a l'elaborar de manera participativa plans, programes o projectes que els involucrin. Cal establir periòdicament els nivells de coneixement i conscienciació sobre temes de sostenibilitat o educació ambiental i recollir la seva opinió. Les mateixes respostes poden ser útils per plantejar futures formacions internes**.**
- **Elaboració participativa de plans relacionats amb l'educació ambiental i la sostenibilitat.** Per la transversalitat de l'educació ambiental, cal que tots els plans prenguin en consideració els diferents agents educatius i ambientals del territori. Cal corresponsabilitzar la ciutadania per generar un canvi cap a un Hospitalet més sostenible.
- **Impuls de quaderns de debat familiar.** Metodologia de treball en participació ciutadana que alhora suposa una via de conscienciació sobre la temàtica, arribant a públic escolar i familiar. Cal impulsar-les a través dels centres educatius i les AMPA's i AFA's.
- **Establiment de mecanismes de recull i implementació d'iniciatives d'educació ambiental proposades per la ciutadania.** Aquests mecanismes han de facilitar que la ciutadania, entitats i alumnat puguin fer arribar les seves iniciatives a l'administració i que aquestes siguin escoltades. Un exemple podria ser la Taula d'Emergència Climàtica, on cal fer reforç per a que aquesta agafi força.

8. Calendari i pressupost aproximat (projectes tractor)

Eix	Codi	Títol del projecte tractor	2021 - 2023	2024 - 2026	2027 - 2030	Cost
Eix 1. educació ambiental en centres educatius	CE1	Impuls d'un projecte pilot d'integració de l'Educació Ambiental en una escola				€€
	CE2	Renovació i difusió del Programa escoles sostenibles				€
	CE3	Premi del Programa escoles sostenibles a iniciatives d'Educació Ambiental a les escoles, basades en l'acció i la transformació de l'entorn				€€
	CE4	Projecte de centres educatius com a refugis climàtics				€€€€
Eix 2. Organització interna municipal	OM1	Grup de treball interdepartamental d'Educació Ambiental				RP
	OM2	Protocol de bones pràctiques ambientals per a treballadors municipals				€
	OM3	Reforçament de l'equip d'Educació Ambiental dins l'Ajuntament				€€€
	OM4	Impuls de l'Agenda 2030 de L'Hospitalet de Llobregat				€€
Eix 3. Entitats, acció ciutadana i voluntariat	EN1	Servei de suport a entitats i empreses en sostenibilitat				€€
	EN2	Nou programa de voluntariat ambiental a L'Hospitalet				€€
	EN3	Concurs d'idees de projectes per a la sostenibilitat a L'Hospitalet				€€
Eix 4. Recursos d'educació	RD1	Nou programa d'activitats d'Educació Ambiental per a tots els públics				€€
	RD2	Nou portal d'Educació Ambiental de L'Hospitalet de Llobregat				€
	RD3	Nou equipament d'Educació Ambiental de L'Hospitalet de Llobregat				€€€€€

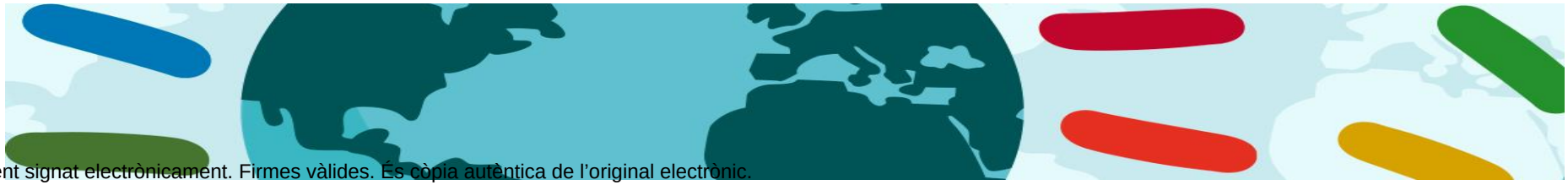

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.
Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

ambiental i divulgació	**RD4**	**Impuls d'un programa d'implicació ciutadana amb la natura a L'Hospitalet**				**€€**
Eix 5. Treball en xarxa	**TX1**	**Impuls de trobades o esdeveniments d'Educació ambiental a L'Hospitalet**				**€€€**
	TX2	**Creació d'una xarxa de compromís ambiental a L'Hospitalet**				**€€€**
Eix 6. Governança per la sostenibilitat	**GS1**	**Impuls de campanyes de suport a les iniciatives ambientals de l'Ajuntament de L'Hospitalet**				**€€€**
	GS2	**Impuls d'un web/observatori de dades ambientals municipals**				**€€**
	GS3	**Continuïtat de la Taula d'Emergència Climàtica**				**€€**

Franja de pressupost	Codi	Import orientatiu
Recursos propis de l'Ajuntament	RP	-
Molt baix cost	€	< 15.000 €
Baix cost	€€	15.000 € – 60.000 €
Cost moderat	€€€	60.000 € - 150.000 €
Cost elevat	€€€€	150.000 € - 500.000
Cost molt elevat	€€€€€	Més de 500.000 €

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.
Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

9. Contrast dels projectes tractor amb les perspectives de l'educació ambiental urbana

	Ciutat com a aula	Ciutat com a ecosistema	Problemes ambientals	Gestió ambiental de la ciutat	Transfor-mació de la ciutat
Eix 1. Educació ambiental en centres educatius					
Impuls d'un projecte pilot d'integració de l'Educació Ambiental en una escola					
Renovació i difusió del Programa escoles sostenibles					
Premi del Programa escoles sostenibles a iniciatives d'Educació Ambiental a les escoles, basades en l'acció i la transformació de l'entorn					
Projecte de centres educatius com a refugis climàtics					
Eix 2. Organització interna municipal					
Grup de treball interdepartamental d'Educació Ambiental					
Protocol de bones pràctiques ambientals per a treballadors municipals					
Reforçament de l'equip d'Educació Ambiental dins l'Ajuntament					
Impuls de l'Agenda 2030 de L'Hospitalet de Llobregat					
Eix 3. Entitats, acció ciutadana i voluntariat					
Servei de suport a entitats i empreses en sostenibilitat					

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.

Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

Nou programa de voluntariat ambiental a L'Hospitalet					
Concurs d'idees de projectes per a la sostenibilitat a L'Hospitalet					
Eix 4. Recursos d'educació ambiental i divulgació					
Nou programa d'activitats d'Educació Ambiental per a tots els públics					
Nou portal d'Educació Ambiental de L'Hospitalet de Llobregat					
Nou equipament d'Educació Ambiental de L'Hospitalet de Llobregat					
Impuls d'un programa d'implicació ciutadana amb la natura a L'Hospitalet					
Eix 5. Treball en xarxa					
Impuls de trobades o esdeveniments d'Educació ambiental a L'Hospitalet					
Creació d'una xarxa de compromís ambiental a L'Hospitalet					
Eix 6. Governança per la sostenibilitat					
Impuls de campanyes de suport a les iniciatives ambientals de l'Ajuntament de L'Hospitalet					
Impuls d'un web/observatori de dades ambientals municipals					
Continuïtat de la Taula d'Emergència Climàtica					

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.

Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

10. Programa de seguiment

L'àrea impulsora de cada projecte tractor és l'encarregada de fer el seguiment del projecte i per tant de mantenir un **control dels indicadors establerts i fer-ne una avaluació**. L'avaluació dels indicadors es durà a terme anualment, al juny-juliol. Si existeixen indicadors amb diversos valors recollits per un any, es recolliran tots, es calcularà una mitjana i una tendència si n'existís. La comparativa entre els indicadors es durà a terme d'any en any i tenint en compte la tendència desitjada del valor, en cas que n'hi hagi. Per al seguiment dels indicadors, es compararà amb l'any anterior – si n'hi ha – i s'elaborarà un document de recull de les dades o informe, amb indicadors i avaluació.

Els indicadors es mostren a les fitxes dels respectius projectes tractor i en format resum a la següent taula.

Projectes tractor	Indicadors	Tendència desitjada	Àrea impulsora
Eix 1. educació ambiental en centres educatius			
Impuls d'un projecte pilot d'integració de l'Educació Ambiental en una escola	• Nivells educatius involucrats al projecte / total	↗	Educació
	• Agents de la comunitat implicats (docents, alumnat, claustre, personal de servei, famílies...)	↗	
Renovació i difusió del Programa escoles sostenibles	• Nombre de centres educatius participants al Programa Escoles Sostenibles	↗	EPHUS, Educació
	• Nombre de projectes i iniciatives d'educació ambiental impulsades pels centres educatius	↗	
Premi del Programa escoles sostenibles	• Nombre de projectes i iniciatives d'educació ambiental impulsades pels centres educatius	↗	EPHUS, Programa LH Escoles Sostenibles

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.
Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

Projecte de centres educatius com a refugis climàtics	• Nombre de centres educatius intervinguts	↗	EPHUS
	• Import de les inversions de millora realitzades als centres educatius	↗	
Eix 2. Organització interna municipal			
Grup de treball interdepartamental d'Educació Ambiental	• Nombre d'assistents per reunió o tècnics implicats amb el GT	↗	Gerència, EPHUS
	• Nombre d'àrees involucrades directa o indirectament	↗ o =	
	• Nombre de reunions anuals	↗	
Protocol de bones pràctiques ambientals per a treballadors municipals	• Nombre d'assistents a les formacions sobre el protocol	↗	EPHUS
Reforçament de l'equip d'Educació Ambiental dins l'Ajuntament	• Nombre de persones implicades en l'equip d'educació ambiental	↗	RRHH, EPHUS
	• Nombre de projectes externalitzats o co-desenvolupats	↗	
	• Pressupost d'encàrrecs externalitzats	↗	
Impuls de l'Agenda 2030 de L'Hospitalet de Llobregat	• Nombre d'àrees involucrades directa o indirectament	↗	Alcaldia
Eix 3. Entitats, acció ciutadana i voluntariat			
Servei de suport a entitats i empreses en sostenibilitat	• Nombre d'entitats i empreses assistents a les formacions	↗	EPHUS
	• Nombre d'iniciatives ambientals a que s'ha donat suport des del servei	↗	
Nou programa de voluntariat ambiental a L'Hospitalet	• Nombre d'entitats que desenvolupen projectes o accions de voluntariat ambiental	↗	Oficina de Voluntariat

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.
Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

	• Nombre de projectes o accions proposades anualment	↗	Municipal, EPHUS
	• Nombre de persones participants a les accions de voluntariat	↗	
Concurs d'idees de projectes per a la sostenibilitat a L'Hospitalet	• Nombre de propostes endegades respecte el nombre d'idees presentades	↗	Participació
Eix 4. Recursos d'educació ambiental i divulgació			
Nou programa d'activitats d'Educació Ambiental per a tots els públics	• Nombre d'activitats d'educació ambiental noves / total	↗	EPHUS, Educació
	• Nombre d'activitats desenvolupades segons tipus de públic i barri	↗	
	• Nombre de participants a les activitats	↗	
Nou portal d'Educació Ambiental de L'Hospitalet de Llobregat	• Nombre de visites mensuals al web d'educació ambiental de L'Hospitalet	↗	EPHUS, Premsa
	• Nombre d'interaccions a les xarxes socials d'educació ambiental	↗	
Nou equipament d'Educació Ambiental de L'Hospitalet de Llobregat	• Nombre de persones usuàries de l'equipament	↗	EPHUS
	• Nombre d'activitats d'educació ambiental organitzades des de l'equipament	↗	
	• Valoració de les persones que assisteixen a activitats (qüestionaris d'avaluació)	↗	
Impuls d'un programa d'implicació ciutadana amb la natura a L'Hospitalet	• Campanyes de transformació convocades per l'ajuntament anualment	↗	EPHUS
	• Número d'horts escolars	↗	
Eix 5. Treball en xarxa			
	• Nombre de trobades realitzades	↗ o =	EPHUS

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.
Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

Impuls de trobades o esdeveniments d'Educació ambiental a L'Hospitalet	• Nombre d'assistents per trobada	↗	
Creació d'una xarxa de compromís ambiental a L'Hospitalet	• Nombre d'agents adherits a la xarxa	↗	EPHUS
	• Nombre de projectes d'educació ambiental en funcionament anuals	↗	
Eix 6. Governança per la sostenibilitat			
Impuls de campanyes de suport a les iniciatives ambientals de l'Ajuntament	• Nombre de campanyes anuals	↗	EPHUS
Impuls d'un web/observatori de dades ambientals municipals	• Nombre de conjunts de dades recollides i publicades obertament	↗	Participació
	• Nombre de consultes realitzades a les dades publicades	↗	
Continuïtat de la Taula d'Emergència Climàtica	• Nombre de participants a la taula sectorial	↗	Participació
	• Valoració anual de la taula sectorial com a iniciativa (p.e. valors de 0 a 5)	↗	

Les àrees impulsores hauran de transmetre les dades dels indicadors així com un informe o document recull amb **el seu seguiment i l'avaluació a l'Àrea d'EPHUS, responsable del seguiment del conjunt del Pla Director.** EPHUS revisarà les avaluacions i n'elaborarà un senzill recull anual i una memòria al finalitzar cada període del pla (curt, mitjà i llarg termini). Les memòries recolliran l'avenç dels projectes i accions previstos al pla, tenint en compte diversos graus de desenvolupament, estipulats a la taula de seguiment de la implementació del Pla. Les memòries s'hauran de presentar al juliol dels anys 2024, pel període 2021-2023, juliol del 2027, pel període 2024-2026, i al juliol del 2031, pel període 2027 – 2030. L'any 2030 o 2031 a més, es farà una avaluació del conjunt del pla a partir de les diverses avaluacions dels períodes i se n'extraurà una anàlisi DAFO (Debilitats, Amenaces, Fortaleses i Oportunitats) per tal d'encarar un futur Pla Director si es trobés oportú.

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.
Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

Taula de seguiment de la implementació

Per facilitar el seguiment del conjunt del pla, es pot donar un seguiment als projectes tractor mitjançant un indicador comú, el nivell d'implementació.

A continuació es presenten els diversos nivells d'implementació amb els seus codis i descripcions.

Nivell d'implementació	Descripció	Codi
Nul	No s'ha dut a terme cap acció per engegar el projecte	0
Plantejat	S'han dut a terme accions però el projecte encara no està en marxa	1
Engegat	El projecte està en procés d'implementació, s'ha engegat però no ha finalitzat cap edició.	2
Implementat	El projecte ha iniciat i n'ha finalitzat una edició. El projecte requereix un manteniment però el gran esforç inicial ja s'ha dut a terme.	3
Consolidat	El projecte s'ha integrat dins l'estructura existent, amb 2 o més edicions i si segueix així es mantindrà en el temps.	4

Amb els nivells d'implementació definits, cal omplir una taula per cada projecte tractor, indicant quin nivell d'implementació compleix i si s'escau, algun comentari o nota per a futures avaluacions.

Codi	Projecte tractor	Nivell d'implementació	Notes per futures avaluacions
CE1	**Impuls d'un projecte pilot d'integració de l'Educació Ambiental en una escola**		
CE2	**Renovació i difusió del Programa escoles sostenibles**		
CE3	**Premi del Programa escoles sostenibles**		
CE4	**Projecte de centres educatius com a refugis climàtics**		
OM1	**Grup de treball interdepartamental d'Educació Ambiental**		

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.
Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

OM2	**Protocol de bones pràctiques ambientals per a treballadors municipals**		
OM3	**Reforçament de l'equip d'Educació Ambiental dins l'Ajuntament**		
OM4	**Impuls de l'Agenda 2030 de L'Hospitalet de Llobregat**		
EN1	**Servei de suport a entitats i empreses en sostenibilitat**		
EN2	**Nou programa de voluntariat ambiental a L'Hospitalet**		
EN3	**Concurs d'idees de projectes per a la sostenibilitat a L'Hospitalet**		
RD1	**Nou programa d'activitats d'Educació Ambiental per a tots els públics**		
RD2	**Nou portal d'Educació Ambiental de L'Hospitalet de Llobregat**		
RD3	**Nou equipament d'Educació Ambiental de L'Hospitalet de Llobregat**		
RD4	**Impuls d'un programa d'implicació ciutadana amb la natura a L'Hospitalet**		
TX1	**Impuls de trobades o esdeveniments d'Educació ambiental a L'Hospitalet**		
TX2	**Creació d'una xarxa de compromís ambiental a L'Hospitalet**		
GS1	**Impuls de campanyes de suport a les iniciatives ambientals de l'Ajuntament de L'Hospitalet**		
GS2	**Impuls d'un web/observatori de dades ambientals municipals**		
GS3	**Continuïtat de la Taula d'Emergència Climàtica**		

Relació d'annexos

En documents annexos, es pot accedir als següents materials:

1. Model d'entrevista personalitzada (fase 1)
2. Model de qüestionari (fase 2)
3. Actes de les sessions (fase 2)
4. Resultats del qüestionaris (fase 2)

Document signat electrònicament. Firmes vàlides. És còpia autèntica de l'original electrònic.

Codi Segur de Verificació (CSV): 250df1aae3c2927a8faa Adreça de validació: https://seuelectronica.diba.cat

Diputació Barcelona

Metadades del document

Núm. expedient	2020/0013793
Tipus documental	Memòria
Títol	Pla director d'Educació Ambiental de l'Hospitalet de Llobregat DOCUMENT FINAL

Signatures

Signatari	Acte	Data acte
TCAT P Enric Coll Gelabert	Signa	07/06/2021 17:30

Validació Electrònica del document

Codi (CSV)	Adreça de validació	QR
250df1aae3c2927a8faa	https://seuelectronica.diba.cat	